8554 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

n e l j s k i
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 200 lir

Leto XXXIII. Št. 116 (9724)

TRST, nedelja, 22. maja 1977

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

POMEMBEN KORAK

Tržaški pokrajinski svet je na svoji ponedeljkovi seji z glasovi KPI, PSI, SSk in indipendentista izglasoval sklep, ki ga je pripravil in utemeljil levičarski odbor in ki omogoča slovenskim svetovalcem, da na sejah govorijo v materinem jeziku.

Sklep, ki je že leto dni na dnevnem redu, a o njem prejšnji odbor ni hotel razpravljati, uvodoma ugotavlja, da je prav pravica do materinega jezika ena bistvenih oblik izražanja manjšinskega naroda, kar je izrecno navedeno tudi v ustavi, ki ne postavlja nobenih omejitev pravici do uporabe materinega jezika. Sklep opozarja tudi na dejstvo, da je prav tržaška pokrajina organizirala leta 1974 mednarodno konferenco o manjšinah in naglaša, da je pokrajina ozemeljsko prijetna tudi za tisti del ozemlja, kjer živijo pretežno Slovenci in je v občinskih svetih že od leta 1949 uveljavljena pravica do rabe slovenščine. V sklepu je nadalje rečeno, da se je pokrajinski svet doslej že večkrat izrekel za globalno zaščito manjšine, ob tem pa dodaja, da sedijo v svetu štirje svetovalci slovenske narodnosti in da je ta sklep popolnoma v skladu s pristojnostmi pokrajine, saj gre samo za spremembo notranjega pravilnika.

Sklep tržaškega pokrajinskega sveta predstavlja nedvomno pomemben korak v boju za uveljavljanje pravic slovenske manjšine v Italiji. Zahteva po uveljavitvi slovenskega jezika v izvoljenih organih je ena izmed najbolj razširjenih zahtev slovenske narodnostne skupnosti na Tržaškem. Prvi podatki, s katerimi razpolagamo, segajo v leto 1869, ko sta v tržaškem občinskem svetu, edinem izvoljenem organu v našem svetu, svetovalca Ivan Zor in Franc Cegnar odgovorila na pobudo o prisotnosti z besedico «tudi» in bila zaradi tega deležna hude in grožnj od strani številnih nacionalistov. Dogodek se je ponovil 11 let kasneje, ko sta svetovalca Ivan Nabergoj in Ivan Gorjup pri glasovanju izrekla slovensko besedico «ne». 5. maja 1913 je dr. Josip Wilfan začel svoj poseg v slovenščini: zonet je bil vsiljen v pljuvanje. Zaradi splošnega nereda so morali sejo prekiniti. Od tedaj pa vse do konca drugega svetovne vojne ni bilo slovenskih izvoljenih svetovalcev, za časa fašizma pa tudi izvoljenih svetovalcev ne. Tržaški občinski svet se je tako ponovno sestal po prvih demokratičnih volitvah, 18. julija 1949; takrat je dr. Jože Dekleva pričel svoj govor v slovenščini, slovenske besede pa so vzbudile kričanje, žaljivke in grožnje. Župan Gianni Bartoli je po glasovanju z izidom 39 proti 20 glasov, odvzel dr. Deklevi besedo. Taki dogodki so se še večkrat ponavljali v dobrem pred nekaj leti, saj se še vsi dobro spominjamo, kakšen vik in hrup so zagnali tržaški nacionalisti v času približno desetimi leti, ko je slovenski svetovalec socialist Hrovatin vstopil v občinski odbor.

Časi so se spremenili. Nihče ne izreka in nihče ne grozi več: le tu pa tam smo priča kakšnemu osamljenemu primeru nestrpnosti. Kot se prebivalstvo dobro zavedamo izrednega pomena, ki ga ima za Trst in za tržaško prebivalstvo sožitje med Slovenci in Italijani in prijateljski odnosi s sosednjo Jugoslavijo. Kljub temu, so bili Tržačani že premostili osnovno vprašanje ideološkega naspotovanja slovenščini in Slovencem, pa smo bili v vseh teh zadnjih letih priča stalnemu odlašanju uveljavitve pravice do rabe slovenskega jezika v izvoljenih svetih. Odgovornost za to odlašanje nosi Krščanska demokracija in njeni tradicionalni zavezniki, ker stranke, ki so v besedah sicer naklonjene reševanju manjšinskih vprašanj, a ne morejo, da morda nočejo, streti notranjepolitične odpora tistih krogov, ki so zgodovinsko in ideološko vezani na nasprotne teze.

Sicer pa so te stranke vedno upravičile svoje nasprotovanje takojšnji uvedbi slovenščine v izvoljenih svetih s trditvijo, da je sklep protizakonit, ker sodi v izključno pristojnost parlamenta. Prav to vprašanje je bilo osrednja tema razgovorov na vseh dosedanjih razpravah o spremembah pravilnikov občinskega, pokrajinskega in deželnega sveta. KD je to vprašanje vedno povezovala z normami za zaščito manjšine in nikakor ni hotela osporiti, da gre predvsem za osnovno človečansko pravico vsakega državljana, pravico, ki jo izrecno predvideva ustava in ki jo dopolnjuje tudi posebni statut dežele Furlanije - Julijske krajine. Tudi to zvrat je bila utemeljitev vzdržanja povsem prehodnega značaja, da vzdržimo se, ker gre za prozavno nikakor ne bodo donosili. Ta dejstvo, ki ga nadzorni organi, je s to trditvijo je KD dokazovala namerava nadaljevati boj na drugi ravni. Javna tajnost je namreč, da so deželni nadzorni odbori v bistvu politični organi, saj jih sestavljajo zastopniki političnih strank. Že mnogokrat se je zgodilo, da so nadzorni organi najprej zavrnili kak sklep in ga nato, po posegu političnih sil, z drugačno pravno utemeljitvijo odobrili. Prav kar zadeva manjšinska vprašanja pa je italijanska zakonodaja nepopolna in dopušča različna tolmačenja, ki so odvisna od politične volje človeka, ki sestavlja utemeljitev. Značilni so primeri zadnjih mesecev, ko so sodniki kljub pomanjkljivi zakonodaji, ki izhaja še iz obdobja fašizma, vedno razsodili v korist manjšini. Če je to mogoče za sodstvo, je v še večji meri za deželni nadzorni odbor. V primeru sklepa tržaškega pokrajinskega sveta ne bo mogoča utemeljitev, s katero so nadzorni organi zavrnili sklep miljske občine, da namesti prevajalca, kajti tedaj je bil negativen odgovor formalno osnovan na pomanjkanju razpoložljivih finančnih sredstev. V primeru tržaške pokrajine se to vprašanje ne postavlja, kajti izglasovan sklep ne predvideva nobenih izdatkov.

Tokrat tudi ne bo mogoč tehničen odgovor prehodnega značaja, kakršnega je s tem zvezi poslal tržaški generalni vladni komisar županu Spacciniju in v katerem je negativno odgovoril na vprašanje, če se lahko v izvoljenih organih uvede slovenski jezik. To pismo je, kot že rečeno, prehodnega značaja, saj je bil negativen odgovor osnovan na dejstvu, da predvideva to pravico posebni statut priložen londonskemu memorandumu, ki ga parlament nikoli ni ratificiral in ki vsekakor ne predvideva izrecno pravice do uporabe slovenskega jezika v izvoljenih organih, ampak samo v osebnih in v uradnih odnosih z upravnimi in s sosednimi oblastmi. V pismu je nadalje rečeno, da osimski sporazum ukinja londonski memorandum in priložene akte, ostajajo pa tisti ukrepi, ki so že v veljavi. Generalni vladni komisar je nadalje zapisal: «Vprašanje rabe slovenskega jezika v izvoljenih svetih bo treba sedaj poglobiti v okviru izvoljenih organov krajevnih uprav in treba bo proučiti ukrepe notranjega prava (...) v smislu osnovnih načel čl. 6 ustave in čl. 3 statuta dežele Furlanije - Julijske krajine.»

Pismo torej izrecno predvideva dve vrsti ukrepov: po eni strani poglobitev vprašanja pravice do rabe slovenščine v samih izvoljenih svetih, po drugi strani pa predvideva izvajanje zaščite manjšin. Dejstvo, da pismo ne vključuje prvega ukrepa v drugo skupino izhaja tudi iz sklicevanja na 6. člen ustave (zaščita manjšin) in ne na 3. člen ustave (enakost državljanov glede na jezik).

Sicer pa je podobno pismo leta 1968 prejel tudi župan števerjanske občine, kjer je slovenščina že vrsto let v rabi. Prefekt ga je opozoril, da števerjanska občina ne sodi med tiste, ki jih predvideva odredba ZVU in je zato zahteval takojšnjo uvedbo prevajanja v italijanščino in pisanja zapisnikov v «italijanskem jeziku». Jasno pa je bil razviden tudi namig na nujnost po ukinitvi rabe slovenščine v občinskem svetu. Vendar temu pismu ni sledil noben ukrep, ne političen, ne upravni in ne sodni, kar dovolj jasno priča o pravni neosnovanosti tega pisma.

Prav v zvezi z odredbo ZVU, ki je leta 1949 v devinsko-nabrežinski, zgoniški, repentabrski in dolinski občini predvidela rabo slovenščine v občinskih svetih, pa je tržaška pokrajina privilegirana pred drugimi krajevnimi upravami, saj je ozemeljsko pristojna za vse te štiri občine. Kdor oporeka slovenskemu svetovalcu, izvoljenemu v enem izmed volilnih okrožij, ki vključujejo te občine, pravico, da govori na seji pokrajinskega sveta v materinem jeziku, ga dejansko prikrajša za tisto pravico, ki mu je v domači «dvojezični» občini polnopravno priznana.

Sklepa tržaškega pokrajinskega sveta pa ni mogoče utemeljiti samo iz pravnega zornega kota, kajti gre za ukrep, ki odraža posimsko vzdušje v naši deželi in še zlasti v tržaški pokrajini. Gre za prvi ukrep v korist slovenske manjšine po ratifikaciji osimskega sporazuma v rimskem parlamentu, ko so se predstavniki vseh demokratičnih strank zavzeli za zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Ta sklep mora zato biti v spodbudo parlamentu, da se tudi konkretno loti reševanja vprašanj v zvezi z zaščito slovenske manjšine v Italiji na kar Slovenci že predolgo čakamo. Kajti tudi tisti predstavniki večinskega naroda, ki so doslej odlašali z reševanjem manjšinskih vprašanj se morajo zavedati, da pomeni nemoten razvoj manjšine v duhu republiške ustave demokratično rast vsega tržaškega prebivalstva in vsega prebivalstva dežele Furlanije - Julijske krajine. Prav v tem je namreč globok politični pomen zgodovinske prelomnice, ki jo v duhu miroljubnega sožitja med tukaj živečima narodoma in tesnega sodelovanja med državama ob odprti meji predstavlja osimski sporazum.

BOJAN BREZIGAR

PODPREDSEDNIK ZDA NA URADNEM OBISKU V JUGOSLAVIJI

MONDALOV OBISK V BEOGRADU UTRDIL ODNOSE MED DRŽAVAMA

Priznanje politiki neuvrščenosti, ki jo vodi SFRJ - Tito zaskrbljen zaradi nevarnih žarišč v Afriki in zaradi položaja na Bližnjem vzhodu - Jimmy Carter povabil Kardelja v ZDA

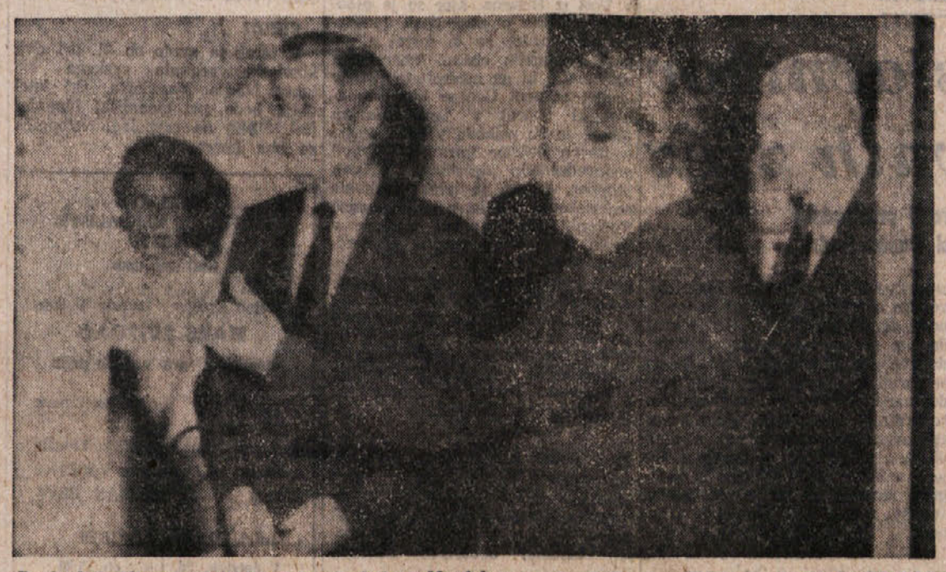

Predsednik Tito z ameriškim podpredsednikom Mondalom. (Telefoto ANSA)

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 21. — Predsednik Tito je danes v Belem dvoru sprejel podpredsednika Združenih držav Amerike Walterja Mondala in se z njim pogovarjal dve uri. V pogovorih so poleg Mondalovega spremstva sodelovali tudi visoki jugoslovanski predstavniki, med njimi podpredsednik predsedstva Jugoslavije Stevan Doronjski, član predsedstva Edvard Kardelj, predsednik zveznega izvršnega sveta Veselin Djuranović in zvezni tajnik za zunanje zadeve Miloš Minić.

O vsebini pogovorov sta časnikarjem spregovorila sama državnika predsednik Tito in podpredsednik Mondale. Najprej je govoril ameriški podpredsednik in poudaril, da je bila izmenjava mnenj zelo koristna, izčrpna in prijateljska. «Obravnavali smo ameriško-jugoslovanske odnose in potrdil sem — je dejal Mondale — naše spoštovanje neodvisnosti, ozemeljske celovitosti in enotnosti Jugoslavije, izrazil pa sem tudi naše spoštovanje, upoštevanje in občudovanje politike, ki jo vodi Jugoslavija pod predsednikom Titom v okviru skupine neuvrščenih držav.

Izmenjali smo tudi mnenja, je nadaljeval Mondale, o odnosih med razvitimi in deželami v razvoju v zvezi z bližnjim ministrskim sestankom v Parizu in se pogovarjali o bližnjem beograjskem sestanku, ki bo nadaljevanje helsinške konference o evropski varnosti in sodelovanju — je nadaljeval Mondale. Predsednika Tita sem seznanil s svojimi pogovori na Dunaju o položaju v Rodeziji, Namibiji in Južnoafriški republiki. Povedal sem tudi, da smo dosegli sporazum o dobavi reaktorja in druge opreme za atomsko centralo v Krškem in da so sinoči sprejeli sklep o izdaji potrebnih licenc, tako da bo to vprašanje zadovoljivo rešeno.»

Ameriški podpredsednik je še povedal, da je Titu izročil Carterjevo osebno pismo, z željo za čimboljše in čimbolj intenzivne odnose med Združenimi državami Amerike in Jugoslavijo. «Na podlagi tega obiska mislim, da so naši odnosi postavljeni na solidne temelje vzajemnega spoštovanja neodvisnosti in zunanje politike. Rad bi še dodal — je povedal Mondale — da sem v imenu predsednika Carterja povabil gospoda Kardelja, naj obišče ZDA, kjer se bo pogovarjal s predsednikom in drugimi uglednimi osebnostmi.»

Zatem je novinarjem spregovoril predsednik Tito. Pogovore je ocenil kot zelo prisrčne in prijateljske, dejal je, da je izrazil zaskrbljenost zaradi sedanjih dogodkov v raznih delih Afrike in pri tem posebej omenil med drugim afriški Jug, Zaire in Namibijo. Po Titovih besedah gre za žarišča, ki lahko povzročijo širše spopade med posameznimi narodi, če se bodo vmešavale določene sile od zunaj.

V zvezi s krizo na Bližnjem vzhodu je Tito dejal, da se med Izraelom in Arabci ni nič premaknilo z mrtve točke, «čeprav smo mislili, da bo nekega dne tudi Izrael bolj realno gledal na razmere in ravnal tako, da bi lahko dosegli sporazum in mir na Bližnjem vzhodu». Tito je pri tem še dejal, da je v pogovorih z Mondalom izrazil pesimizem glede sedanjih možnosti za mirno reševanje izraelsko-arabskega spopada.

Jugoslovanski predsednik Tito je v izjavi časnikarjem po pogovorih z Mondalom tudi naglasil, da si Jugoslavija kot ena od neuvrščenih držav in ustanoviteljev neuvrščenosti veliko prizadeva za mirno reševanje sporov med samimi neuvrščenimi državami. Zatem je spregovoril o bližnjem beograjskem sestanku in rekel, da so z jugoslovanske strani v pogovorih izrazili zaskrbljenost, ki izvira iz določene gonje, ki jo vodijo zunaj, da bi na beograjskem sestanku o evropski varnosti in sodelovanju kot eno najvažnejših vprašanj postavili vprašanje demokracije in človekovih svobošč in. «Rekel sem — je povedal Tito — da pri tem vprašanju Jugoslaviji ni mogoče ničesar očitati, saj je ena najbolj odprtih držav na svetu in je z mnogimi državami dosegla sporazume o ukinitvi vizumov.» Ko je Tito govoril o prostem prehodu čez jugoslovansko mejo, je posebej omenil mejo z Italijo.

V izjavi časnikarjem je Tito tudi poudaril, da je skupaj s sodelavci zelo zadovoljen, da je ameriški podpredsednik Mondale obiskal Jugoslavijo in da so bili pogovori zelo prijateljski, saj bo to prav gotovo prispevalo k nadaljnjemu utrjevanju in razširitvi sodelovanja. Tito je še povedal, da je zelo zadovoljen tudi z vsebino Carterjeve poslanice, ki mu jo je izročil Mondale.

Ameriški podpredsednik bo kot je predvideno jutri dopoldne končal dvodnevni uradni obisk v Jugoslaviji.

VLADO BAKABAŠ

SKUPNA IZJAVA POGAJALCEV V ŽENEVI O STRATEŠKEM OBOROŽEVANJU

Načelni dogovor o sklenitvi novega sporazuma «SALT 2»

Ameriški zunanji minister Vance izrazil upanje, da bodo v najkrajšem času dosegli nov sporazum o omejitvi strateškega napadalnega orožja

ŽENEVA, 21. — Tukaj so se zaključili pogovori med ZDA in Sovjetsko zvezo o zmanjšanju oziroma omejitvi strateškega orožja. Zunanja ministra Vance in Gromiko sta po nekajdnevnih pogovorih sestavila skupno sporočilo, v katerem izjavljata, da sta državi napravili zadovoljiv korak naprej za dosego sporazuma «SALT 2», ki bi moral stopiti v veljavo po zapadlosti sporazuma «SALT 1».

Ameriška in sovjetska delegacija sta se sporazumeli, da bosta nadaljevali pogajanja o vseh vprašanjih, ki jih nista mogli rešiti na sedanjem srečanju za dosego novega sporazuma. Zaključno sporočilo označuje pogovore Vance-Gromiko za potrebne in koristne in pravi, da so ob zaključku delno premostili nesoglasja o nekaterih važnih vprašanjih.

Ameriški državni tajnik Vance je izjavil, da so pogajanja v Ženevi omogočila napredek, ki daje upati, da bo prišlo v najkrajšem času do sporazuma o omejitvi strateškega napadalnega orožja. Vance je pri tem poudaril, da je zelo važno, da sta ZDA in Sovjetska zveza sklenili nadaljevati posvetovanja na vseh ravneh, da se rešijo še odprta vprašanja in da se tako v najkrajšem času doseže sporazum, ki bo nadomestil dosedanji dogovor sklenjen v Vladivostoku, ki zapade 3. oktobra letos. V tej zvezi je Vance dejal, da so se načelno dogovorili o vsebini prihodnjega sporazuma SALT, ki bi moral vsebovati tri osnovne točke: pogodbo, dodatni protokol in načelno izjavo glede nadaljevanja pogajanj za novo pogodbo «SALT 3». To pomeni, je dejal Vance, da bi s prihodnjo pogodbo dejansko združili v en sam dogovor sporazum v Vladivostoku in predloge, ki so jih ZDA nedavno dale v Moskvi. Prihodnja pogodba «SALT 2» bo stopila v veljavo ob koncu letošnjega leta in bo zapadla leta 1985.

Nevarnost stavke šolnikov med izpiti

RIM, 21. — Šolski sindikati CGIL-CISL-UIL in avtonomni sindikati šolnikov so sporočili, da bodo zaostrili sindikalni boj, ki se lahko spremeni v stvake, če vlada ne bo v najkrajšem času začela izvajati delovne pogodbe, ki je bila že svoj čas odobrena. Zvezni sindikati so trenutno proglasili «teden mobilizacije šolnikov», pričakujejo pa, da bodo na prihodnjem srečanju z zakladnim in šolskim ministrom uredili spor. V nasprotnem primeru obstaja nevarnost, da bodo šolniki stavkali prav ob koncu šolskega leta, ko bo 11 milijonov italijanskih dijakov opravljalo izpite.

Odposlanstvo SED v gosteh pri KPI

RIM, 21. — Te dni se je mudila v Italiji delegacija vzhodnonemške SED, ki jo je vodil član CK SED Werner Felfe. Pogovarjala se je s predstavniki vodstva KPI Bufalinijem, Pajetto, Segrejem in Gouthierjem.

V zaključnem sporočilu poudarjajo, da so bili pogovori «prijateljski in iskreni» in so zadevali «izmenjavo informacij in stališč o nekaterih problemih mednarodnega delavskega in komunističnega gibanja».

TURIN, 21. — Neurja in povodnji, ki so zajele del Piemonta in Lombardijo vzbujajo pravo alarmno stanje. Ministra za javna dela in obrambo Gullotti in Lattanzio sta odredila mobilizacijo razpoložljivih civilnih in vojaških služb na prizadetih področjih za pomoč prebivalstvu.

Še vedno prestopajo bregove reke Susa, Adda, Oglio, Milanu pa grozi naraščanje reke Seveso

REAKCIJE NA IZIDE POGOVOROV MED KD, PSI IN KPI

Optimizem in pomisleki o možnosti dogovora o vladnem programu

Reichlin (KPI): «Gre za novo politično vodstvo Italije in sodelovanje komunistov z vlado» - Craxi zahteva skupen sestanek - La Malfa pesimist

RIM, 21. — Zdi se, da se je torej začelo tisto «tretje zgodovinsko obdobje» po centrizmu in levem centru o katerem je pred časom govoril Moro. Zbližanje glede skupnega programa (čeprav se še govori o stičnih točkah in obenem o nesoglasjih) je namreč dokajšnje in brez škandaliziranja se govori o «političnem preobratu».

Dolgotrajna «razmišljanja» Alda Mora in velika potrpežljivost Enrica Berlinguerja bosta torej brez dvoma kronana z uspehom, ali točneje, sta privedli do novih oblik dozorevanja političnih ravnotežij in zavesti.

Toda od «dozorevanja» h konkretnim sklepom je pot še dolga. Treba je namreč pogledati, kakšni bodo «operativni sklepi». So stranke ustavnega loka pripravljene na ta «politični skok»? Komunisti v uvodniku, ki ga je za partijsko glasilo napisal novi glavni urednik Reichlin opravičujejo počasnost in negotovost pogajanj z dejstvom, da gre pač za važen dogodek in še važnejše sklepe, o katerih bi bilo iluzorično misliti, da bodo stekle kot po olju. «Ne gre za balet v palači oblasti, niti za sestavo kakršnega koli ministrskega sveta, pač pa se postavlja danes vprašanje novega političnega vodstva države in torej sodelovanja komunistov na tak ali drugačen način z vlado Italije.»

Tudi v KD je prevladalo mnenje (sodeč po optimističnih izjavah poslancev Bassettija in Mazzole, ki sta vodila pogajanja o gospodarstvu in javnem redu), da je «možen pomemben sporazum».

Zadržani in kritični so socialisti, ki od KD zahtevajo predvsem nova politična jamstva. O tem je izrecno govoril član tajništva PSI Enrico Manca. Craxi pa vztraja pri zahtevi o sklicanju skupnega sestanka voditeljev vseh strank ustavnega loka. Socialistično tajništvo poudarja, da bi sporazum bil zares trhel, če bi slonel samo na dogovoru med demokristjani in komunisti.

Nezaupljivi so tudi voditelji drugih manjših strank. Najbolj ostri so liberalci (kar nekje dokazuje, da se pogajanja pozitivno razvijajo za levico), ki kratkomalo napovedujejo prehod v «ostro opozicijo» v upanju, da se jim bo pridružil vsaj del KD. Tudi La Malfa ni navdušen, vendar iz nasprotnih razlogov. Prepričan je namreč, da KD ni pripravljena na sporazum in da še vedno igra na karto predčasnih volitev.

Ni izključeno, seveda, da bodo te reakcije vplivale na sklep petkove seje vodstva KD, kjer bosta Moro in Zaccagnini imela trd oreh. Andreotti je vsekakor optimist.

CANDIDA CURZI

Neformalno srečanje zunanjih ministrov EGS

LEEDS CASTLE (Kent), 21. — Zunanji ministri držav članic Evropske gospodarske skupnosti so se danes zbrali na dvodnevnem neformalnem sestanku. Že kraj sam, srednjeveški grad sredi jezera, kamor so maloštevilni udeleženci prišli s helikopterji, daje zasedanju pečat tajinstvenosti, diplomatskim predstavnikom pa možnost, da se dokaj prosto pomenkujejo, ker so vsi morebitni dogovori neobvezujoči.

Prvo mesto je na zasedanju, katerega se udeležuje tudi predsednik evropske izvršne komisije Roy Jenkins, pripadlo vprašanju razširitve skupnosti po že prejetih prošnjah Grčije in Portugalske in napovedani španski. Kot je devetarica izjavila še pred zasedanjem, s političnega vidika ni večjih pripomb, težave bi nastale v praktičnem delovanju, ker je bila zveza osnovana za šest držav.

Tehtnejše pomisleke so izrazili na njihov gospodarski razvoj in notranjo stabilnost, vendar pa bi pristop treh sredozemskih držav nujno zahteval nekatere spremembe v zakonskih predpisih za tipične krajevne poljedelske pridelke, kar bosta še zlasti zagovarjali Italija in Francija.

Druga pomembnejša vprašanja na dnevnem redu so še odmevi na nedavni gospodarski «vrh», kriza na Bližnjem vzhodu in zaskrbljujoče stanje v južni Afriki.

TOKIO, 21. — Tukaj so sporočili, da je Vietnam proglasil suvernost nad svojimi teritorialnimi vodami v oddaljenosti 12 milj od obale, obenem je proglasil za svojo «gospodarsko območje» ves del morja, ki sega 200 milj obale. V Tokiu poudarjajo, da so ta sklep sprejeli v Hanoju 12. maja.

PREDLOG MADRIDSKE VLADE

Kmalu osvoboditev vseh zaprtih Baskov

Obsojence iz Burgosa bodo izgnali v tujino Euzkadi zahteva status «posebne avtonomije»

MADRID, 21. — Španska vlada je na svoji zadnji seji obravnavala nerede in napetost v baskovskih pokrajinah ter predlagala predstavnikom Euzkadija «delno amnestijo» za baskovske politične zapornike. Dejansko je madridska vlada predlagala izpustitev vseh baskovskih zapornikov, vendar pod pogojem, da gredo tisti, ki «so si umazali roke s krvjo» v tujino toliko časa, kolikor bi morali ostati v ječi. Vlada je s tem mislila v glavnem obtožence na znanem procesu v Burgosu proti skupini pripadnikov ETA, katero so obtožili umora nekega policista. Znano je, da je vojaško sodišče tedaj obsodilo šest članov ETA na smrt. Mednarodna kampanja je tedaj prisilila Franca, da jih je pomilostil in spremenil kazen v dosmrtno ječo. V Euzkadiju se širijo govorice, da je šesterica zapornikov sprejela pogoje madridske vlade. Verjetno jih bodo osvobodili v kratkem in izgnali v tujino.

«Narodna stranka Euzkadija», ki v baskovski vladi v tujini ima večino je že sporočila, da sprejema ta prvi korak madridske vlade kot «dober znak» in ocenjuje izpustitev vseh zaprtih Baskov kot «prvi korak na poti spravo». Narodna stranka Euzkadija je vsekakor mnenja, da bo «drugi korak» moral biti storjen po izvolitvi španskega parlamenta 15. junija. Tedaj bodo namreč baskovski poslanci skupaj s predstavniki ostalih demokratičnih strank predlagali dva ukrepa: splošno amnestijo za vse politične obsojence in njihovo rehabilitacijo ter podelitev Euzkadiju in drugim «nešpanskim» deželam posebno avtonomijo po vzorcu tiste, ki so jo Baski uživali v letih republike in državljanske vojne od 1936 do 1939.

Podobno zahtevo po avtonomiji dežele postavljajo tudi Katalonci in prebivalci Galicije. Zanimivo je, s tem v zvezi, da je predsednik španske vlade Suarez še pred nekaj dnevi spraševal italijanskega zunanjega ministra Forlanija o «posebni avtonomiji» nekaterih italijanskih dežel. (st.s.)

REGGIO CALABRIA, 21. — Preteklo noč so neznanci podtaknili peklenski stroj pod avtomobil krajevnega sindikalnega voditelja CISL Carmela Bagnata. Eksplozija je povzročila velik preplah in delno uničila vozilo. Na srečo ni bilo človeških žrtev.

ROBERTA GODEAS OPROŠČENA

Prizivno porotno sodišče v Trstu je sinoči po 9-urnem posvetu oprostilo Roberto Godeas, ki je bila v prvi instanci obsojena na dosmrtno ječo zaradi očetomora. Poročilo berite na zadnji strani.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Koprska luka praznuje 20 let uspešnega dela

Slavnostno zasedanje delavskih svetov - Preko 1200 m operativne obale je lani šlo nad 2 milijona ton blaga

(Od našega dopisnika)

Ob dvajsetletnici ustanovitve Luke Koper je bila danes v Kopru slavnostna seja centralnega delavskega sveta in delavskih svetov vseh temeljnih organizacij združenega dela. V imenu organov samoupravljanja je govorila Marija Gregorič, ki je predvsem poudarila, da je lahko kolektiv ponosen na prehojeno pot. Začeli so s skromnim privezom, po desetih letih so dobili železniško povezavo z zaledjem, danes pa ima luka 1200 metrov operativne obale, 160.000 kvadratnih metrov zaprtih skladišč, 400.000 kvadratnih metrov odprtih skladišč in najsodobnejšo mehanizacijo. Letni promet presega dva milijona ton blaga, od tega je milijon 600 tisoč ton generalnega tovora. V zadnjih dveh letih je napravila luka še en pomemben korak naprej v svojem razvoju, saj se je odločno preusmerila na kontejnerski in ro-ro promet. Letošnji načrt pretvora zajema 40 tisoč kontejnerskih enot in 100 tisoč ton po ro-ro sistemu, vendar je to šele začetek.

Marija Gregorič je v nadaljevanju svojega nagovora vsestransko osvetlila pomen luke tako v slovenskem kot tudi v jugoslovanskem in v mednarodnem merilu.

«Ko danes govorimo o Kopru kot slovenski luki,» je rekla med drugim, «mislimo predvsem na njeno nacionalno in teritorialno pripadnost. Njen gospodarsko - prometni pomen že dolgo časa presega zgolj slovenske in jugoslovanske okvire.

Seveda pomena Luke Koper ne gre presojati le skozi poslovne rezultate oziroma skozi količino prometa. Verjetno so še pomembnejši posredni učinki, ki jih luka ustvarja s svojim poslovanjem. S svojim obstojem predstavlja luka trajno osnovo pri nadaljnji valorizaciji geografsko prometnega položaja Slovenije. S pritegovanjem tranzitnih blagovnih tokov omogoča Luka večjo koncentracijo prometa na naših prometnicah in s tem tudi pospešuje in omogoča takšne tehnične in tehnološke rešitve na področju prometa, ki so sicer nepogrešljiv del današnjega gospodarskega in družbenega razvoja.

Po slavnostnem govoru so razdelili 17 priznanj delavcem, ki so že 20 let zaposleni v Luki in 70 priznanj delavcem, ki so že deset let zaposleni v kolektivu. Popoldne je bilo za ves kolektiv tovariško srečanje v Ankaranu.

Ob koncu naj povemo še en zanimiv podatek, da v koprski luki pristane letno povprečno okrog tisoč ladij. Lani jih je bilo na primer 979 iz 43 držav. Največ je bilo jugoslovanskih (350), grških (105) in italijanskih (103).

L. O.

MEDTEM KO SE BO JUTRI NADALJEVALA RAZPRAVA

Nasprotujoče si pobude pred torkovim glasovanjem o pokrajinskem proračunu

Liberalci zahtevajo odstop Ghersijevega odbora v zameno za odobritev proračuna - Komentar tajnika KPI Rossettija v listu «Unità»

Pokrajinski svet se bo jutri ponovno sestal, da bi nadaljeval razpravo o proračunu za leto 1977, v katero je doslej posegel en sam svetovalec, demokristjan Sbisà. Naslednjega dne, v torek, 24. maja, pa bo moral pokrajinski svet glasovati o proračunu, saj je ta rok postavila nadzorna deželna komisija. Če proračun ne bo prejel večine glasov, bo to pomenilo ne samo padec Ghersijevega levičarskega odbora, ampak tudi imenovanje komisarja, razpust pokrajinskega sveta in sklicanje novih predčasnih volitev.

Prav zaradi tega pa je jasno, da si nihče noče prevzeti odgovornosti, da povzroči zavrnitev proračuna, še posebno v tem trenutku, ko je v teku ofenziva «integralnih prostoconarjev» odbora desetih in tukajšnjega italijanskega dnevnika proti vsem demokratičnim silam brez razločkov. Predsednik Ghersi je, v zavesti, da ne razpolaga z večino, na seji, ki je bila posvečena predstavitvi proračuna, dal kompromisni predlog: demokratične stranke je pozval, naj omogočijo odobritev proračuna, v zameno pa je obljubil odstop levičarskega odbora takoj po jesenskih volitvah.

Ta predlog je za sedaj sprejela le socialdemokratska stranka; liberalna stranka pa je sprožila protipredlog, po katerem naj bi demokratične stranke odobrile proračun, Ghersijev odbor pa naj bi odstopil takoj nato. Po odstopu naj bi začeli nova pogajanja med strankami, ki naj bi — po liberalni zamisli — privedla do sestave novega odbora, ki naj bi slonel na «operativni konvergenci laičnega in socialističnega območja».

Že današnji «Unità» pa bo objavil komentar pokrajinskega tajnika KPI Rossettija, ki odločno zavrača liberalni predlog ter poudarja, da so komunisti in socialisti pokazali svoj čut odgovornosti, ko so omogočili obstoj tržaške občinske uprave, ker so se vzdržali glasovanja o proračunu. Obsoditi neko krajevno ustanovo na komisarsko upravo — meni tajnik KPI — bi namreč pomenilo le veliko darilo desnici in «občinski listi».

Ko bi druge demokratične sile zavzele podobno odgovorno stališče v pokrajinskem svetu — piše Rossetti v strankinem glasilu — bi bili komunisti pripravljeni sprožiti, tudi takoj po odobritvi proračuna, preverjanje med demokratičnimi silami za morebitno zagotovitev širše podpore pokrajinskemu odboru, ki bi ga lahko tudi zamenjali, tako da bi ustrezal morebitnim novim večinam, toda seveda s pogojem, da bi ne prišlo do novih diskriminacij v odnosu do komunistične partije. «Poskušali bomo vse, kar je v naši moči — zaključuje Rossetti — da bi preprečili predčasne volitve na pokrajini; toda to delamo zaradi čuta odgovornosti, ne pa iz egoističnega strahu: druge stranke naj vedo, da se ne bojimo volilne konfrontacije.»

IZDELAN NAČRT ZA SOCIALNI CENTER

Tehnični urad Ustanove za industrijsko cono EZIT je v sodelovanju s funkcionarji tržaške občine in predstavniki Delavskih zadrug sestavil načrt za uresničitev socialnega centra v industrijski coni. Načrt predvideva gradnjo večje menze za 550 ljudi v okviru vsake izmene, otroških jasli za 60 otrok in ambulante. Predvidena je tudi gradnja manjše trgovine za prodajo raznega blaga na debelo in druge trgovine za prodajo izdelanih oblačil. Na zemljišču ,ki je določeno za socialni center, je prostora še za nekatere druge pobude in v tej zvezi je vodstvo EZIT mnenja, da bi kakšna druga ustanova lahko postavila otroški vrtec.

VELEPOSLANIK ZDA V TRSTU

Ameriški veleposlanik v Italiji Richerd Gardner je prispel včeraj v Trst iz Humina, kjer se je osebno prepričal o posledicah lanskega potresa ter se je sestal z župani prizadetih občin. Ameriškega diplomata, ki ga spremljata njegov osebni asistent George Ward in ameriški konzul v Trstu Harlan Moen, je ob prihodu v naše mesto v imenu deželne uprave pozdravil podpredsednik deželnega odbora Stopper, ki mu je izrekel zahvalo ameriškemu ljudstvu za pomoč Furlaniji. Med kratkim obiskom v Trstu je Gardner obiskal predsednika deželnega sveta Pittonija, župana Spaccinija in vladnega komisarja Molinarija. V našem mestu se bo ameriški diplomatski predstavnik zadržal še jutri, ko si bo ogledal pristaniške naprave.

(Na sliki: veleposlanik Gardner v pogovoru z vladnim komisarjem prefektom Molinarijem.)

● **V palači Diana** bo danes, z začetkom ob 9.30, pokrajinski kongres ženskega gibanja krščanske demokracije. Uvodno poročilo o vlogi ženske v današnji realnosti bo imela občinska odbornica Luciana Benni.

PRIPRAVE NA II. GOSPODARSKO KONFERENCO

Tehten poseg predstavnikov slovenskih strokovnih zvez

Za Slovensko gospodarsko združenje je spregovoril predsednik Stanko Bole, stališča Kmečke zveze pa je orisal Dušan Kodrič

V dvorani občinskega sveta je bil te dni širši posvet s predstavniki socialnih in gospodarskih organizacij z našega področja v zvezi s pripravami na II. konferenco o tržaškem gospodarstvu, ki bo kakor znano od 24. do 26. junija v prostorih Mednarodnega centra za teoretsko fiziko pri Miramaru.

Potem ko sta tržaški župan Spaccini in predsednik pokrajinske uprave Ghersi orisala namen in glavne strukture skorajšnje konference, so izrazili svoja stališča predstavniki posameznih organizacij, ki so opozorili na vrsto problemov, ki jih program konference ne upošteva oz. obravnava le obrobno.

Predsednik Slovenskega gospodarskega združenja Stanko Bole je v tem okviru opozoril predvsem na vprašanja, ki zadevajo trgovino na debelo in zunanjo trgovino, razpečevalno omrežje v Trstu, gostinstvo in turizem, obrtništvo in še zlasti avtoprevozništvo ter na vprašanje strokovnega izobraževanja mladih ljudi. Glede zunanje trgovine je Bole poudaril, da jo je treba pospešiti s primerno finančno in kreditno politiko, v odnosih s sosedno Jugoslavijo pa primerno valorizirati videmske sporazume in avtonomna računa. Glede delovanja razpečevalne mreže je dejal, da je treba poskrbeti za to, da bo omrežje v prihodnje nudilo klienteli, domači in jugoslovanski, kvalitetnejše storitve. Preprečiti je treba, da bi na tem področju zagospodovali veliki distribucijski koncerni ter nasprotno pospeševati zadružne oblike sodelovanja v trgovini. Tudi turistične strukture je treba prilagoditi novo nastali realnosti, za privabljanje večjega števila obiskovalcev pa je treba sprožiti propagandne akcije skupno s turističnimi ustanovami iz sosednih republik. Tukajšnje obrtništvo, ki je pretežno servisnega značaja, je treba preusmeriti v proizvodne dejavnosti. Kar zadeva strokovno izobraževanje mladine pa se je Bole zavzel za ustanovitev slovenskega industrijsko - tehničnega zavoda, gostinske šole s poukom v slovenskem jeziku in za primerno izobraževanje slovenskih vajencev.

V razpravo je posegel tudi predstavnik Kmečke zveze Dušan Kodrič, ki se je zavzel zlasti za pospeševanje kmetijstva in zadružnih oblik gospodarskega sodelovanja na našem področju.

Nabrežinska sekcija SSk o sporazumu za proračun

Tajništvo sekcije Slovenske skupnosti za Devin - Nabrežino nam je poslalo v objavo tiskovno poročilo s podpisom dr. Jožeta Škrka, v katerem utemeljuje sklep, da «podpre takšno delovanje občinske uprave, ki bi zagotovilo zaščito narodnostnih, gospodarskih, kulturnih in socialnih koristi domačega življa, zlasti slovenskega». Sedanji upravi poročilo očita, da je doslej «izkazala premalo občutljivosti in upoštevanja potreb domačega prebivalstva na področju uveljavitve in priznanja slovenskega jezika, gradbenih dejavnosti, brezplačnega pouka v občinskih otroških vrtcih, brezplačne uporabe občinskih objektov za telesno vzgojo mladine itd.» ter da ni zavzela odločnega stališča proti kraškim rezervatom.

Po ugotovitvi, da KD zavzema zadnje čase v Nabrežini «nepovoljna stališča do Slovencev», se poročilo nadaljuje: «Z namenom, da bi omogočila konkretno in pozitivno reševanje potreb in koristi domačinov, je SSk sklenila sporazum, na osnovi katerega sta se stranki, ki vodita občinsko upravo, obvezali, da b sta vse važne probleme občine obravnavali tako, da bi dosegli skupne zadovoljive rešitve. Na urbanističnem in gradbenem področju pa bi morale te rešitve biti soglasne».

«SSk zato meni — se zaključuje tiskovno poročilo nabrežinske sekcije stranke — da bi znal ta nov pristop k obravnavanju občinskih zadev doprinesti ugodne rezultate in zagotoviti naši občini takšno upravljanje, ki bi prevenstveno upoštevalo potrebe in koristi domačinov.»

Zaključen simpozij o italijanskih in slovenskih socialistih

Na ekonomski fakulteti tržaške univerze se je včeraj dopoldne zaključilo zanimivo študijsko srečanje na temo «Italijanski in slovenski socialisti v dobi Henrika Tume (1905-1918)», ki ga je priredil inštitut za srednjeveško in moderno zgodovino tržaške filozofske fakultete ob sodelovanju oddelka za zgodovino ljubljanske univerze ter združenja «Most» in krožkov «Henrik Tuma» in «Pinko Tomažič». Po petkovih predavanjih profesorjev Pleterskega, Lokarja, Pirjevca in Agnellija sta bila včeraj na vrsti referata prof. Elia Apiha iz Trsta o odnosih med italijanskimi in slovenskimi socialisti v Julijski krajini ter prof. Milice Kacin-Wohinz iz Ljubljane o slovenskih socialistih v letu 1918.

Po diskusiji je zaključke dvodnevnega zasedanja, ki je bilo na visoki znanstveni ravni, povzel član slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Franc Zwitter, ki je med drugim z zadovoljstvom podčrtal dejstvo, da je bilo to prvič, da so se zbrali italijanski in slovenski zgodovinarji, da bi se pogovorili o konkretnih problemih določenega zgodovinskega obdobja, ki zanima oboje. Prof. Zwitter je poudaril, da je zasedanje rodilo koristne in zanimive rezultate in da je potekalo v vzdušju velike objektivnosti in strpnosti.

VČERAJ V VILI MANIN

Razprava o kulturnih problemih dežele Furlanije-Julijske krajine

V razpravo so posegli tudi predstavniki slovenskih društev in ustanov

Predstavniki več kot 200 kulturnih društev dežele Furlanije - Julijske krajine so se srečali na zasedanju, ki je bilo včeraj v Vili Manin pri Passarianu. Zasedanje je organiziralo deželno odborništvo za šolstvo in kulturo. Tema srečanja je bila kulturna politika dežele in možnosti nadaljnjega kulturnega razvoja. Uvodno poročilo je imel odbornik Mizzau, prof. na rimski univerzi Sergio Cotta pa je podal referat «Kultura in svoboda». Odbornik Mizzau je v svojem poročilu dejal, da je potrebno iskati med društvi in ustanovami večjo povezanost in da se mora tudi na področju kulture uveljaviti deželna avtonomija. Uvodnima posegoma je sledila diskusija. Prvi je spregovoril prof. Miccoli, predsednik deželnega inštituta za zgodovino odporniškega gibanja. Med drugim so v diskusijo posegli tudi predstavniki slovenskih kulturnih krožkov in ustanov. O vprašanju Slovencev je spregovoril predstavnik kulturnega združenja «Most» dr. Vladimir Vremec, ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča dr. Filibert Benedetič pa je poudaril dejstvo, da mora dežela poseči na področje kulture s konkretnimi pobudami. V imenu kulturnih krožkov Nadiških dolin je posegel v razpravo dr. Pavel Petricig, ki je osvetlil vlogo beneških društev za razvoj narodne zavesti slovenskih ljudi. Prof. Viljem Černo, predsednik društva Ivan Trinko, je govoril o vprašanjih beneških Slovencev, dejal je, da bi morali bolj ovrednotiti njihovo kulturo.

KPI pozdravlja pogajanja med strankami ustavnega loka

Deželno tajništvo KPI je proučilo deželni politični položaj po odobritvi zakonskega osnutka o popravljanju hiš, ki jih je poškodoval lanski potres, ter ugotovilo, da gre za važen politični dogodek, ki bi utegnil odpreti novo fazo v deželnem političnem življenju. Tajništvo KPI je tudi z zadovoljstvom pozdravilo dejstvo, da so druge demokratične politične sile pokazale pripravljenost na obnovitev pogajanj in v tej zvezi podčrtalo važnost dvostranskih razgovorov, ki bodo prihodnji ponedeljek med KPI in PSI, v torek pa med KPI in KD.

Deželno tajništvo KPI izraža željo, da bi hitro in uspešno prešli to fazo in da bi čim prej sklicali skupne sestanke vseh strank ustavnega loka za proučitev važnih vprašanj, ki zadevajo samo strukturo in način delovanja deželne uprave. Prav tako je po mnenju KPI potrebno doseči sporazum o organičnem programu za obnovo Furlanije.

Novo priznanje čebelarju iz Ricmanj

Znani čebelar Ivan Bernard Žuljan iz Ricmanj je te dni prejel priznanje (diplomo in kipec) «Nagrada mesta Trst 1977» za najboljšega čebelarja v tržaški pokrajini. Priznanje so mu izročili na slovesnosti v Benetkah predstavniki družbe Intercom iz Bologne sicer na podlagi izida referenduma, ki sta ga lani izvedli reviji «Epoca» in «Grazia». Čebelar Žuljan, ki se že dolga leta ukvarja s to obrtjo in je dal registrirati tudi nekaj novih patentov, je že pred tem prejel drugo odlikovanja. Tako ga je Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani aprila 1974 odlikovala z redom Antona Janše 2. stopnje za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva.

Zasedanje ACLI o novih rajonskih konzultah

Pokrajinsko predsedstvo ACLI prireja v dneh 23. in 24. maja zasedanje, posvečeno vprašanjem demokratične decentralizacije in vloge rajonskih konzult, kot jih določa državni zakon štev. 278 iz lanskega leta. Zasedanje, ki se bo začelo obakrat ob 18. uri, bo v dvorani Trgovinske zbornice v Ul. S Nicolo 5. Jutri, v ponedeljek, bo na sporedu okrogla miza na temo «Decentralizacija in participacija», ki se je bodo udeležili vsedržavni tajnik ACLI Pitro Praderi, član vsedržavnega vodstva KD posl. Corrado Belci, socialistični župan Pavie Elio Veltri in komunistični župan Modene Germano Bulgarelli. Tema druge okrogle mize, ki bo naslednjega dne, pa bo «Neposredne volitve za drugačne rajonske konzulte», o tem pa bodo govorili tržaški občinski odbornik za decentralizacijo Livio Lonzar (KD), načelnik skupine PSI v občinskem svetu Livio Pesante, načelnik skupine KPI v občinskem svetu Fausto Monfalcon in član pokrajinskega predsedstva ACLI Tarcisio Barbo. Zasedanju bodo lahko prisostvovali vsi, ki se zanimajo za to vprašanje in ki bodo lahko tudi posegli v razpravo.

VČERAJ OB JUTRANJIH URAH NA BRAZILSKI LADJI

Požar v podkrovu «Lloyd Genova»

Gasilcem je uspelo obvladati plamene - Gorela sta bombaž in vosek - Ogromna škoda

Gost dim se vali iz podpalubja ladje

Včeraj je v zgodnjih jutranjih urah izbruhnil hud požar v premcu brazilske tovorne ladje «Lloyd Genova», ki je zasidrana ob pomolu pri skladišču 65 novega pristanišča. Nemuden poseg gasilcev in pristaniškega poveljstva je omejil škodo, ki pa je vseeno izredno velika (več desetin milijonov lir). Vzroki požara so še neznani in je zato v teku preiskava. Alarm je sprožil čuvaj ladje ob 4.30 zjutraj, gasilci pa so požar obvladali ob 10.20.

Tovorna ladja je bila na svojem prvem potovanju. Z ladje so že raztovorili več kot 8 tisoč ton kave, v podkrovju pa je ostalo sto ton bombaža in voska in prav ta tovor je zagorel. Na srečo so se vsi brazilski mornarji rešili, medtem ko se je dvigal pod palubo steber dima. Gasilci, ki so prišli h goreči ladji, so povedali, da so bili jekleni boki ladje žareči. Prvi alarm so sprejeli na gasilski postaji na Largo Niccolini, od koder so odšle 3 gasilske črpalke, ki jih je vodil vodnik oddelka Coccianni. Na kraj požara so nato prišli poveljnik Sgorbissa in častnika Lofano in Jacobone. Pri gašenju požara so uporabljali dihalne aparate, močne črpalke za vodo in gasilno peno.

Brazilska ladja, ki je prišla v Trst 20. aprila, b morala raztovoriti blago in nato odpluti, zaradi okvar pri požaru, pa bo morala ostati v Trstu še nekaj dni. Med postankom ladje bodo preiskovali vzroke požara, pristaniško poveljstvo je že poslalo sodnim oblastem zapisnik o dogodku.

VAŽEN KULTURNI DOGODEK V KULTURNEM DOMU

Aktualnost Gramscijeve misli v besedi prof. Žuna in Urbanija

Prireditev so ob 40-letnici smrti priredili dijaki višjih šol pod pokroviteljstvom zavodskega sveta tehničnega zavoda Žiga Zois

Včeraj zjutraj je bila v Mali dvorani Kulturnega doma spominska svečanost ob 40-letnici smrti italijanskega politika in filozofa, ustanovitelja Komunistične partije Italije Antonja Gramscija. Proslavo so priredili dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu pod pokroviteljstvom zavodskega sveta trgovskega tehničnega zavoda «Žiga Zois».

Pred daleč pretesno dvorano, je bil najprej na sporedu kulturni program, kjer so dijaki tehničnega zavoda prebrali nekaj Gramscijevih najbolj značilnih pisem iz ječe.

Sledilo je strokovno predavanje profesorja na sociološki fakulteti in prorektorja ljubljanske univerze dr. Antona Žuna, ki je predaval o Gramscijevi politični in filozofski misli v luči problema hegemonije delavskega razreda. Predavatelj je nazorno prikazal pojem intelektualne in moralne hegemonije ter pomen istovetnosti ter medsebojne vzročnosti teorije in prakse, torej filozofije in politike ter torej nujnost povezave med intelektualci in ljudskimi množicami.

Član uredniškega sveta revije «Riforma della scuola» sen. KPI Giovanni Urbani je predaval o aktualnosti Gramscijeve pedagoške misli. Prikazal ga je v luči današnjih mladinskih trenj in hotenj ter pripomnil, da je vsak odnos hegemonije pedagoški odnos.

● **Po dograditvi nadvoza** nad Ul. Flavia, so spet odprli za promet Jeričljivo ulico v odseku med Staro istrsko cesto in Jeričljivim trgom. Kolikor je Stara istrska cesta zelo prometna, je urbanistični odsek tržaške občine odredil obvezni «stop» za vsa tista vozila, ki se iz Jeričljeve ulice pripeljejo na Staro iskrsko cesto.

Začetek IX. pokrajinskega kongresa Delavske zbornice UIL

V prostorih na Trgu Papa Giovanni se je včeraj dopoldne začel IX. pokrajinski kongres Delavske zbornice - UIL. Prisotnim delegatom in številnim povabljencem je uvodno poročilo prebral glavni tajnik organizacije Fabricci. Govornik je obširno obravnaval tržaško gospodarsko problematiko in se med drugim dotaknil tudi osimskega sporazuma. V tej zvezi je dejal, da je UIL v načelu nasprotna industrijski coni na Krasu, da pa se bo kljub temu zavzemala za to, da bodo v coni nastale primerne italijanske industrijske pobude. V nadaljevanju svojega poročila je Fabricci zavzel odklonilno stališče do ustanovitve univerze v Vidmu.

Pred posegom glavnega tajnika so kongres pozdravili predsednik pokrajinske uprave Ghersi, občinski odbornik Abate, generalni tajnik CGIL Burlo in generalni tajnik CISL Degrassi. Kongres se bo nadaljeval in zaključil danes. Dopoldne bosta nastopila člana osrednjega vodstva UIL Rossi in Maffia.

Gledališča

SSG

Stalno slovensko gledališče v Trstu gostuje s predstavo Anonima Veneziana «BENEČANKA» jutri, 23. t.m., ob 20. uri v Izoli, v torek, 24. t.m., ob 20.15 v Novi Gorici, v sredo 25. t.m., ob 12.30 in 20. uri v Tolminu, v četrtek, 26. t.m., ob 16. in 20. uri v Idriji (ure po jugoslovanskem času).

ROSSETTI

Danes ob 16. uri (zaključek ob 19. uri) v abonmajskem sporedu Stalno gledališče iz Genove z delom Ostrovskega «PRAGOZD». Delo je režiral Luigi Squarzina. Posebne cene (2.000 in 1.200 lir) za študente in mladino 24. in 25. maja. Rezervacije pri Osrednji blagajni v Pasaži Protti 2.

* * *

Danes ob 16. uri (zaključek ob 17.30) v mali dvorani (Ul. Crispi 58) — Diderot: «IL NIPOTE DI RAMEAU». Igrata R. Herlitzka in T. Garrani. Režija Gabriele Lavia. Enotna cena 3.000 lir. Abonenti 30 od sto in 20 od sto popusta. Za študente in mladino posebne cene 1.200 lir. Veljavni odrezki Rassegna Auditorium, ki še lahko vsi izkoristijo za to predstavo.

Rezervacije pri osrednji blagajni Pasaže Protti 2. Zadnja predstava.

VERDI

V torek in sredo ob 21. uri dva klavirska recitala ruskega vir tuoza Nikite Magaloffa. Od jutri dalje bodo pri gledališki blagajni (tel. 31849) na razpolago vstopnice za oba koncerta.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Carsten Krüger - Ludwig Volker

MAKS ŽVIŽGAČ

mladinska igra v dveh delih

Prevod Janez Žmavc
Scena in kostumi inž. arh. Mirko Lipužič
Glasba Aleksander Vodopivec
Režija MARJAN BEVK

Jutri, 23. t.m., ob 16.30

V četrtek, 26. t.m., ob 15.30

ŠOLA GLASBENE MATICE TRST

V torek, 24. maja, ob 20.30 v mali dvorani Kulturnega doma

III. ZAKLJUČNA AKADEMIJA

Vljudno vabljeni!

Vstop prost!

Koncerti

Drevi bo ob 20.30 koncert za orgle v cerkvi Santa Maria Maggiore. To je predzadnja prireditev v okviru ciklusa «Maggio organistico tergestino», ki jo prirejajo frančiškani pod pokroviteljstvom tržaške letoviščarske in turistične ustanove. Igrali bosta Marina Sindici Cecchi in Emilia Mezzetti, predvajali pa bosta skladbe Frescobaldija, Bacha, Boellmanna, Mendelssohna, Regerja, Francka in Galliera.

Kino

La Cappella Underground Zaprto.

Ariston 15.30 «Un cuore semplice». Joe Dallesandro, Alida Valli. Barvni film.

Mignon 15.00 «Balordi & Co.» Elliott Gould, James Caan. Barvni film.

Nazionale 16.00 «Futur World — 2000 anni nel futuro». Peter Fonda, Blythe Danner. Barvni film.

Grattacielo 16.00 «Storia d'amore con delitto». Bibi Andersson, Rod Taylor. Prepovedan mladini pod 18. letom. Barvni film.

Fenice 16.00 «Disposta a tutto». Bekim Fehmiu, Eleonora Giorgi. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Excelsior 15.15 «Fratello sole, sorella luna». Režija Franco Zeffirelli. Barvni film.

Eden 15.30 «È nata una stella». Barbra Streisand. Barvni film.

Ritz 16.30 «Batte il tamburo lentamente». Robert De Niro. Barvni film.

Aurora 15.30 «Il signor Robinson». Paolo Villaggio. Barvni film.

Capitol 16.00 «Kakkien truppen». Ric in Gian. Barvni film.

Cristallo 14.00 «Ben Hur». Charlton Heston. Barvni film.

Moderno 15.00 Walt Disneyev «Pinocchio». Barvni film.

Filodrammatico 15.00 «Mandinga». Prepovedan mladini pod 18. letom. Barvni film.

Ideale 15.00 «I sette del gruppo selviaggio». Dean Stratford, Femi Benussi. Barvni film.

Impero 16.00 «La presidentessa». Mariangela Melato in Johnny Dorelli. Barvni film.

Radio 14.30 Walt Disneyev «Incredibile viaggio verso l'ignoto». Barvni film.

Vittorio Veneto 15.30 «La lunga notte di Entebbe». Helmut Berger, Elisabeth Taylor. Barvni film.

Abbazia 15.00 «5 per l'inferno». Klaus Kinski. John Garko in Margaret Lee. Barvni film.

Astra 16.00 «Terremoto». Charlton Heston, Ava Gardner. Barvni film.

Volta (Milje) 14.30 «My fair lady». Audrie Hapburn. Barvni film.

SPD TABOR - OPČINE

Od 27. maja do 5. junija 1977 bo razstavljal v Prosvetnem domu

AVRELIJ LUKEŽIČ

Odprtje v petek, 27. maja, ob 20.30.

Slikarja bo predstavil MILKO BAMBIČ.

Sodelovala bosta recitator Drago Gorup in kitarist Miha Beličič.

PODRUŽNICA GLASBENE MATICE - ŠKEDENJ
PD «IVAN GRBEC»

Jutri, 23. maja, ob 20.30 v dvorani PD Ivan Grbec

NASTOP GOJENCEV GLASBENE ŠOLE

Vljudno vabljeni! Vstop prost!

Razna obvestila

Slovenski raziskovalni inštitut obvešča, da bo začel poslovati v novih prostorih v Ul. Gallina 5/3 — tel. 37465 predvidoma 30. maja.

Danes, 22. maja, bo v kinodvorani salezijanske župnije, Ul. dell'Istria 53 slovenski glasbeni večer z mladinskim zborom in ansamblom Exploe. Začetek ob 18.30. Vabljeni.

SPZ obvešča, da se bo od jutri, 23. t.m., pisarna zveze v Trstu preselila v Ul. sv. Frančiška 20, II. nadstropje in da bo začasno brez telefona.

V torek, 24. maja, ob 20.30 bo za počastitev praznika sv. Marije pomočnice somaševanje petih tržaških duhovnikov v salezijanski cerkvi, Ul. dell'Istria 53. Med mašo bodo poleg ljudskih pesmi igrani odlomki Bacha, Bossija in Vierna.

ŠD Sokol in SPD I. Gruden — Nabrežina organizirata 11. in 12. junija društveni praznik na odbojkarskem igrišču. Na sporedu bo tudi športni turnir in plesna zabava. Igral bo ansambel Iga Radoviča.

Izleti

Združenje Union prireja 29. t.m. izlet v bolnico Franjo in Idrijo. Informacije in prijave pri združenju Union v Ul. Valdirivo 30, tel. 64459, vsak dan, razen srede, od 17.30 do 19.30.

ZAHVALA

Ob tolikih izrazih sočutja, ki smo ga bili deležni ob izgubi našega moža, očeta in tasta

Danila Zollie - Colje

se iz srca zahvaljujemo sorodnikom, znancem, prijateljem, darovalcem cvetja in tistim, ki so ga spremili na zadnji poti.

Družina ZOLLIA - COLJA

Sesljan, 22. maja 1977

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga žena in mama

JOSIPA ŠMOTLAK roj. ŠIK

Datum pogreba bomo javili naknadno.

Žalujoči: mož Lojze, sin Miro, hčeri Elda in Flora z družinama.

Močkolje, 22. maja 1977

ZAHVALA

Ganjeni ob tolikih izrazih sočutja ob izgubi naše drage mame in none

MARIJE MILIČ vd. DOLJAK

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin in še posebno številnim darovalcem cvetja.

Žalujoči otroci z družinami

Zgonik, Repen, 22. maja 1977

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob težki izgubi našega dragega moža, očeta in nonota

inž. JOŽETA STURMA

se toplo zahvaljujemo. Najlepša hvala zdravnikom, osebju urološkega oddelka in g. župniku Lojzetu Zupančiču.

Žena Hermina, hči Neva in vnuk Saško

Trst, Barkovlje, 22. maja 1977

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili spomin naše drage

MARIJE (LIDIJE) ŽERJAL roj. KOČEVAR

Posebna zahvala g. župniku in vsem darovalcem cvetja ter pevcem.

Mož Just in družine Žerjal, Scochi in Jercog

Dolina, Trst, 22. maja 1977

21. 5. 1976 — 21. 5. 1977

Ob prvi obletnici nenadomestljive izgube

MARIJA GERMANIJA - KUSA

se ga spominjajo žena Gentile, sin Franko, hči Elizabeta, vnuka Maksimilijan in Aleksija ter drugi sorodniki.

SESTANEK ODBORA SKGZ ZA ŠOLSTVO

Zahteva po avtonomiji vseh slovenskih šol

Na programu tudi proučitev položaja v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini

V petek se je prvič sestal odbor SKGZ za šolstvo. Ob polnoštevilni udeležbi je najprej razpravljal o splošnih nalogah in je nato odobril program dela za naslednje seje. Člani odbora za šolstvo so ugotovili, da je vprašanje reforme višjega srednjega šolstva v Italiji življenjske važnosti za slovensko narodnostno skupnost in da je zato potrebno v najkrajšem času izdelati konkretna stališča, ki naj ob enotnem nastopu slovenskih sil in organizacij ter demokratičnih italijanskih sil zagotovijo Slovencem v Furlaniji - Julijski krajini razvejano in popolno višje srednje šolstvo ob istočasnem uveljavljanju avtonomije slovenske šole od otroških vrtcev do univerze. Odbor za šolstvo je prav tako ugotovil pomembnost izvoljenih šolskih organov in imenoval posebno komisijo, ki naj sestavi gradivo o dosedanjem delovanju, kar naj služi odboru za izdelavo konkretnih stališč po tem vprašanju. Prav tako je bilo na seji ugotovljeno, da je izredne važnosti vprašanje šolskih okrajev in rešitve tega vprašanja v smislu zahtev slovenske narodnostne skupnosti po slovenskem šolskem okraju. Razpravljalo se je tudi o nameravani reformi univerze.

Večjo pozornost je odbor za šolstvo posvetil tudi vprašanju vpisov v slovenske šole. Člani odbora za šolstvo so z ogorčenjem sprejeli informacijo o protizakonitem postopku nekaterih italijanskih didaktičnih ravnateljstev, ki so razpošiljala tudi slovenskim staršem pozive, naj vpišejo slovenske otroke v italijanske šole. Na podlagi izja deželnega šolskega skrbnika «Primorskemu dnevniku» bi bilo pričakovati od šolskih oblasti sprožitev disciplinskega postopka proti ravnateljstvom, ki so začela proti slovenski državni šoli usmerjeno akcijo. Z zvezi z vpisi v slovensko šolo je bil odbor mnenja, da se morajo za letošnje vpise mobilizirati vse sile, ki naj pripomorejo k čimvečjemu množičnemu vpisu v osnovne šole. Pri tem naj igrajo aktivno vlogo posamezniki, slovenske organizacije in tudi italijanske demokratične politične in sindikalne sile. Vpis v slovensko šolo je narodno in demokratično dejanje, ker slovenski otrok spada v slovensko šolo, česar se morajo zavedati vsi Slovenci brez izjeme. Zato je iz seje odbora za šolstvo izšel sklep, da je treba organizirati terensko akcijo, ki naj prepriča slovenske starše, o potrebi po številčni okrepitvi slovenskih osnovnih šol, v katere bodo začeli vpisovati 1. junija.

Šolski odbor je med drugim sklenil, da bo na prihodnji seji obravnaval poleg vprašanja reforme višjega srednjega šolstva tudi položaj izobraževanja in vzgoje v slovenskem jeziku v Benečiji in Kanalski dolini v zvezi z obstoječimi in nameravanimi pobudami beneških društev, ki jim je v njihovi avtonomnosti in obnjihovem pristanku treba pomagati.

Na koncu svoje seje je odbor sklenil, da se bodo na teritorialni ravni rešila nekatera druga pereča vprašanja, zlasti pa še zapleteno vprašanje otroškega vrtca v Miljah in slovenščine, ki naj iz komplementarnega postane glavni predmet poučevanja na šoli za prevajalce pri tržaški univerzi.

V MILJSKI OBČINI

Opravičilo ravnatelja glede pozivov slovenskim staršem

V zvezi s protestom, ki so ga starši iz Miljskih hribov poslali 7. maja šolskemu skrbništvu ter v vedvnost miljskemu in dolinskemu didaktičnemu ravnateljstvu ter miljski občini, je didaktični ravnatelj dr. Emilio Zamola odgovoril z daljšim pismom, v katerem obžaluje, da so njegov poziv slovenskim staršem za vpis v šolo tolmačili na tak način, ker ni bil njegov namen, kot pravi na začetku pisma, izvajati pritisk na slovenske družine.

Ravnatelj nadalje izjavlja, da spoštuje pravice slovenske narodnostne skupnosti ter ob tem navaja razloge, ki so mu narekovali, da je poslal omenjeno pismo. S tem je namreč hotel le seznaniti družine, ki bi nameravale vpisati svoje otroke v šolo v miljskem središču, z možnostjo, da lahko vpišejo otroke tudi na šolo pri Koroščih, kot je bilo že lani dogovorjeno z občinsko upravo. Ravnatelj posebej poudarja, da je pismo poslal 23 družinam, ki pa žive izven območja Koroščev.

Nadalje pripominja, da sta na omenjenem območju le eden ali dva obvezna otroka za prvi razred. V posebnem sestanku s starši, pravi ravnatelj v svojem pismu, se je izkazalo, da le ena družina namerava vpisati svojega otroka v slovensko šolo, dve družini sta izrekli željo, da bi otroke vpisale na šolo pri Koroščih, vsi ostali pa naj bi vpisali otroke v šolo v mestnem središču.

Vpisovanje v osnovne šole se je začelo 16. maja, za šolsko območje Koroščev pa včeraj. Vsem staršem, ki so se odzvali vabilu ravnateljstva, je vsekakor obrazložili, pravi ravnatelj Zamola, da ta pobuda zadeva le tiste, ki nameravajo vpisati otroke na šole, ki so odvisne od miljskega didaktičnega ravnateljstva, ter se ne nameravajo vmešavati v prvico staršev, da izbirajo šolo za svoje otroke.

Neznanci stalno kvarijo barkovljanski vodnjak

Vodnjak z vodometom ob barkovljanski obali je cilj stalnih vandalskih dejanj. Neznanci mečejo v vodnjak kamenje in odpadke, nekateri stopajo na stroj, ki se vrti sredi vodnjaka in tako poškodujejo naprave. Električna naprava je lahko smrtno nevarna, če se jo dotaknemo, poleg tega so naprave vodometa zelo občutljive. Občinska uprava torej poziva občane, naj pazijo na barkovljanski vodnjak.

RESOLUCIJA KRIŠKIH ORGANIZACIJ

SLOVENSKI OTROK V SLOVENSKO ŠOLO

Kot smo že poročali, so imele kriške organizacije prejšnji teden skupni sestanek o pereči problematiki kriške šole, ki ga je priredila vaška sekcija KPI. Sestanek je zelo dobro uspel, saj so se prisotni predstavniki vaških organizacij domenili za širšo akcijo sensibilizacije te problematike v vasi. Včeraj pa so izdelali tudi posebno resolucijo, ki so jo soglasno odobrili predstavniki PD Vesna, SD Mladina, KPI, ZKMI, VZPI - ANPI, Združenje staršev in ZŽI. Resolucija se glasi takole:

«Podpisane kriške organizacije, zaskrbljene zaradi pogostih primerov vpisovanja slovenskih otrok v italijansko šolo, pozivajo vse starše naj resno razmislijo o pomenu, ki jo ima izbira šole za otroka in njegovo bodočnost.

Šola je poleg družine važen dejavnik, ki vzgaja in izoblikuje človeka tudi s tem, da mu posreduje razen jezika, določeno miselnost in kulturo, ki ustvarita določeno narodno zavest.

Slovenski starši, ki vpišejo svojega otroka v italijansko šolo, mu preprečijo spoznanje naroda, kateremu pripada, spoznanje, ki je temelj narodne zavesti. Slovenski otrok, ki bo sprejel italijanski jezik in italijansko miselnost v italijanski šoli, se ne bo čutil pripadnik slovenske narodne skupnosti v Italiji, še manj zagovornik njenih pravic.

Ne pozabimo hrabrega boja in žrtev slovenskega naroda za dosego slovenske šole. Križ je dal 66 mladih življenj v NOB za svobodo, za socialne in narodnostne pravice. Te pridobitve smo dolžni ohraniti in razvijati. Slovenski narod ima veliko kulturno bogastvo in važno zgodovinsko preteklost, na katerih mora graditi svojo bodočnost.

Slovenska šola je bistvena komponenta naše narodnostne skupnosti in zato sta njen obstoj in razvoj odločilna za nas Slovence. Dejstvo, da živimo, iz zgodovinskih razlogov v Italiji in smo zato dnevno podvrženi asimilaciji, nas sili, da okrepimo našo skupnost, če hočemo ohraniti našo identiteto. Posredovati moramo svojo narodno bogastvo tudi italijanskim prebivalcem, da se z medsebojnim kulturnimi izmenjavami doseže pravo sožitje.»

st.

Zadnja pot Marije Milič vdove Doljak iz Zgonika

Veliko število pogrebcev se je v torek v Zgoniku za vedno poslovilo od Marije Milič vd. Doljak, ki je v starosti 80 let zapustila krog svojih dragih.

Pokojna Marija je izhajala iz številne kmečke družine iz Repniča in si je že od mladih nog marljivo prizadevala, da je z delom na polju in mlekarjenjem prispevala k družinski ekonomiji. Leta 1923 se je omožila z Ivanom Doljakom iz Zgonika in mu povila troje otrok. Poleg gospodinjstva je vedno pridno in skrbno delala v gruntu, tako da sta si z možem z žulji svojih rok povečala premoženje in uredila dom.

Bila je veselega značaja, pridnih rok in je bila zvesta bralka Primorskega dnevnika. V zadnjih letih je postopoma začela pešati njena življenjska energija, dokler ni v ponedeljek za vedno zatisnila svojih trudnih oči.

Naj ji bo lahko domača gruda, svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

- bs -

Kam v nedeljo, 29. maja?

NA

PRAZNIK ČEŠENJ

v Mačkolje!

TRŽAŠKA POKRAJINA

RAZPIS NATEČAJA

Štev. prot. 24/425 - 77

V smislu člena 7 zakona štev. 14 od 2. 2. 1973

se opozarja

da je ta uprava sklenila po postopku, ki ga predvideva člen 1, odstavek «a» istega zakona razpisati natečaj za nadstropno povišanje liceja France Prešeren na Vrdelski cesti 13/1 - Trst, in sicer v smislu odstotnega nižanja na celotno domnevno ceno v znesku 172.723.000 lir, kolikor znaša izklicna vsota.

Prošnje za vabilo na natečaj morajo prispeti na naslov te uprave (Ul. Geppa 21 - Trst) do 12. ure 6. junija 1977.

Predsednik
(dr. Lucio Ghersi)

REDNI LETNI OBČNI ZBOR ZADRUGE «NAŠ KRAS»

Pri načrtovanju proste industrijske cone omogočiti gospodarski razvoj domačinov

Oktobra simpozij s strokovnjaki in znanstveniki z obeh strani meje - Kraševec je Kras ustvaril, on naj ga tudi ohranjuje

Predsinočnjim je bil na Repentabru redni letni občni zbor zadruge «Naš Kras», katerega se je udeležilo lepo število članov. Po odobritvi poročil se je razvnela živahna razprava v zvezi s prosto industrijsko cono na Krasu. Številni diskutanti so z raznih gledišč osvetlili vrsto vprašanj in problemov, med katerimi je izstopalo vprašanje industrijske proste cone v odnosu do naše etnične skupnosti.

Če strnemo izrečene misli, tedaj je prišla do izraza predvsem ugotovitev, da je osimski sporazum stvarnost in ga je torej treba jemati v celoti, tudi kar zadeva prosto industrijsko cono. V tej zvezi pa je bila poudarjena žrtev, ki jo bo — kot že tolikokrat doslej — nosila prav slovenska etnična skupnost. Ta žrtev pa mora biti čim manjša in bo treba storiti vse, da se prizadetemu prebivalstvu zagotovijo pogoji nemotenega obstoja in razvoja. V tej zvezi je bilo poudarjeno, da mora tudi Gropada ostati, kje je in kakršna je, prav tako pa tudi Lipica in Orlek na drugi strani meje. Prosta industrijska cona naj postane perspektiva za razvoj ne samo tržaškega gospodarstva temveč tudi perspektiva razvoja domačega prebivalstva.

V razpravi je prišlo do izraza tudi različno mnenje glede lokacije proste industrijske cone, a ne samo v zvezi z vprašanji obstoja naše etnične skupnosti, temveč tudi z ekološkega vidika. V tej zvezi so bile poudarjene številne zahteve, ki jih bo treba od vsega začetka postaviti in ki naj preprečijo nesmotrno izkoriščanje Krasa.

Govor je bil tudi o vprašanju kraških rezervatov, pri čemer so zborovalci ugotovili, da je vztrajanje na uveljavitvi tega zakona nesmiselno in domačemu prebivalstvu v bistvu škodljivo. Kraševci, ki so Kras ustvarili, ga bodo znali prav gotovo bolje ohraniti kot karšnakoli druga ustanova.

Občnemu zboru sta prisostvovala tudi predsednik Kraške skupnosti za varstvo okolja prof. Habe in delegat sežanske občine Viktor Saksida, ki sta poudarila nujnost povezave obeh organizacij in skupnega dela, saj se Kras ne ustavi na državni meji in so še zlasti v zvezi z industrijsko prosto cono problemi več ali manj isti. Zato je bil sprejet predlog, da se v oktobru letos pripravi simpozij, katerega organizator naj bo zadruga «Naš Kras» in na katerega naj se povabijo strokovnjaki in znanstveniki z obeh strani meje.

Občni zbor je pred koncem sklenil, da ne pristopi k Tržaškemu odboru za varstvo okolja, ker je problematika, s katero se zadruga ukvarja, dosti širša in se statišča vedno ne ujemajo. Občni zbor pa je pooblastil novi odbor, da lahko od primera do primera razpravlja o vprašanjih skupnega interesa.

Na koncu so zborovalci potrdili dosedanji odbor, ki bo vodil zadrugo nadaljnja tri leta.

Pse bo treba spremljati na vrvici in opremiti z nagobčnikom.

Ne pridejo v poštev psički mlajši od treh mesecev, breje samice ali v dobi dojenja ter psi, ki so bili cepljeni pred manj kot enim letom. V teh primerih bo treba poskrbeti za cepljenje ob pravem času.

● **V okviru «Praznika petdesetletnikov»**, ki bo v nedeljo, 29. maja, v Križu je urbanistični odsek tržaške občine odredil zaprtje za promet tistih ulic vasi med hišnimi številkami od 166 do 192. Ceste bodo zaprte od 16. do 24. ure.

● **ACEGAT obvešča**, da bodo v ponedeljek, 23. maja, uradi redno odprti ob 7.25, vendar pa jih bodo zaprli že ob 8.30 zaradi zborovanja osebja te ustanove.

● **Tržaška sekcija** združenja Italija-Čile obvešča, da bo v sredo, 25. maja, v Trstu čilski glasbeni ansambel «Amerindios». Ansambel bo opravil svoj nastop ob 18.30 na Trgu sv. Jakoba, prej pa bo javna razprava o možnosti stvarne pomoči tistim demokratičnim Čilencem, ki so ostali v domovini.

V Dolini obvezno cepljenje psov

Ob izvajanju MO 19. marec 1977 in odloka pokrajinskega živinozdravnika št. 1/14 - 214 z dne 7. maja 1977, s katerim je postalo obvezno cepljenje psov proti steklini na vsem območju tržaške pokrajine, seznanjamo, da se bo vršilo v dolinski občini na občinskem sedežu (v skladišču) od 24. t.m. do 18. 6. 1977 brezplačno cepljenje ob torkih in četrtkih od 15.30 do 17. ure ter ob sobotah od 10. do 12. ure.

Obvestilo članom Kmečke zveze

V zvezi z obvestili, ki smo jih objavili že v lanskem novembru, ponovno opozarjamo vse člane, ki plačujejo takse na zaščitene vozne prehode (passi carrabili), da se lahko rešijo tega finančnega bremena, če sporočijo občini, da se odpovedujejo zaščitenemu voznemu prehodu. Zadevne takse so se v lanskem letu zelo povišale in mnogo naših ljudi jih plačuje, ne da bi sploh imelo pri tem pravico do zaščitenega voznega prehoda. Menimo pa, da je tudi pri ostalih ta taksa nepotrebno breme, saj po naših vaseh ni kakih večjih problemov v zvezi s parkiranjem vozil in so zato tudi zaščiteni vozni prehodi na ceste nepotrebni, razen redkih izjem.

Zato pozivamo vse zainteresirane, da se čim prej zglasijo v uradih Kmečke zveze, Ul. Cicerone 6/B v Trstu, z zadevno davčno kartelo.

* * *

Kmečka zveza obvešča vse uporabnike kmetijskih strojev, da zapade rok za predložitev prošenj za nabavo goriva po znižani ceni 30. junija. Obenem je treba do 30. junija tudi prijaviti zaloge goriv, nabavljenih po znižani ceni, iz lanskega leta.

Kdor zalog ne bo prijavil, bo podvržen visoki globi.

Oboje, prošnjo in prijavo zaloge goriv, naj uporabniki kmetijskih strojev napravijo na pokrajinskem sedežu UMA, Ul. Mazzini 20 v Trstu.

Tajništvo Kmečke zveze

OSMICA

Pri BOLETOVIH pri Piščancih črno in belo.

S SEJE MILJSKEGA OBČINSKEGA SVETA

POTREBNA JE PREUREDITEV RAZNIH TURISTIČNIH USTANOV

Peter Viola izrazil zadovoljstvo nad sklepom pokrajinskega sveta o rabi slovenščine

V sredo zvečer se je sestal miljski občinski svet, ki je odobril razne sklepe upravnega značaja. Med drugim je sklenil, da se premesti iz Milj v Trst (k šolskemu zavodu «Galvani») poklicna šola za analiste, ker velika večina dijakov prihaja v Milje iz Trsta. Tako bodo pridobili za miljsko srednjo šolo 6 učilnic, telovadnico in kuhinjo, vse naprave pa bodo odpeljali v zavod «Galvani». Občinski svetovalci so soglasno odobrili tudi nakup dobrega dela tipične beneške hiše, izdatke za poletne miljske prireditve, delež miljske občine konzorciju za prevoze (59 milijonov lir). Pri tem se je razvila diskusija, v katero so posegli predstavniki vseh svetovalskih skupin, ki so poudarili, da je miljska občina, kakor vse druge okoliške občine, sorazmerno preveč obremenjena, ker so pač prevozni stroški izven mestnega središča manjši.

Govor je tekel tudi o avtonomni letoviščarski ustanovi, ker zapade mandat sedanjega odbora 23. maja in občinski svet bi moral predlagati deželi imena svojih predstavnikov v novem odboru. Za zdaj niso imenovali še nobenega, ker bo posebna komisija preučila to zadevo, vsekakor pa so svetovalci KPI in PSI poudarili, da je sedanji način imenovanja od zgoraj nedemokratičen in žaljiv za občinske uprave. Vsekakor bo moral o tem problemu razpravljati deželni svet in odobriti primeren zakon, tembolj, ker prihaja vedno bolj do izraza zahteva, da se razpustijo pokrajinske turistične ustanove in avtonomne letoviščarske ustanove ter ustanovijo področne ustanove za turizem.

Pred zaključkom seje je spregovoril v slovenščini svetovalec KPI Peter Viola, ki je izrazil zadovoljstvo, ker je pokrajinski svet odobril sklep o rabi slovenščine. Izrazil je upanje in pričakovanje, da bo končno odobren sklep miljskega občinskega sveta o namestitvi prevajalca, nato pa je opozoril občinsko upravo, da bi bilo treba postaviti luč pred spomenikom padlim pri Koroščih in bolj razsvetliti cesto, ki pelje od Griže do Koroščev. Pred križiščem v Žavljah, kjer se odcepita cesti v Milje in v Koper, pa bi bilo treba postaviti opozorilne napise in prometne table, ker se zlasti inozemski turisti nenadoma znajdejo pred odločitvijo, kam naj krenejo, če so namenjeni v Jugoslavijo.

GODBENO DRUŠTVO IZ NABREŽINE

bo slavilo svojo 80-letnico neprekinjenega delovanja dne 17. julija na travniku ŠD Sokol v Nabrežini. Sodelovalo bo šest godb.

UMRL JE AKTIVIST ANTON RIBARIČ-SMUK

Generacija, ki je doživljala najobjo strašno dobo naše zgodovine in stopila vanjo kot aktiven činitelj v boju proti nacifašizmu, nenehno odhaja. Pretekli teden smo pokopali tovariša Antona Ribariča - Smuka, ki je umrl v sredo, 18. t.m. Iz Vodic v Istri, kjer je bil rojen 6. aprila 1903, je prišel v daljnih letih v Trst in se oprijel, kot mnogi njegovi rojaki, trgovine z ogljem. Kasneje je postal po svojem tastu gostilničar. Svoj gostinski obrat je imel pod Sv. Jakobom v Ul. Marco Polo. Že leta 1942 se je Ribarič povezal z Osvobodilno fronto in postal njen aktivist. Prav njegov poklic mu je omogočil, da je bil njegov delež v osvobodilnem gibanju tako izdaten. Hodil je v Istro z vozovi po vino za svojo gostilno in ta poslovna potovanja izkoriščal, da je vozil v partizane vse mogoče: hrano, tobak, zdravila, orožje, celo mitraljez. Zanimivo je, da je nekaj orožja dobil celo od karabinjerjev in finančnih stražnikov. Za te ilegalne prevoze je pridobil tudi nekaj drugih stanovskih tovarišev. Fašisti sicer niso slutili kaj Ribarič počne, vendar so mu razdejali lokal tisti dan (13. februarja 1943), ko so v sosedni Ul. Sv. Marka umorili njegovega znanca, gostilničarja Slavka Abrama. Tudi aretiran je bil skupno s svojim tastom, vendar se mu je posrečilo, da se je izmazal in so ga kmalu izpustili.

Pri vodstvu osvobodilnega gibanja je zaradi svoje predanosti in agilnosti užival veliko zaupanje. Tovariš Boro je špeli v pismu 14. julija 1944 naročil: Potrebno bo predvsem nabaviti barvo za ciklostil in papir za matrice. Smuka morate tesneje pritegniti k delu, zlasti za nabavo. Tov. Smuka naj nabavi na starem mestu. Poverili so mu tudi velike nabave, saj je hkrati razpolagal z 10 do 15 milijoni lir. Razumljivo je, da je ob tovorjenju raznega blaga odnašal k partizanom tudi obveščevalne novice. V svoji kleti je imel tudi tri postelje, kjer so večkrat prenočevali ilegalci. Tudi Franc Segulin - Boro se je večkrat zatekel k njemu; pa tudi z Antonom Veluščkom - Matevžem je imel zveze.

Tovariš Anton Ribarič - Smuk je bil lik pravega aktivista - borca. Preprost in skromen je bil v svoji zvestobi in požrtvovalnosti velik. Tak nam bo ostal v spominu.

CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE
TRŽAŠKA HRANILNICA

Natečaj

za sprejem v službo

10 URADNIKOV 3. STOPNJE

Od katerih 2 geometra ali gradbena izvedenca — za tehnične službe ustanove

Pogoji:

— Izobrazba: diploma računovodje ali podjetniškega izvedenca za dopisništvo v tujih jezikih ali geometra ali gradbenega izvedenca oziroma maturitetno spričevalo klasičnega oziroma znanstvenega liceja, z najmanj 42/60 ali univerzitetna diploma iz ekonomije in trgovinstva oziroma iz prava.

— Starost: od 21. do 28. leta na dan 22. 5. 1977

Razpis — izobešen na oglasni deski zavoda — se lahko dvigne — skupno s formularji za prošnjo — na osrednjem sedežu Cassa di Risparmio di Trieste — Tržaška hranilnica oziroma pri podružnicah v Gradežu, Tržiču, Miljah in Sesljanu — Devinu — Nabrežini.

Prošnje za sodelovanje na natečaju morajo dospeti do 30. junija 1977

Včeraj - danes

Danes, NEDELJA, 22. maja
MILAN

Sonce vzide ob 4.26 in zatone ob 20.36. — Dolžina dneva 15.10. — Luna vzide ob 8.02 in zatone ob 22.52.

Jutri, PONEDELJEK, 23. maja
ŽELJKO

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 20,8 stopinje, najnižja 16,2, ob 19. uri 20,8 stopinje, zračni tlak 1014,7 mb rahlo vlada 72-odstotna, brezvetrje, nebo 3/10 pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 18 stopinj.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 21. maja 1977 se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo pa je 9 oseb.

UMRLI SO: 83-letna Maria Pahor, 78-letni Oliviero Bartoli, 78-letna Maria Pavletic vd. Martina, 71-letna Maria Goruppi, 84-letni Carlo Koch, 67-letni Ruggero Modugno, 67-letni Nerina Tiziani vd. Colla, 82-letni Giuseppe Ugrin, 87-letna Maria Valenti vd. Giacomini.

OKLICI: paznik Giorgio Tamaro in gospodinja Anna D'Antonio, jurist Giuseppe Antona in ortotistka Maria Grazia Zambelli, gasilec Fulvio Ferraro in uradnica Pia Zubalic, natakar Claudio Palmieri in trg. pomočnica Annamaria Radin, uradnik Fiorenzo Lanza in uradnica Lilia Debiasi, hidravlik Ferrucci sbrissa in uradnica Gabriella Zanus, mehanik Mario Doz in bolničarka Guglielmina Iurlaro, uradnik Enzo Tuiach in babica Adriana Cociancich, delavec Giorgio Bigotto in uradnica Manuela Cervazzi, delavec Gino Zacchigna in učiteljica Livia Bernard, delavec Egidio Vigini in uradnica Chiara Dorci, računovodja Dario Cattarini in študentka Cinzia Cimador, uradnik Aldo Battaglia in uradnica Maddalena Bussani, mehanik Damiano Veronesi in delavka Raffaella Todaro, pristan, delavec Flavio Podgornik in uradnica Gloria Raguseo, trgovski agent Adriano Camerini in uradnica Serena Ludovisi, mehanik Franco Barducci in uradnica Ausilia Vriz, uradnik Fabio Davis in uradnica Roberta Cicutto, uradnik Riccardo Furlan in uradnica Laura Santoro, bolničar Luciano Magris in uradnica Daniela Cernivani, trgovec Sergio Tarducci in gospodinja Adriana Semeraro, industr. izvedenec Horst Schlappa in trg. pomočnica Patrizia Parmeggiani, mehanik Walter Clarich in frizerka Maria Vratovic, industr. izvedenec Fulvio Valussi in uradnica Elisabetta Sartori, trgovec Riccardo Flora in uradnica Maria Stupar, delavec Giorgio D'Orta in učiteljica Rossana Balbi, delavec Ruggero Ricatti in uradnica Orietta Olimpo, elektromehanik Fulvio Zobec in uradnica Chiara Raho, učitelj Piero Paghi in učiteljica Maria Rita Busdon, pristan, delavec Sergio Palombita Segat in asistentka Annamaria Verh, trgovec Zaccaria Saloniccio in trg. pomočnica Maria Del Monte, delavec Renato Graziati in gospodinja Luciana De Feo, obrtnik Raffaele Frezza in trg. pomočnica Romana Alessio, tapetnik Guido Pelizon in gospodinja Marcella Kosuta, zastopnik Adriano Nigido in trg pomočnica Nadia Dibello, pristan, delavec Roberto Arcion in baristka Aurelia Antonini, upokojenec Sirio Cherti in otroška negovalka Clementina Scabar, študent Gianfranco Ferfila in univ. asistentka Rita De Piero, natakar Danilo Rota in računovodja Vanda Petronio, student Fabio Bellini in trg. pomočnica Sonja Zeriul, elektrovarilec Giovanni Pancrazio Scazzi in učiteljica Elena Paolini.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)

Trg S. Giovanni 5, Campo S. Giacomo 1, Ul. Soncini 179, Ul. Revoltella 41

(od 8.30 do 13. in od 16. do 20.30)

Trg Garibaldi 5, Ul. Diaz 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)

Trg Garibaldi 5, Ul. Diaz 2.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: telef. št. 732-627

V predpraznicnih in praznicnih dneh dnevna in nocna sluzba deluje ne pretrgoma do 7 ure dneva po prazniku. To velja za zavarovance INAM, INADEL, ENPAS. Dnevni poziv na telefonski stevilki 68-441, nocni pa na stevilki 732-627.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opcine: tel. 211-001, Prosek: tel. 225-114; Bozje polje Zgonik: tel. 225-596; Nabrezina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Zavlje: tel. 213-137, Milje: tel. 271-124.

LOTERIJA

BARI	45	83	72	52	75
CAGLIARI	66	53	67	65	80
FIRENCE	11	64	80	68	72
GENOVA	36	72	40	50	19
MILAN	72	85	62	2	84
NEAPELJ	67	66	4	8	11
PALERMO	82	83	32	22	56
RIM	44	51	49	68	37
TURIN	64	7	81	65	38
BENETKE	53	28	73	54	30

ENALOTTO

X 2 1 X 2 2 2 X 2 X 2 X

KVOTE: 12 točk — 10.041.000 lir; 11 točk — 319.400 lir; 10. točk — 30.900 lir

SEIKO

Presenetljivo velika izbira UR in ZLATNINE ZLATO 18/750‰

Tehnični servis SEIKO z garancijskim listom.

Urarna in zlatarna

LAURENTI

Trst — Trieste Largo Santorio 4

Darovi in prispevki

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB V REPNIČU

Zora Luin iz Repnića daruje 10 tisoč lir.

Za SPOMENIK PADLIM V NOB IZ ŠKEDNJA, S KOLONKOVCA IN OD SV. ANE

V počastitev spomina inž. Jožeta Sturma daruje Dora Caharija 10 tisoč lir.

* * *

Emil Starc daruje 10.000 lir za TPPZ.

V počastitev spomina drage Viktorije daruje Marija Starčeva 5000 lir za ŠD Kontovel.

Namesto cvetja na grob Viktorije Verša darujeta Angel in Mara Blažina 5000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Proseku.

V počastitev spomina inž. Jožeta Sturma daruje Delly Rutar 10.000 lir za Glasbeno matico. V isti namen daruje Laura Zotti 10.000 lir za Glasbeno matico.

Mario Žuljan (Log) daruje 20.000 lir za godbo na pihala iz Ricmanj.

Emil Pahor se zahvaljuje pogrebcem in vsem, ki so sočustvovali ob težki izgubi dragega strica Matija Puntarja in daruje 10.000 lir za ŠD Kontovel in 10.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Kontovelu.

Zora Luin (Repnič) daruje 10.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob Viktorije Verša daruje Marija Kalc 5000 lir za pevski zbor Vasilij Mirk in 5000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel. V isti namen daruje Mirko Milič (Prosek) 3000 lir za pevski zbor Vasilij Mirk.

Namesto cvetja na grobova Vladimira Slavca in Sante Antonini darujeta družini Gustinčič in Senica 20.000 lir za Skupnost Družina Občine.

Ob zaključku 15. sezone darujejo Just Colja 6100 lir, Ladi Jazbec 600, Mira Hrešćak 10.000 in Slavko Tuta 1100 lir za Slovenski klub.

V počastitev spomina Zofije Pečar daruje Meri Čok iz Kopra 5000 lir za PD Lonjer-Katinara.

Ob krstu vnukinje Katarine Pečar darujeta nona Pepca in nono Edvard 5000 lir za ŠD Adria in 5000 lir za PD Lonjer-Katinara.

Ob 6. obletnici smrti prof. Ivana Sosiča se ga spominjata družini Sosič in Čuk ter darujeta 10.000 lir za cerkev sv. Jerneja na Opčinah, 5000 lir za SPD Tabor in 5000 lir za ŠD Polet.

V počastitev spomina prof. Ivana Sosiča darujeta Seraf in Lucija 5000 lir za SPD Tabor.

Ob 4. obletnici smrti Attilija Zaninija daruje Pina 10.000 lir za Dijaško matico.

V spomin na mamo Viktorijo Metelko vd. Verša darujeta sinova Srečko in Ivan 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Proseku, 20.000 za pevski zbor Vasilij Mirk in 20.000 lir za godbeno društvo Prosek.

Namesto cvetja na grob Ivanke Širca daruje družina Pipan 10.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob Viktorije Verša darujeta Mara in Angel Blažina 5000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Proseku.

V počastitev spomina Viktorije Verša darujeta Ivana in Slavko 5000 lir za pevski zbor Vasilij Mirk. V isti namen darujeta Francka in Ličj Puntar 10.000 lir za pevski zbor Vasilij Mirk.

Pri obračunu prvomajskega slavja darujejo za TPPZ Andrej Grgič 36.000 lir, tvrdka Graphart 12.000 lir in podporni član Peter Cerkvenič 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob Viktorije Verša darujeta Josip in Gabrijela Ferfolja 10.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

Namesto cvetja na grob Viktorije Verša darujeta Aleksander in Anica Oberdan 5.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

Namesto cvetja na grob štefanije Milković daruje Anica Škabar z družino (Veliki Repen) 5000 lir za Skupnost Družina Občine.

Namesto cvetja na grob sestrične Alberte Križmančič in Vinka Grgića daruje Francka Kalc (Gropada 48) 5000 lir za Skupnost Družina Občine.

Namesto cvetja na grob Alberte Križmančič in štefanije Milković daruje Marije Žagar (Štrainšerjeva) 10.000 lir za Skupnost Družina Občine.

V spomin na Jožeta Sturma daruje Olga Lakovič 2000 lir za Dijaško matico.

Stojan Lisjak in Lučano Gulič darujeta 20.000 lir za ŠD Kontovel.

Namesto cvetja na grob Matilde Fabčič vd. Cibic darujeta Erminija in Ivan Kalc 10.000 lir za novo kotalkališče ŠD Polet.

Angel Kosmač (Dolina 222) daruje 10.000 lir za obleke zbora «Fran Venturini».

Namesto cvetja na grob Marije Doljak darujeta Janko Simoneta 2500 lir in Žmago Blažina 2500 lir za ŠK Kras.

Namesto cvetja na grob tete Matilde Cibic daruje Vladi 5000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

Ob obletnici smrti dragih staršev daruje hči Modra 2000 lir za PD I. Grbec.

V počastitev spomina na drago sestrično Matildo Cibic daruje Tončka Sosič 10.000 lir za Skupnost Družina Občine.

Namesto cvetja na grob Viktorije Verša daruje Marija Štoka (št. 84) 5000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V počastitev spomina Zdravke Čebron daruje Ivanka Wilhelm 5000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB na Opčinah.

V počastitev spomina Francke Potočnik daruje Ivanka Wilhelm 5000 lir za SPD Tabor.

Ob obletnici moževe smrti daruje Pierina Sosič 2500 lir za SPD Tabor in 2500 lir za pevski zbor Tabor.

Ob izgubi dragega moža in očeta Stanka Grgića darujejo sinova in žena 20.000 za ŠZ Gaja, 20.000 za PD Slovan, 20.000 za Gozdno zadrugo na Padričah, 20.000 za Koordinacijski odbor vzhodnega Krasa in 20.000 lir za SGZ.

Namesto cvetja na grob Vinka Grgića daruje družina Grgič (Padriče 43) 10.000 lir za ŠZ Gaja.

Namesto cvetja na grob Vinka Grgića darujeta družini Grgič - Palčič (Padriče 133) 5000 lir za ŠZ Gaja in 5000 lir Skupnost družina Občine.

V spomin na Vinka in Stanka Grgića darujeta Alma in Aleksander Grgić (Padriče 25) 5000 lir za Skupnost družina Občine.

Namesto cvetja na grob Vinka Grgića daruje družina «Tagurnjevi» (Padriče) 2000 lir za Skupnost družina Občine.

Namesto cvetja na grob Vinka Grgića daruje Marija (Padriče 57) 1500 lir za balinarsko sekcijo Gaja.

V spomin na Stanka Grgića daruje družina Kralj (Padriče 165) 5000 lir za šolo «K. D. Kajuh».

PROVOKACIJA V ZVEZI Z REGULACIJO PRETOKA SOČE

Zapozneli desničarski poskus protiosimske kampanje na Goriškem

Tržaški italijanski dnevnik skuša mobilizirati desnico, ki ji je obmejno sodelovanje povsem spodneslo tla pod nogami

Osimski sporazumi so prinesli za Goriško nekaj točno opredeljenih odločitev: dokončno zakoličenje meje, odprtje mednarodnega mejnega prehoda Štandrež - Vrtojba, odprtje mejnega prehoda Gabrijelova ulica - Erjavčev drevored, ureditev pretoka vode Soče in izgradnja ceste med goriškimi Brdi in Novo Gorico, ki bo delno speljana po italijanskem ozemlju. Kot eden izmed prvih in otipljivih dokazov izvajanja sporazumov je prav vest, da bodo z zakoličenjem meje začeli prav na območju Gorice, da bi tako ustvarili pogoje za čimprejšnje odprtje mednarodnega mejnega prehoda.

Če se zadeve na Goriškem dobro rešujejo in če se odločitve, ki zadevajo obe sosednji mesti, Gorico in Novo Gorico, sprejemajo skupno in v soglasju, je to zato, ker sta obe mesti s političnimi, gospodarskimi, kulturnimi in športnimi pobudami dolga leta pripravljali teren za sprejem mednarodnega sporazuma in za začetek reševanja velikih vprašanj, od katerih je odvisen splošen napredek tega območja.

Zaradi takšne politike se je v prebivalstvu utrdilo spoznanje, da edinole odkrita izmenjava mnenj in sodelovanje lahko prispevata k miru in skupnemu napredku. V tem spoznanju je iskati tudi odgovor, zakaj na desnici vsaj doslej ni bilo mogoče izpeljati nobene protiosimske gonje.

Toda nasprotniki pomiritve se s takšnim stanjem v Gorici očitno niso sprijaznili in so vprašanje ureditve pretoka vode Soče za namakalne potrebe na področju Krmina in Gradišča izkoristili za začetek protiosimske gonje.

Zastavonoša te gonje je, tako kot v Trstu, postal šovinistični tržaški dnevnik. Tudi pri nas ga skrbijo ekološka vprašanja. Na pomoč je priklical organizacijo za varstvo narave Italia Nostra in liberalnega svetovalca rajonske konzulte v severnem delu mesta. Ta svetovalec je na seji konzulte, ki niti sklepčna ni bila, na podlagi popolne dezinformiranosti izvedel grob napad na občinsko upravo ter očital sklepanje nekakšnih tajnih dogovorov, «zanemarjanje državnih interesov» in podobno. Poročilo o tej seji je obširno objavil samo ta dnevnik in nobeden drugi.

Seveda ima laž kratke noge in župan Pasquale De Simone ni imel težav, ko je njegovo pisanje demantiral z navedbo datumov in dokumentov, ki so jih sprejeli na mednarodnih sestankih, o katerih je tisti list lansko leto poročal, vendar je v sedanji gonji to zamolčal, da je lahko očital občinski upravi, da se dogovarja za hrbtom občanov. Župan je v odgovoru navedel datume in imena strokovnjakov, ki so korektno in ob upoštevanju obojestranskih koristi razpravljali o regulaciji pretoka Soče, o gradnji hirdoelektričnega jezu na Soči pri Solkanu ter akumulacijskega jezera na Soči pri pevskem mestu. Ker pa je malo verjetno da bo list priznal napako, lahko pričakujemo, da bo dnevnik svojo gonjo nadaljeval in da bo skušal zastrupiti dobro klimo v obmejnem prostoru, zaradi katere premagujemo težave, ki so dolga leta hromile ustvarjalne napore Gorice, da se vključi v mednarodno blagovno in kulturno menjavo.

Ta gonja, ki temelji na potvarjanju dejstev, ima za cilj mobilizacijo tistih desničarskih krogov različnih odtenkov, ki jim je dosedanja politika dobrega sosedstva spodnesla tla pod nogami.

Zaradi tega pozdravljamo takojšnjo reakcijo goriškega župana Pasquala De Simoneja, ki je v odgovoru navedel točne podatke, tako se zadeva okoli akumulacijskega bazena rešuje, ter tako zavrnil poskus ustvarjanja primera «Watergate format igrača».

Primer napada svetovalca rajonske konzulte pa zavezuje vse demokratične sile, da budno spremljajo delovanje politično sicer šibkih sil, ki pa kljub svoji šibkosti in razdeljenosti lahko škodujejo mirnemu demokratičnemu razvoju pri nas ter tistemu sodelovanju ob meji, od katerega je v veliki meri odvisen naš nadaljnji razvoj.

V zvezi s to polemiko je izdala včeraj popoldne poročilo tudi krščanska demokracija. O akumulacijskem jezu na Soči je bil govor že takoj po podpisu mirovne pogodbe v letu 1947 in še bolj ob koncu šestdesetih let, je rečeno v tiskovnem poročilu KD. Ker italijanska stran smatra za potrebno imeti nadzor nad uporabo vodà Soče, potem ko je izgubila vsako kontrolo ker so akumulacijska jezera vsa na jugoslovanskem ozemlju. Italijanska stran je zaradi tega zahtevala, da se to vprašanje vnese v osimsko pogodbo. Zato je tudi treba zgraditi jez na italijanskem ozemlju. Iz poročila je torej razvidno, da se KD zavzema za čim hitrejšo uresničitev osimske pogodbe na tem področju.

GORAZD VESEL

Že jutri nova seja pokrajinskega sveta

Po petkovi seji se bo pokrajinski svet najbrž sestal že jutri popoldne, kajti nadaljevati mora z razpravo o proračunu pokrajinskega prevoznega podjetja. Na posvetu načelnikov svetovalskih skupin so se dogovorili, da se prebere le uvodno poročilo o tem dokumentu, razprava pa se prenese na prihodnjo sejo, ki bo verjetno že jutri. Prebrali pa so tudi strokovno mnenje, ki ga je izdelala skupina pravnikov (Amigoni, Battello in Cossa) glede zadeve odpravnin bivših uslužbencev Ribi. Komisija ni odkrila pri tej zadevi nikakršnih nepravilnosti. Jutri se bo sestalo tajništvo PSI, da oceni najnovejši dokument KD, ki predlaga ustanovitev koalicijskega odbora, v katerega bi pritegnili še socialdemokrate in republikance. Gre za predlog programskega dogovora, ki pa v bistvu ne obsega ničesar novega, če izvzamemo morda točko, v kateri se KD obvezuje (vemo kako je z obvezami), da bo podprla ustanovitev samostojnega šolskega okraja za slovenske šole.

Najbrž se bodo jutri sestali tudi komunisti, čeprav so imeli posvet že v petek popoldne.

Sestanek odbornikov za finance

Na goriškem županstvu so se sestali odborniki za finance vseh štirih največjih občin v naši deželi, t.j. Trsta, Vidma, Pordenona in Gorice. Govor je bil o skupni akciji za ustanovitev tako imenovanih davčnih komisij, ki jih bodo ustanovili v kratkem. Te naj bi ugotavljale resničnost davčnih prijav občanov. V zadnjem času je prišlo namreč do precejšnjega negodovanja prebivalstva ko je izvedelo za prijavljene dohodke iz leta 1974. V seznamih, ki so bili objavljeni v časopisju, je bilo moč ugotoviti, da so številni občani prijavili premajhne dohodke. Podrobneje je o tem vprašanju poročal tržaški odbornik za finance Lonzar, ki sodeluje v vsedržavni študijski komisiji skupno s kolegi nekaterih drugih večjih občin. Odborniki se bodo v kratkem sestali s funkcionarji davčnih uradov.

V Gorici jutri občinska seja

V Gorici bo jutri zvečer, ob 18.30 seja občinskega sveta. Najvažnejše vprašanje na dnevnem redu je diskusija o načrtu za ureditev trgovinske prodajne mreže v občini Gorica. Zamenjali naj bi tudi nekatere člane krajevnih skupščin. Najbrž pa bo tudi v občinskem svetu odjeknila polemika o nameravani gradnji jeza severno od Pevmskega mosta, o čemer podrobneje poročamo na drugem mestu.

Danes partizansko srečanje pri Peternelu

Odbor za proslavo pri Peternelu v Gornjem Cerovem vabi na tradicionalno srečanje prebivalcev goriških Brd, Furlanije in Benečije, v spomin na žrtve nacistične podivjanosti, dne 22. maja leta 1944 pri Peternelu.

Srečanje bo danes z glavno proslavo ob 15. uri ob spomeniku žrtvam. Govorila bosta predsednik med-občinskega odbora SZDL severnoprimorskih občin Vlado Uršič ter član VZPI - ANPI za goriško pokrajino. V kulturnem programu sodelujejo godba na pihala, Briški oktet in učenci osnovne šole Dobrovo.

Ob 10. uri bo pri spomeniku streljanim talcem v Gorenjem Cerovem komemoracija s kulturnim programom.

Prosvetno društvo «KRAS»
DOL — POLJANE
priredi danes
ŠAGRO NA POLJANAH
Ob 17. uri nastop pevskega zbora «KRAS» Dol - Poljane, tekma v vrečah in zvečer PLES.
Vabljeni!

V PRIREDBI PD «A. PAGLAVEC» IN SEKCIJE VZPI

PODGORCI SE PRIPRAVLJAJO NA SVOJ POLETNI PRAZNIK

V nedeljo je sto Podgorcev obiskalo Rižarno in Koprščino

V Podgori se že pripravljajo na njihovo tradicionalno prireditev na prostem, ki bo na običajnem prireditvenem prostoru na Madonnini v dneh od 3. do 6. junija. Tudi letos bosta za organizacijo praznika skrbela prosvetno društvo «Andrej Paglavec» in krajevna sekcija VZPI - ANPI.

V programu imajo, med drugim, 4. junija partizanski večer, kjer bosta nastopila domači pevski zbor in folklorna skupina iz Preddvora pri Kranju. Na sporedu bosta tudi priložnostna govora, prisotni bodo predstavniki Zveze borcev iz Ljubljane in ANPI iz Reggio Emilije. Naslednjega dne, 5. junija, bodo na vrsti športne in druge mladinske prireditve: dopoldne orientacijska kolesarska dirka za mladince (vpisovanje se je že pričelo), popoldne pa vlečenje vrvi ženskih in moških ekip. Vse večere bo plesalcem na voljo ansambel Mejaši.

Podgorci so bili prejšnjo nedeljo na izletu v tržaški Rižarni in v Koprščini. Na pot sta šla dva polna avtobusa. V Trstu jim je Rižarno prikazal naš delovni tovariš, novinar Vojmir Tavčar. Zatem so obiskali Luko Koper, ki letos slavi dvajsetletnico obstoja, novo turistično naselje Bernardin pri Piranu in Formo Vivo nad Sečovljami. Izletniki so bili zelo zadovoljni in mnogi so se že vpisali za množični izlet, ki bo 12. junija na Koroško.

PD «OTON ŽUPANČIČ»
V ŠTANDREŽU
vabi na
POMLADANSKI PRAZNIK
ki bo danes na PILOŠČU v ŠTANDREŽU.
Ob 18.30 nastop domačih kotalkarjev.
Ob 20. uri ples z ansamblom «MEJAŠI».
Dobro založen bifé.
Vabljeni!

V Gorici iščejo otroške vrtnarice

Do 30. junija imajo diplomirane otroške vrtnarice možnost zaprositi službo v slovenskih in italijanskih otroških vrtcih. V prošnjah naj prosilke navedejo v katerem vrtcu hočejo poučevati. Prošnji morajo priložiti diplomo ustrezne šole. Podrobnejše informacije dobijo dekleta na personalnem uradu goriške občine.

RAZPRAVA V OBČINSKEM SVETU V SOVODNJAH

OBČINSKA UPRAVA BO ZAVRNILA DEŽELNI REGULACIJSKI NAČRT

Dokument vsebuje vrsto pomanjkljivosti in napak - Odobren obračun za leto 1976, ki izkazuje 38 milijonov prebitka - Razdelitev podpor dijakom in potrebnim občanom

V petek se je ponovno sestal sovodenjski občinski svet, sejo pa je vodil kakor običajno župan Češčut. Od 12 točk obsegajočega dnevnega reda moramo najprej omeniti tri najpomembnejše postavke: odobritev obračuna za leto 1976 in v zvezi s tem spremembo proračuna za letos ter razpravo o predlogu deželnega regulacijskega načrta.

Zaključni račun lanskega poslovanja izkazuje nad 38 milijonov lir pribitka. Od tega so namenili 20 milijonov lir za prekritje strehe županstva, 15 milijonov lir za začetna dela na gradbišču občinske telovadnice, 3 milijone lir pa v rezervni sklad. V zvezi s tako porazdelitvijo pa je bilo potrebno vnesti tudi spremembo v letošnji proračun.

Veliko pozornosti so svetovalci namenili razpravi o predlogu deželnega regulacijskega načrta, čeprav niso v tej zvezi izglasovali še nobenega sklepa. Občinska uprava bo osnutek zavrnila, ker vsebuje vrsto pomanjkljivosti in netočnosti, ki niso v skladu z dejanskim stanjem in niti s potrebami razvoja občine. Tako se spet pojavlja vprašanje občinskih meja v industrijski coni, kjer je dežela v dokumentu prisodila velik kos sovodenjskega ozemlja goriški občini. Nadalje osnutek ne omenja ureditve vojaških služnosti, čeprav je v občinj podvrženo temu bremenu kar 186 hektarov površin ali skoraj 12 odstotkov ozemlja in ne nazadnje osnutek ne predvideva razširitev odnosno preselitev industrijske cone na desnj breg Soče, za kar se že dalj časa zavzema sovodenjska občinska uprava. V nadaljevanju seje je občinski svet odobril predlog o porazdelitvi prispevkov dijakom. Višješolcem, teh je 24, bodo nakazali po 40 tisoč lir, 41 nižješolcem pa po 20 tisoč lir; 14 občanov pa bo prejelo deželno podporo v znesku približno 50 tisoč lir.

Med sklepi upravnega značaja naj omenimo odobritev osnutka za razpis natečaja za mesto uradnika v tajništvu, ki se bo zaradi odhoda v pokoj izpraznilo ob koncu leta, tako da bo moral novi uslužbenec stopiti v delovno razmerje že 1. januarja prihodnje leto. Svetovalci so obnovili še komisijo za upravljanje občinske knjižnice ter imenovali komisijo, ki mora sestaviti seznam ljudskih soduikov. Pred zaključkom pa so razpravljali tudi o načrtu za izgradnjo ceste med Potokom in ljudskimi hišami v Skrljah ter ga odobrili ter sprejeli protestno resolucijo v zvezi z nedavnim diskriminacijskim postopkom deželnih organov ob sprejemanju pravilnika kraške gorske skupnosti.

Občinski svet je odobril tudi predlog ožjega odbora, da se uslužbencem izplača akontacija na račun bodočih mezdnih izboljšav. Župan pa je sporočil, da bo jutri v Doberdobu sestanek s tamkajšnjimi upravitelji, da se izdela enotno stališče glede poimenovanja ulic.

Vpisovanje za izlet SPZ na Koroško

Kot smo že prejšnji teden napisali pripravlja Slovenska prosvetna zveza, v sodelovanju z drugimi manjšinskimi društvi, 12. junija množični izlet na Koroško, ki bo solidarnostnega značaja s koroškimi Slovenci. Kot nam je znano vpisovanje lepo poteka tako v mestu kot na podeželu. Vpisujejo še ta teden na naslednjih mestih.

V Gorici na sedežu SPZ in SPD v Ulici Malta 2; *v Štandrežu* v domu Andrej Budal; *v Podgori* Ivan Bregant, Edi Maligoj, Stanko Kuštrin in Livij Rožič; *v Pevmi* Mario Saher; *na Oslavju* Darinka Mikluš in Pepca Pintar; *v Štmavru* Albina Valentinčič; *v Sovodnjah* v Kulturnem domu in pri odbornikih društva; *v Gabrijah* Leopold Pahor; *v Rupi* Salomon Tomšič; *na Peči* Dominik Kovic in Franc Petejan; *v Dolu* Bernard Frandolič; *na Poljanah* Alida Devetak; *v Števerjanu* Silvan Pittoli; *v Ronkah* Teodor Devetak.

Do 24. maja vpis v otroške vrtce v Sovodnjah in Rupi

24. maja poteče rok za vpis otrok v otroške vrtce v sovodenjski občini. Vpišejo se lahko otroci rojeni leta 1972, 1973 in otroci rojeni do 30. septembra 1974 leta. Vpisovali bodo tudi otroke rojene do konca leta 1974 in jih bodo sprejeli kolikor bodo ostala nezasedena razpoložljiva mesta.

Jutri ne bo toka in vode

Zaradi nujnih vzdrževalnih del jutri, 23. t.m., med 13 in 17. uro ne bo toka na območju transformatorskih postaj Ponte del Torrione, Bella veduta, Pevma, Štmaver, Števerjan, Jazbine in Grojna.

V istem času bo prekinjena tudi dobava vode v števerjanski občini.

BENEŠKI DNEVNIK

Likovna razstava in zadnje predavanje v okviru Benečanskih kulturnih dnevov

Predavatelj prof. Nace Šumi iz Ljubljane je govoril predvsem o pomenu arhitekturnih spomenikov - V razstavljenih slikah se odraža likovna podoba Benečije

S predavanjem prof. dr. Naceta Šumija, predstojnika oddelka za zgodovino umetnosti na filozofski fakulteti v Ljubljani, so se v petek končali letošnji benečanski kulturni dnevi, ciklus predavanj o umetnosti, kulturi in življenju v Beneški Sloveniji. V skladu s tematiko predavanja, ki je obravnavalo likovno kulturo v Beneški Sloveniji, so organizatorji pripravili v špetrskem hotelu «Belvedere» tudi razstavo beneških umetnikov, ki je že ob otvoritvi dosegla velik uspeh med obiskovalci, ki so bili tokrat izredno številni.

Razstavo je študijski center Nediža posvetil lani umrlemu slikarju samouku Bepiju Študinu iz Gorenjega Trbilja, ki je delil usodo mnogih beneških ljudi. Bil je emigrant na Holandskem, v Švici in Franciji, nato pa se je naselil v Čedadu, kjer je v glavnem zivel vse do svoje smrti. Poleg Študinovih del so na razstavi tudi dela dvanajstih živečih beneških umetnikov, med katerimi je mnogo takih, ki se doslej še niso predstavili javnosti. Poleg redkih šolanih umetnikov so močno zastopani umetniki samouki, ljudje, ki opravljajo različne poklice in iščejo v umetnosti duhovno zadoščenje.

Petkov večer je vodil organizator letošnjih kulturnih dnevov prof. Pavel Petricig, ki je najprej podal besedo ravnatelju čedadske knjižnice prof. Domenicu Pittioniju, ki je prisotnim predstavil razstavo in umetnike. Prof Pittioni je poudaril, da predstavljajo razstavljena dela nekakšno sintezo beneške pokrajine in njene stvarnosti, saj prikazujejo različne aspekte življenja v teh krajih. Pomembno je tudi, da razstava prispeva k samospoznavanju beneških Slovencev, saj gre za umetnost, ki je zrasla na tleh Benečije in je tudi namenjena Benečanom. Razstava nas uči, da lahko vsak človek ob delu za vsakdanji kruh goji kulturo in jo posreduje drugim.

Otvoritev razstave je poživil nastop pevskega zbora «Pod lipo» iz Barnasa, ki je pod vodstvom Nina Špehonje zapel pesmi «Maglica gre», «Z nam pridi» ter «Tičice tačice pujejo u gozdu», ter pevskega zbora «Rečan» z Ljes, ki je pod vodstvom Toninaca Qualizze zapel pesmi «Gozdič je že zelen», «Jest bom šu na planine» ter «Kadar mlado leto».

Nato je prof. Petricig, ki se je obenem zahvalil vsem, ki so pripomogli k organizaciji razstave, predstavil predavatelja in poudaril, da je likovna kultura v Benečiji še toliko bolj zanimiva, ker so v likovno izražanje ljudje večkrat vlili vse tisto, česar niso mogli ali smeli izraziti z jezikom.

Prof. Šumi je svoje predavanje začel s prikazom starejših likovnih stvaritev v Benečiji, pri čemer je poudaril, da so merodajne zlasti nepremične umetnine, to je arhitektura z dopolnilnimi panogami, saj smo le pri obravnavanju takih umetnih gotovi, da govorimo o tistem, kar je resnično nastalo v teh krajih in za te kraje. Zanimive, čeprav v strokovni obravnavi večkrat zanemarjene pa so tudi novejše stvaritve zlasti cerkvene umetnosti, saj gre za večje objekte, v katerih navadno zasledimo zelo čiste palladijevske forme s pilastrskimi pročelji in trikotnimi čeli. V novejši dobi gre pozornost tudi kamnoseškim izdelkom, zlasti nagrobnim spomenikom, ki so zanimivi tako z likovnega vidika kot tudi z narodnostnega, saj so napisi na njih večkrat slovenski.

Ob koncu je predavateli svoja izvajanja usmeril v sodobna prizadevanja, pri čemer je poudaril, da je poleg ustvarjanja domačih umetnikov pomembna tudi cela vrsta drugih likovnih stvaritev ki prihajajo med ljudi tako s časopisi in revijami, kot tudi z lepaki in letaki, ki vabijo ljudi k raznim prireditvam; v vsem tem gradivu se namreč kaže likovna podoba Benečije. Potrebno pa je, da so vsa ta prizadevanja primerno usmerjena, kajti le tako bo mogoče doseči kvalitetno rast likovne kulture v Benečiji.

Predavanju je sledila zakuska, med katero so se slikarji pomenili s predavateljem in z obiskovalci o svojih delih, o svojih prizadevanjih ter o notranjem zadoščenju, ki jim ga delo na področju umetnosti prinaša.

Skratka, nadvse prijeten večer, ki so ga s svojo prisotnostjo počastili mnogi ugledni predstavniki javnega in kulturnega življenja, med katerimi naj omenimo zlasti čedadskega didaktičnega ravnatelja Bergomasa. Ena sama temna poteza, kot je poudaril prof. Petricig: popolno nezanimanje domače občinske uprave in organov gorske skupnosti, ki niso svoje odsotnosti na večeru niti opravičili.

Živa Gruden

Zadružniki iz Slovenije v Brdih in v Benečiji

Z obiskom Nadiških dolin in spoznavanjem kmetijskih problemov tega področja se je v petek končala strokovna ekskurzija predstavnikov zadružne zveze Slovenije v zamejstvu. Potem ko so si zjutraj predstavniki slovenskih kmetijskih zadrug ogledali nekatere vinogradniške obrate na Goriškem, so se popoldan podali v Čedad, kjer so jih pričakali predsednik koordinacijskega odbora za pomoč po potresu prizadetih krajev Benečije Dino Del Medico, strokovnjak pokrajinskega nadzorništva za kmetijsko agronom dr. Renato Qualizza ter znani beneški družbeni in kulturni delavec arhitekt Valentin Simoniti. Ob vožnji do Stare gore, od koder so si zadružniki ogledali beneško pokrajino, so prisotni Benečani seznanili goste iz Slovenije s položajem Benečije nasploh ter s položajem kmetijstva in zadružništva še posebej, razvila pa se je tudi zanimiva diskusija o problemih kmetijstva in gorskih področjih nasploh, kjer so si strokovnjaki z obeh strani meje izmenjali poglede na te probleme.

Zadružniki iz Slovenije so si ogledali tudi mlekarno v Ažli, ki zbira in predeluje dobro polovico celotnega pridelka mleka v Nadiških dolinah.

Ž. G.

Na Tolminskem te dni praznujejo

V Tolminu v teh dneh praznujejo. V sredo, 25. maja, bodo imeli občinski praznik. Ves teden bodo razne manifestacije in prireditve, zaključile se bodo v soboto, 28. maja, ko bo v Bovcu slavnostna seja občinske skupščine.

25. maj je praznik na Tolminskem. Ljudi spominja na množični odhod v partizane pred 34 leti in prve bitke s sovražnikom na ozemlju Tolminske. Kadar občani te občine ocenjujejo rezultate družbenoekonomskega razvoja v preteklosti, nikoli ne pozabijo, v kakšnih pogojih so takrat delali in ustvarjali oziroma kako živijo danes in načrtujejo za prihodnost.

Kot smo omenili se bo ta teden na Tolminskem zvrstilo več kulturnih, delovnih in športnih prireditev. Že sinoči sta se v Tolminu srečali košarkarski ekipi Tipane in Tolmina, jutri zvečer se bosta srečali košarkarski selekciji JLA in Tolmina. Prav tako bo jutri zvečer koncert pevskih zborov, ki delujejo na Tolminskem. V torek, 24. maja, bo slavnostna seja predsedstva občinske konference ZSMS, zvečer pa bo slavnostna akademija v počastitev dneva mladosti in jubilejev tovariša Tita.

V sredo, 25. maja, bo pohod v tehniko KRN - Zadlaz - Žabče, kjer bodo odkrili spominsko ploščo. Ta dan bo tudi več športnih prireditev.

Prav tako v sredo, 25. maja, bo z Benečanko nastopilo, ob 12.30 in 20. uri Stalno slovensko gledališče iz Trsta.

Zaključna prireditev bo v soboto v Bovcu, kjer bo v Alp hotelu, slavnostna seja občinske skupščine. Na njej bodo pregledali dosedanje delo in nagradili najboljše občane. Po seji pa bo, prav tako v Bovcu, prijateljsko srečanje borcev Briško - beneškega odreda in kobariškega vojnega področja ter aktivistov zahodnoprimorskega okrožja. Na srečanju borcev bo imel glavni govor Drago Košmrlj. Medtem ko se bo seja občinske skupščine pričela ob 9. uri, bo prijateljski shod bivših borcev ob 11. uri. Za to priliko bo igrala godba iz Anhovega, nastopili bodo tudi bovški pevski zbori.

V Tržiču streljanje za bežečim avtomobilom

Dva tržaška mladeniča, ki sta ukradla včeraj ponoči avtomobil v Gradežu sedita za zapahi v goriškem zaporu. Včeraj nekaj po polnoči sta 19-letni Maurizio Caligaris in njegov brat 17-letni Umberto, oba iz Trsta, Seneni trg 2, ukradla v Gradežu mini minor GO 58319. Lasnik je tatvino takoj prijavil policiji in patrulja policijskega komisariata iz Tržiča je pripravila zasedo na cesti Tržič - Gradež. Kmalu je avto zares prihitel po tej cesti, policisti so ga ustavili, mladeniča sta se počasi približala in zatem takoj dodala plin ter odhitela proti Tržiču z ukradenim vozilom. Policisti so morali odskočiti, da ne bi jih podrli, in ustrelili za bežečim vozilom ter razbili zadnjo šipo avtomobila.

Nekaj minut kasneje so policisti našli zapuščeni avto tik pred vrati Tržiča, pri Marcelliani, obvestili še službujočo patruljo prometne policije in kmalu so našli dva mladeniča, ki sta pešačila po Drevoredu Cosulich. Aretirali so ju in včeraj dopoldne sta tržiškemu sodniku priznala krajo avtomobila in tudi beg iz policijske zasede.

VOZNI RED VLAKOV

PRIHODI IZ TRSTA
D 1.33, L 6.17, D 6.51, L 7.13, D 7.49, D 9.34, L 11.06, D 13.05, L 13.39, D 14.43, L 15.30, E 16.38 [4], L 17.52, D 18.24 [1] L 18.56 [2], D 20.03, L 21.10, D 22.21, L 23.36.

ODHODI PROTI TRSTU
L 0.03, L 5.45 [5], L 6.20, D 7.15 L 7.50, D 8.20 [6], D 9.10, L 11.02, D 13.27, L 14.02, D 16.26, L 17.02, L 18.26, E 19.00, L 19.51, L 21.44, D 22.53, E 23.02 [3].

PRIHODI IZ VIDMA
L 0.02, L 5.43 [5], L 6.19, D 7.14 [4], L 7.47, D 8.18 [6], D 9.09, L 11.07, D 13.25, L 13.57, D 16.25, L 17.00, L 18.23, E 18.59, L 19.49, L 21.42, D 22.51, E 23.00 [3].

ODHODI PROTI VIDMU
D 1.35, L 6.20, D 6.53, L 7.16, D 7.51, D 9.36, L 11.10, D 13.06, L 14.01, D 14.44, L 15.31, E 16.39 [4], L 17.56, D 18.25 [1], L 19.01 [2], D 20.06, L 21.11, D 22.22, L 23.37.

PRIHODI IZ NOVE GORICE
L 11.43, L 17.18.

ODHODI ZA NOVO GORICO
L 9.50, L 15.35.

[1] ne vozi ob praznikih.
[2] vozi od 22.5. do 6.8. in od 13.8. do 23.9. Ob sobotah ne vozi.
[3] vozi ob praznikih od 26.6. do 11.9.; ne vozi 14.8.
[4] vozi na dan pred praznikom od 25.6. do 10.9.
[5] vozi od 23.5. do 5.8. in od 16.8. do 23.9. Ne vozi ob sobotah in praznikih.
[6] vozi od 23.5. do 6.8. in od 16.8. do 24.9.; ne vozi ob praznikih.

Izleti

Slovensko planinsko društvo obvešča, da je še vedno odprto vpisovanje za izlet v San Marino. Treba je pohiteti. Vpisovanje traja do srede, 25. maja.

Slovensko planinsko društvo v Gorici se je pridružilo pobudi Slovenske prosvetne zveze in se bo z lastnim avtobusom udeležilo 12. junija izleta na Koroško. Prijave sprejemajo na sedežu društva do vključno 30. t.m., kjer dajejo tudi pojasnila.

Širite PRIMORSKI DNEVNIK

Kino

Gorica

VERDI 15.30—22.00 «La bella e la bestia». L. Hummel in R. Hunday. Prepovedan mladini pod 18. letom.
CORSO 15.30—22.00 «Rocky». S. Stallone in T. Shire.
MODERNISSIMO 16.00—20.00 «La rocca» — grški film.
CENTRALE 15.30—22.00 «Bluff: storia di truffe e di imbroglioni». Barvni film.
VITTORIA 15.15—22.00 «La svastica nel ventre». S Lane in Giancarlo Sisti Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

PRINCIPE 14.00—22.00 «Cielo di piombo: ispettore Callaghan». Barvni film.
EXCELSIOR 14.00—22.00 «La lunga notte di Entebbe».

Nova Gorica in okolica

SOČA «Mandingo», — ameriški film ob 16.00, 18.00 in 20.00.
SVOBODA «Zdrahe v Hongkongu» — italijanski film ob 16.00, 18.00 in 20.00.
DESKLE «Francoska zveza št. 2», ameriški film ob 17.00 in 19.30.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Provvidenti, Travnik, tel. 29-72.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna S. Nicolò, Ulica 1. maja — tel. 73328.

Prosvetno društvo «Andrej Paglavec» in sekcija VZPI v Podgori izrekata sožalje članoma pevskega zbora Alojziju Hvaliču in Ivanu Bregantu ob smrti njune matere in tašče Alojzije Prinčič vd. Hvalič.

Prosvetno društvo «Andrej Paglavec» in sekcija VZPI v Podgori izrekata sožalje svojcem ob smrti učiteljice Milke Klančič.

OB RAZSTAVI MILICE KOGOJ

Koliko rož!

Razstava bo odprta dva tedna v galeriji «Il Torchio»

Lani se je Milica Kogoj za trideseto obletnico dijaškega doma iz bivše upravnice preoblekla v bivšo gojenko, se uvrstila med bivše gojence in se pridružila skupni priložnostni slikarski razstavi. Že takoj na prvi pogled je bilo opaziti precejšnjo razdaljo med njo in ostalimi, in imeli smo vtis, da nas Kogojeva prijazno povezuje s slovensko slikarsko preteklostjo. Obenem pa si nismo mogli kaj, da bi se ne začudili nad njeno dotedanjo zamolčanostjo, kajti njen takratni nastop je bil pravzaprav prvi. In vendar smo kasneje zvedeli, da so stene njenega doma dobesedno obtežene s slikami. Končno se je le odločila, da nam jih da nekaj na ogled.

Osnovna tema njene pričujoče razstave so rože, le tam zadaj v kotu je nekaj krajin: tu gre za prijazne skoro otroške poglede ali bolje spomine na Tolminsko. Ti pokrajinski izrezi pa nam posredujejo in pojasnjujejo tudi vsebino osnovne teme: kot da bi vrtala po spominu na tolminske pašnike in si natrgala vsakovrstnih cvetic, kjer se zgošča barvno bogastvo do omame.

Slikarka nam je razobesila bogato zbirko raznovrstnih pušeljcev, ni jih hotela utesniti v vaze, pač pa jih je «ujela» tako, kot da poganjajo izpod spodnjega okvira. Vsakemu pušeljcu je iskala primerno ozadje, in morda je prav v tem ustvarila svojevrstno «razpoloženje». S tem je potrdila, da so rože resnično zvrst zase.

m. r.

Izredni komisar tudi v občini Gradež

Tudi v občino Gradež, podobno kot v Tržič, je dospel komisar. To je dr. Noè Pasquale Levedere, podprefekt v Gorici. «Ključe» županstva je sprejel od župana dr. Via. Dr. Levedeer je že izdal odlok o razpustu občinskega sveta.

● **Pisarna občinskega tehničnega urada** bo odslej odprta za javnost vsak dan od 11. do 12. ure. Doslej je bil ta urad odprt le trikrat tedensko. Odbornik za javna dela pa je na razpolago občanom vsak ponedeljek, od 16.30 do 18.30.

V Foljanu razstava Tihomira Pinterja

Kot smo že nekajkrat pisali, razvijajo v občinski fotografski galeriji v Foljanu precejšnjo razstavno dejavnost in pri tem se precej obračajo na jugoslovanske fotografske mojstre, ki so v tem kraju postali že kar doma. Tokrat razstavlja v tej galeriji Tihomir Pinter iz Ljubljane. Pinter si je zaslužil naslov mojstra fotografije, doslej je pripravil in imel enajst samostojnih fotografskih razstav. O njem se je pohvalno izrazil znani umetnostni kritik Bassin in dejal, da je Pinterjeva fotografija spremenila tradicionalni koncept umetniške fotografije. Na naši sliki (foto Raspatelli - Gradišče) vidimo podžupana Visintina in župana Zorzenona, neko obiskovalko in še inž. Tihomira Pinterja ter mojstra fotografije Milenka Pegana iz Nove Gorice. Razstava bo odprta petnajst dni.

Hotelsko gostinsko podjetje «GORICA» Nova Gorica p. o.
P. E. HOTEL PARK Nova Gorica
prireja 17. in 18. 6. 1977 ob 20. uri
tekmovanje mladih popevkarjev
«PRVI GLAS GORIŠKE»
Avdicija bo 9. 6. 1977 ob 16. uri v prostorih Hotela Park v Novi Gorici. Na sodelovanje vabimo popevkarje iz Slovenije, Julijske krajine in Koroške. Interesenti naj se pismeno javijo na naslov: HGP «GORICA», HOTEL PARK, NOVA GORICA, 65.000, pod oznako «PRVI GLAS GORIŠKE».
Rok prijave do 4. 6. 1977 — Vse informacije dobite po telefonu 065/21442.

V Podgori so pokopali učiteljico Milko Klančič

Vest, da je v sredo v goriški bolnišnici v 95. letu starosti preminila Milka Klančič, ni presunila samo Podgorce, ki so pokojnico dobro poznali, marveč več starejših Slovencev, ki živijo na Goriškem. «Pri županovih», tako so namreč imenovali Klančičevo domačijo v Podgori, si vedno dobil gostoljubje in prijazno besedo. To nam lahko potrdijo sami pevci podgorskega zbora Andrej Paglavec, ki so prav v tej hiši imeli svoje prve pevske vaje.

Pokojnica se je rodila 20. julija 1882. leta v Podgori v družini Antona in Terezine Klančič. V kmečki družini je pokojnica zrastla v družbi osmih bratov in sester, za katere sta morala oče in mati trdno garati. Milkin oče, Anton, je bil dobro poznan v vasi (takrat je bila Podgora občina in je poleg vasi obsegala še Pevmo, Podsabotin, Štmaver in Oslavje), saj je bil župan skoraj 45 let (od leta 1871 do leta 1915). V tem času je oče Anton skrbel za razvoj slovenske vasi ter za dobrobit občanov, ki so bili pretežno kmetje in delavci.

V tej zavedni in priljubljeni družini je zrastla Milka Klančič, ki je ljudsko šolo obiskovala v Podgori, kasneje pa se je vpisala na navadnico. Ljubezen do poučevanja jo je usmerila, da se je kasneje vpisala na goriško učiteljišče. Službo učiteljice je na prehodu stoletja nastopila v vasi, kjer je službovala do izbruha prve svetovne vojne, ko je morala z družino v begunstvo. Ob vrnitvi je spet poučevala v Podgori, dokler je niso fašisti kazensko premestili v Lombardijo. Nedomače okolje je odvrnilo pokojnico, ki se je vrnila domov in pomagala očetu na kmetiji.

V svojih 27 letih poučevanja je pokojnica vlila svojim učencem predvsem ljubezen do domovine in slovenskega jezika. Narodno zavednost je izkazala tudi med drugo svetovno vojno, ko je v svoji hiši zbirala obleke in živež za partizane.

V zadnjih letih je Milka Klančič uživala pokoj na svoji domačiji, kjer so jo večkrat obiskovali njeni bivši učenci in skupaj obujali spomine na pretekla leta.

Trčenje med kolesarjem in avtomobilistom

Precej huda prometna nesreča se je zgodila včeraj okrog 13. ure na Peči. 21-letni Egon Petejan iz Sovodenj je z avtom znamke mini goriške registrac

Takšna je podoba goriškega Travnika v letu 1812 (izvirnik slike hrani pokrajinski muzej v palači Attems v Gorici)

TRAVNIK V GORICI

Travnik. Ni lepšega imena za največji trg, ki je danes sredi mesta Gorice in ki je bil do srede 16. stoletja tik pred mestom. Čeprav uradno tega imena ni več celih sto let, ga naši ljudje še vedno uporabljajo, vsa trgovska reklama v slovenščini se dela pod tem imenom, goriški Slovenci vsak dan uporabljamo ta naziv in tudi meščani italijanske narodnosti, taki ki niso nam nasprotni, vedo zanj in ga tudi večkrat uporabljajo, kljub temu, da ima ta trg že sto let drugačen uradni naziv. Goriški Italijani so že prej, vsaj nekateri, Travniku pravili «Piazza grande», vendar pa tako v člankih kot v reklamnih oglasih tukajšnjega italijanskega in nemškega časopisja, da o slovenskem sploh ne govorimo, najdemo večkrat izraz «Piazza Traunik» ali popačenko «Piazza Traunich».

Uradni naziv je bil do pred sto leti prav «Piazza Traunik». To ime najdemo tudi na topografski karti mesta Gorice iz leta 1874, ki je bila priložena obsežnemu zgodovinskemu delu o goriško - gradiščanski grofiji nemškega pisca grofa Karla von Czoerniga. To ime najdemo tudi večkrat omenjeno v znani «Zgodovini goriške grofije» Carla Morellija in v številnih dokumentih izpred te dobe.

21. oktobra 1876 je goriški mestni svet (v njem so bili, upoštevajoč takratni volilni sistem, ki je onemogočal prisotnost Slovencev, le Nemci in Italijani, slednji v večini liberal - nacionalistično nastrojeni) spremenil imena približno štiridesetim ulicam in trgom. «Piazza Traunik» je s tem odlokom goriškega mestnega sveta postala kar čez noč uradno «Piazza Grande» in sredi marca 1877, torej točno pred sto leti, so občinski delavci sneli s hiš stare hišne tablice in jih zamenjali z novimi. Po prvi svetovni vojni pa so na čast zmage italijanske kraljeve armade dali trgu novo ime «Piazza Vittoria», ki se ga drži še danes.

Naj veljajo uradni akti tako ali tako, Slovenci pravimo in bomo še pravili temu trgu «Travnik».

Izvor imena je razumljiv. Mesto Gorica, ki se je v poznem srednjem veku širilo na ravnini pod grajskim gričem tam, kjer so še danes najstarejše mestne ulice in trgi z najstarejšimi hišami in palačami (Trg sv. Antona, Stolni trg, Raštel, Rabatišče, itd.), je imelo svojo pristojnost do konca Raštela tja do leta 1558. Na stičišču Raštela in Travnika so bila mestna vrata, onkraj teh vrat se je razprostiral zeleni travnik. Sčasoma so okrog in sredi tega travnika zrasle hiše in ker je bilo teh vedno več, med temi tudi nekatere plemiške in te so se gradile že tudi preko travnika, tja proti Placuti in proti Kornu, so goriški deželni stanovi leta 1556 sklenili, da se tudi področje Travnika priključi goriškemu mestu. Dve leti kasneje so podrli mestna vrata konec Raštela in že obstoječim hišam okrog že nastalega trga so se pridružile še nove, plemiči in drugi trgovci, ki so jih že imeli na tem kraju, pa so svoje olepšali.

Obnovljena je bila takrat npr. palača grofov Turn und Taxis, ki je bila zgrajena že prej. To je palača današnje prefekture, ki je sicer sredi 16. stoletja imela drugačno podobo. Grofje Turni so svojo palačo zgradili izven mestnega obzidja v začetku stoletja. To je bila v začetku skromna mestna dvostanovanjska hiša, ki je bila le za las večja od drugih okrog Travnika, ki je še takrat služil tudi za pašo govedi in ovac. Leta 1519 so zgradili ob palači tudi zasebno kapelico. Ko pa je bil Travnik priključen mestu so grofje Turn und Taxis docela preuredili svojo hišo v stilu, ki prihaja iz pozne renesanse v barok in ki je značilen za številne goriške stavbe tistega obdobja. Današnja palača prefekture pa je arhitektonsko drugačna. Njeno zunanjo neoklasično podobo so ji dali po prvi svetovni vojni, ko so podrli tudi hišo, ki je stala na njeni desni na vogalu Travnika z Raštelom in ko so odprli sedanjo Ulico Roma. To ulico so odprli šele leta 1936, istočasno so tudi uredili vrtove te palače. Pred prvo svetovno vojno je bil tu sedež cesarsko kraljevega okrajnega glavarstva. Ko so v njej bivali še grofje Turn und Taxis, je prišel k njim v goste, med drugimi znani avanturist in ljubimec Giacomo Casanova. O bivanju v tej goriški palači sam piše v svojem znamenitem dnevniku. To je bilo leta 1773.

Najbolj tipična stavba na Travniku je cerkev sv. Ignacija. V začetku 17. stoletja, leta 1615, je nadvojvoda Ferdinand poklical v Gorico jezuite. Pomagali naj bi mu onemogočiti širjenje protestantizma. Za svoje delo so uporabili palačo grofa Verdenberga v današnji Ulici Mameli (palača, kjer je danes državna knjižnica) in v njej uredili svoj kolegij. Razpolagali so tudi s cerkvijo, vendar pa je bila ta majhna in zato so se odločili zgraditi večjo in ustrezni veliki šolski zavod.

Prostor so našli na Travniku, vendar so že takrat morali od lastnikov odkupiti nekatere manjše stavbe in jih podreti, da bi na tem terenu zgradili veliki zavod (na mestu, kjer je danes palača INPS) in svojo cerkev. Leta 1638 so izkopali vodnjak in našli precej pitne vode, v septembru leta 1654 pa so začeli s kopanjem temeljev za gradnjo svoje cerkve, ki so jo nameravali posvetiti ustanovitelju svojega reda, Ignaciju Loyolskemu.

Gradnja cerkve pa ni bila enostavna stvar in zato so od tukajšnjih plemičev zahtevali in tudi dobili precej denarja. Plemiči, ki so bili v precejšnji meri protestantsko usmerjeni, so rade volje dali denar, ker so se tako, pred cerkveno oblastjo oprostili svojih religioznih «napak». Gradnja pa ni potekala brez nevšečnosti. Jesenj leta 1655 je deževalo preko vsake mere in gradbeni mojster očitno ni pravilno uredil temeljev. V božični noči 1655 se je precejšnji del severne stene zrušil in leto kasneje je moral gradbeni mojster steno spet postaviti seveda na svoje stroške. Šele leta 1680 so bila gradbena dela končana, vendar cerkev še ni bila uporabljiva. Nekaj let kasneje, t.j. leta 1685, so ob južni strani cerkve pričeli graditi mogočno, večnadstropno stavbo šolskega zavoda. Cerkev so gradili in urejali več kot sto let. Karakteristična zvonika so zgradili in dokončali leta 1725; postopno in skladno z razpoložljivostjo denarja, ki je še vedno prihajal od raznih plemičev in tudi iz cesarske blagajne, pa so urejali notranjost cerkve. Posamezni deli notranjosti so delo priznanih domačih in tujih mojstrov. Končno so cerkev posvetili leta 1767.

Gradnja šolskega zavoda pa je bila manj zahtevna in zato se je pouk v njem pričel zelo hitro. Vendarle so avstrijski oblastniki proti koncu 18. stoletja odpravili vse cerkvene šole v državi in zaprli ta zavod, ki so ga spremenili v vojašnico. V njej je bil pred prvo svetovno vojno 47. avstrijski pešpolk, po prvi svetovni vojni pa 9. regiment alpincev. Stavbo so podrli tik pred drugo svetovno vojno, na celotnem prostoru med Travnikom in glavno pošto ter Ulico Mameli je bila več let praznina, pred približno dvema desetletjema pa so na tem mestu zgradili novo palačo INPS in nekaj stanovanjskih hiš za državne uslužbence.

Stavbo cerkve so v prvi svetovni vojni precej poškodovale italijanske granate in še leta 1931 je bilo moč videti na njej vojne brazgotine.

Poleg cerkve je še danes na stebru kip sv. Ignacija. Postavili so ga jezuiti že leta 1640, vendar ne tam, kjer je sedaj. Bil je sredi trga.

Arhitekt Nicolo Pacassi je sredi osemnajstega stoletja napravil precej del tako v Gorici in njeni neposredni okolici, kot na Dunaju (delal je tudi v palači Schoenbrunn) in širom po cesarstvu. Pri nas najdemo njegovo sled v cerkvi na Kostanjevici, v palači Attems na Kornu (njegov je vodnjak sredi dvorišča, ki je nekoč stal sredi trga Koren), njegov je vodnjak zelenice na Travniku in ta bo letos prikazan na eni italijanskih znamk.

Monumentalni Neptunov vodnjak na Travniku so svečano odkrili 25. marca 1756. Poleg vodnjaka so dve leti kasneje pokrili stari vodnjak. Cesarica Marija Terezija je dala v sklad za postavitev vodnjaka del denarja, ki ga je dobila od deleža lovskih pristojbin na Goriškem. Vodo so dobavljali po potoku Jerebica iz Škabrijela nad Kromberkom. Najprej so bile cevi narejene iz jelkovega lesa, vendar pa so bile potrebne stalnih popravil, tako da so jih v letih 1777 in 1779 zamenjali s svinčenimi. V začetku prejšnjega stoletja so te cevi zamenjali z grodljevimi, v tem stoletju pa s cementnimi.

Vodnjak je dala občina premestiti leta 1936, da bi bolje urejali promet in njegovi deli so ležali več let razmetani v občinskem skladišču, po prizadevanju nekaterih ljubiteljev umetnosti pa so vodnjak kmalu spet postavili na prvotno mesto.

* * *

Na Travniku so bile še druge plemiške in meščanske palače. V stavbi, kjer je bila do pred nekaj let Banca cattolica del Veneto, je bila pred prvo vojno Cassa Banca cooperativa. V palači Stabile je bil italijanski bralni krožek. Po prvi vojni so na njenem dvorišču zgradili kinodvorano, ki je še danes. Pred prvo vojno so bile še s slikami označene edine tri hiše, v katerih leta 1623 ni divjala kuga.

* * *

Travnik je neločljivo povezan s slovensko zgodovino. Semkaj so prišli v začetku leta 1713 tisoči slovenskih puntarjev iz Soške doline, z gorà, s Krasa, iz Brd, iz Vipavske doline. Kmetje so prišli v mesto 28. marca, podrli so hišo davkarja Bandela, obkrožili so grad, v katerega so se zatekali plemiči. Sredi maja so prišli vojaki iz Gradišča in iz drugih krajev. Takratne kronike pravijo, da so na Travniku vojaki postavili osem topov, kar je bilo za tiste čase zelo veliko. Leto kasneje, v treh izmenah, 20., 21. in 23. aprila, so rablji umorili enajst slovenskih puntarjev. O teh junakih in o njihovem puntu je bilo v slovenski literaturi veliko napisanega, mi smo za to priložnost izbrali nekaj strani iz Pregljevih «Tolmincev».

* * *

Travnik je bil vedno politično, upravno in trgovsko središče Gorice. To je še danes. Vedno so bili in so tudi danes na njem Slovenci protagonisti. Pred tolminskim puntom, ob žalostnem zaključku punta, v času narodnega preporoda, med vojnama, po osvoboditvi, danes. Tu so se vrstile v letih po osvoboditvi številne manifestacije, ko je v prefekturni palači zasedala razmejitvena komisija. Trgovine na Travniku so bile in so še vedno v veliki meri slovenske, prav tako so Slovenci klienti teh trgovin, pa naj gre za Slovence s te ali z druge strani današnje državne meje. In ko pride Slovenec v trgovino na Travnik se počuti kot doma. Povsod govori v svojem jeziku.

MARKO WALTRITSCH

Taka je podoba Travnika v Gorici danes, v letu 1977. Avtomobili so preplavili ploščadi, pločnike in ulice

Ivan Pregelj: TOLMINCI

(Odlomek)

Ozračje je bilo soparno, tiščalo je na mozgane in srbežilo kožo. V neskončno dolgih presledkih so tolkli udarci cerkvene ure raz desni stolp jezuitske cerkve v množice na Travniku krog stebra svetega Ignacija in morilnega odra pred njimi. Okrog odra, ki je bil prevlečen z rdečim suknom, se je gibalo morje širokokrajnih klobukov. Bili so župani, ključarji in možje iz dvanajstij iz vse dežele, da bodo videli umirati obsojene upornike. Izza odra se je vzpel na deske človek v tesni obleki, rejen in mišičast, len in gibek obenem, gladko obrit, a s toliko bohotno rastjo brade, da je bil kakor s sajami namazan. Smolnato temni lasje so bili kratki in kodravi, noge so bile možu v kolenih krivo stisnjene. Žvižgal si je neko skrajno revno melodijo s čudno strahotno kadenco. Bilo je kakor da mož glumi z glasom svoj posel, ko dviga meč in ga nato trenutno spusti v tilnik svoji nesrečni žrtvi.

Ura je udarila devet. Ljudje ob raštel jskih vratih, ob Grabljah, so se zganili. Nemir se je od tam razlil po vsem širokem trgu, mimo oken, streh in podstrešij, od glave do glave. Odru najbližji kmetje so se pokrižali. Med župane in ključarje se je vrnila in prerila čudna ženska in se postavila tik pred oder. Nekdo se je vznejevoljil, kam rije baba...

Rabelj je zamahnil z roko čez množico. Videti je bilo, da peljejo neki ljudje surovih lic, očividno rabljevi hlapci, voz podoben velikemu zaboju. Ljudstvo se je z gnusom in grozo odmikalo. Voz so zapeljali na oder. Tedaj je zazvonilo od nekod ostro, mrliško. Iz ulice po Raštelu se je prikazal strašni sprevod obsojenci z močno stražo. Pred mestno hišo na vzvišen prostor so stopili sodniki. Straža je peljala obsojence pred sodnike, ki so še enkrat prebrali obsodbo in zlomili palico nad obsojenimi. Zopet se je oglasil strupeno mrliški zvon «grešnikov». Straža je gnala upornike proti morilnemu odru. Bili so štirje: Gradnik, Lovrenc Kragulj, Martin Munih in Gregor Kobal. Redovnik kapucinec jih je spremljal. Bil je droban človek s strašno redko brado. Glas pa mu je pel glasno in jasno.

«Otroci Boga imejte v mislih! Otroci, odpustite!»

* * *

Janez Gradnik je prvi stopil na oder. Čudno dvorljivo mu je stopil rabelj naproti in ga potegnil na deske. Čuti jih je bilo, kako škripljejo, tolika tišina je ležala v ljudeh okoli. Kmetje so mladega moža komaj spoznali. Bil je strašno shujšal, ves zelen je bil v obraz, ki ga je bila divje porasla brada. Pogledal je izgubljeno po ljudeh. Takrat se je zganila pod odrom ona sitna ženska in zavpila s čudno moškim glasom:

«Janez! Tina te pozdravlja!»

Gradnik je osupnil in iskal za glasom. Hotel je nekaj reči, pa so mu le ustnice zadrgetale. Videl je rabljeve hlapce pripravljene kakor za skok. Ozrl se je. Videl je svoje sodnike v svetlih uradnih oblekah, mrke, slovesne, blede. Videl je morje ljudi, kakor daleč mu je šlo oko. Potem je še videl sinjino neba, zadihal z užitkom jutranji zrak. Rosne kaplje so mu zalile čelo. Nočen vetrič ni dahnil.

«Poklekni, prišla je ura...» je čul redovnika. Že so ga zgrabili rablji. Vežejo mu roke na hrbet, drugi mu hočejo zavezati oči. Otrese se, ne mara. Z odprtimi očmi hoče umreti.

«Impavidum ferient ruinae — brez groze ga bo našel razdor», si navaja onstran knez Porzia iz latinskega pesnika.

Gradnik kleči z upognjeno glavo, vidi in čuti, da se je deska ob njem upognila. Ve, da se je ustopil rabelj obenj. Vidi špranjo, ki je zazijala, da se sinje žaganje pod oder. Potem vidi kovinasto se lesketajočo mesarsko muho, ki je sedla blizu išče za koščenim telesom Križanega na razpelu, ki mu ga od daleč kaže redovnik. Redovnik govori jasno, mirno:

«Moli za menoj! Oče naš...»

Gradnik šepeta molitev in čaka:

«Zdaj bo!»

Ko vidi, da rabelj še ni udaril, se ga poloti nestrpnost. Skoraj besen je:

«Udari že!»

Nekaka strašna tišina se zgosti ob njem. Zdaj je dahnil vetrič. Zoprno dražeč občutek stisne Janezu možgane nad tilnikom.

«Jezus...»

Rabljevi hlapci priskočijo in odtegnejo truplo. Mrtvaški zvon kriči. Nekdo med gledalci je zavpil in se onesvestil. Župani in ključarji so sneli klobuke, kleče, molijo. Klici straž jekajo. Na odru stoji Martin Munih in miži. Ljudje se čudijo. Miži in se smehlja. Zdajci odpre oči, smeh mu ugasne na ustih. Strašno se čuti, ko se na glas obtoži:

«Ljudje božji! Odpustite! Nedolžnega človeka sem ubil!»

«Zaupaj v božje usmiljenje,» uči redovnik.

«Pa še enkrat zamiži,» kliče žena pod odrom. Martin zamiži in se zopet nasmehne. Vidi svojo ženo in svoje dete. Kakor takrat pri Tinčetu na Stopcu v sanjah... Kleči, čaka, rabelj zamahne...

* * *

Čudno neroden je stopil Modrejčan Kragulj na oder. Kar preko ljudi je hotel, da ga je rabelj potegnil sunkoma nazaj. Ko ga je prijel za srajco na hrbtu, je odletel izpod vratu gumb, ki si je z njim mož zapenjal obleko. Bil je domače sukan, kroglici podoben. Odletel je čez oder. Ženica pod odrom se je sklonila ponj. Videl je. Zato je rekla:

«Za spomin, Lovrenc.»

Lovrenc se je tedaj zavedel. Vidi krj in jo čuti z nosom. Gnusi se mu in gabi.

«Vsaj oči mi zavežite!» zavpije. Trdo uči duhovnik.

«Kmet, odpusti!»

Županom pred odrom se zgane v prsih. Ne vedo sami, čemu so veseli redovnika in njegove besede.

* * *

Kobal kleči in misli:

«Dokler redovnik moli, ne udarijo.»

Sliši kakor od onstran: ženica pod odrom govori:

«Mičca, Gregor! Ves zdrav je otrok!»

Kobal zasope globoko. Potem je videti solze, ki lijo izpod obveze. Meč šikne. Strašna rana zazija v gledalce. Obveza je odletela. Na vlažnih, široko odprtih očeh leži žaganje. Zvon kriči. Tedaj buknejo drugi in ga preglušе. Nad trgom ugasne sonce. Prvi letni oblak gre mimo težek, teman. Vetrič razgiblje strašno vzdušje. Tisoč prsi se oddahne. Čudno predrzna ženica pred morilnim odrom se okrene brezskrbno.

«Peter Duša,» se začudi nekdo... Rablji pa sekajo mrliče, da jih izstavijo za svarilo na štiri vetrove...

IVAN PREGELJ

smut
GORICA
Travnik 50-51, tel. 29-75
- Tehnični artikli USAG, VBW, FACOM
- Kopalnice in vse potrebščine za kopalnice IDEAL STANDARD, GROHE, INDA
- Električno orodje STAR, SIMBI
- Cevi PIRELLI

VALLI sementi
GORICA, TRAVNIK 62
Telef. 28-42
SEMENA - POTREBŠČINE ZA KMETIJSTVO IN VRTNARSTVO
Obiščite tudi našo podružnico v
VIDMU, UL. DEI RIZZANI 9 Telef. 206-321

Ustanovljena leta 1907
že polnih 70 let
v službi potrošnikov je trgovina
IVAN ŽIGON nasl.
■ TRGOVINA ČEVLJEV IN COPAT
GORICA, Travnik 57, tel. 81-323

CONFEZIONI 56
GORICA
NA TRAVNIKU 56
nudi veliko izbiro
ŽENSKIH IN MOŠKIH OBLAČIL TER JEANS
prvovrstnih znamk

PRIPOROČA SE
Bar Pace
- SVEŽE PRAŽENA KAVA
- LIKERJI
- TOTOCALCIO
Travnik 22 (nasproti škofije)

KATOLIŠKA KNJIGARNA
Deluje od leta 1910
Pisarniške in nabožne potrebščine
na debelo in na drobno
ter knjige domačih in tujih izdaj
GORICA, Travnik štev. 25

SHOES
Last. KOSIČ JOŽKO
Travnik 33
Tel. 2885
GORICA
Kj
Velika izbira visokomodnih
moških in ženskih čevljev ter torbic

«AL 59»
- PREDIVA - DROBNO BLAGO
- VELIKA IZBIRA BLUE - JEANS «RIFLE» «MUHUHU»
GORICA, Travnik 59

KMEČKA BANKA
USTANOVLJENA LETA 1909
GORICA - Ulica Morelli 14
Tel. 2206 - 2207
VSE BANČNE USLUGE — MENJALNICA

Dr. Tanja Mermolja
■ SPECIALISTKA
ZA USTNE
IN ZOBNE BOLEZNI
GORICA, TRAVNIK 11
telefon 25-47

Novi najemnik
ROMAN BAR
(Roman Cotič)
■ KAVARNA
■ DOMAČA VINA
Palača Esso
na vogalu Travnika in Ulice Roma

— DROGERIJA
— PARFUMERIJA
— FOTOLABORATORIJ
SERGIO ROVIS
GORICA, Travnik 10, tel. 28-12
Na vašo uslugo za vsako vašo potrebo

TVRDKA
VIRGILIO BOMBI
(lastnik Erminio Bombi)
— Železnina
— Orožje in strelivo
— Kuhinje, hladilniki, pralni stroji REX
GORICA
Travnik 48 — tel. 2314

Semena
in vse potrebščine
za kmetijstvo
■ KUPUJTE V TRGOVINI
VINOAGRARIA
«INŽ. RUSTJA»
Na Travniku 6

ELETTROTERMO SANITARIA
Lastnik WALTER SOŠOL
GORICA, Travnik 21, tel. 55-16
■ Instalacije centralnih kurjav na kurilno olje, plin in metan
■ Prodaja črpalk SUNDSTRAND - GRUNDFOSVEMA
■ vse potrebščine za centralne kurjave
■ Aluminijski radiatorji TROPICAL

RAZGOVOR S ČLANI KONZULTE O REŠENIH IN NEREŠENIH PROBLEMIH

Petletni obračun delovanja konzulte za široko področje Škednja in Čarbole

Pomanjkljiva kanalizacija in cestno omrežje, velika onesnaženost, pomanjkanje zelenih površin in športnih igrišč - Dobro sožitje prebivalcev - Težave z birokracijo občinske uprave

Začelo se je bilo skozi rešeto nezaupanja in odkritosrčno: «Ne bi hoteli, da se pogovorimo o nečem, v časopisu pa beremo nekaj popolnoma drugega, kot se nam je že zgodilo pred kratkim ob podobni priložnosti.» Končalo se je, da je moral predsednik ponuditi pijačo ob slovesu, ker je bil ubogi kronist pozabil denar doma.

Srečanje s predstavniki rajonske konzulte je bilo zares prijetno iz več razlogov: prijaznost sogovornikov, ki so nam od svojega prostega časa žrtvovali še en večer, poleg vseh, ki jih v zadnjih časih posvečajo svojim sestankom; njihovi jedrnati odgovori, ki dokazujejo globoko poznavanje razmer in potreb rajona (za gostobesednostjo se namreč največkrat skriva površnost) in njihova zavzetost za konkretno reševanje vprašanj.

Ob našem prvem vprašanju glede njihove ocene dosedanjega življenja konzulte je najprej predsednik Cannone povzel na kratko njeno petletno delovanje. V začetku je šlo bolj slabo, zaradi pomanjkanja primernih prostorov in bolezni prvega predsednika, nato so pa v veliki meri nadoknadili tudi morebitne zamude. Spoprijeli so se z vsemi problemi rajona, predvsem z najbolj perečimi, ki so zadevali šolske strukture in jim jih je tudi uspelo v dobri meri rešiti, s složnim sodelovanjem vseh, ne glede na strankarske razdelitve.

Mnogo vprašanj ostaja seveda še odprtih, v Škednju bolj kot v Čarboli, ker «daje občinska uprava prevečkrat vtis, kot bi se njeno ozemlje končalo v Ul. Baiamonti». Tako je v Škednju pomanjkljiva razsvetljava, kanalizacija, cestno omrežje, je med najbolj onesnaženimi rajoni (pod Škednjem se stekajo vse greznice), kar je velika škoda, saj bi bilo vredno obraniti staro jedro (na žalost je le gospod Dušan Jakomin skrbel za ohranitev domačih tradicij s svojim muzejem) in staro rimsko pristanišče, kar bi ustvarilo iz te četrti privlačnost za vse. Tudi stari vodnjak, ki je bil na trgu in so ga odnesli v začetku stoletja na grad sv. Justa, bi bilo treba ponovno prenesti na prvotno mesto.

Giovanni Postogna je pritrdil, da bi bilo treba v starem vaškem jedru postaviti kamniti tlak, odpraviti ozko grlo v Ulici Roncheto, urediti pokopališču vrt in parkirišče. Ob tem se je med vsemi razvila diskusija o škedenjskem pokopališču, ki je prenatrpano in so na koncu soglašali s Faustom Sancinom, da bi bilo treba dati prednost staroselcem, ki so navezani na domače tradicije, pred priseljenci, ki nimajo v vasi svojih korenin.

Arhitekt Barocchi je hotel povedati, da so nekaj dosegli pri reševanju «upravnih» problemov, kot so šole, ceste, razsvetljava, težje je pa reči, ali bo kaj uspeha pri vprašanjih programiranja rajona, pri količinskem in kakovostnem dimenzioniranju javnih servisov. Varianta za področja namenjena javnim storitvam n.pr. določa 64 kvadratnih metrov zelenih površin na prebivalca, toda od teh naj bi jih bilo 62 kv. m na kraški planoti, in zelo težko je, da bi jih šli otroci in upokojenci uživat na Kras. Konzulta je sicer že lani poleti poslala občini svoje predloge, ni pa še dobila nobenega odgovora in zato ne ve, ali jih mislijo sprejeti.

Glede odnosov konzulte s prebivalstvom so vsi dejali, da jim je po začetnih težavah uspelo upeljati zadovoljivo sodelovanje. Priredili so že nekaj javnih shodov, zlasti v zvezi z vprašanjem šolskih prostorov, pri katerem je konzulta podprla zahteve in protest združenj staršev. Marca lani so imeli sestanke z vsemi družbenimi realnostmi rajona, s športniki in drugimi komponentami. Še vedno vlada med prebivalstvom zaskrbljenost in bo zato potrebno budno spremljati gradnjo cestne povezave med sedmim pomolom in Padričami, da ne bo prinesla s seboj neznosnega hrupa in onesnaženja zraku, zlasti v bližini šol v bivšem Domu emigranta in stanovanjskih blokov pri železarni. Prav tako bo treba zaščititi pravice družin, sicer na srečo redkih, ki jim bodo zato zrušili hiše, da jih ne odpravijo s smešnimi odškodninami, ampak jim priskrbijo primerna stanovanja.

Pri odnosih z občinsko upravo je križ, so dejali predsednik in vsi ostali: večkrat imajo vtis, kot bi jih pod Mihcem in Jakcem ne marali, ali vsaj, da jih ne upoštevajo, kot bi bilo treba in bi bilo koristno za vse. Večkrat jim sploh ne odgovarjajo na njihovo posredovanje, jih niti ne obveščajo, da so nekatere zahteve konzulte uresničili. Novoumeščenemu občinskemu odboru so ponovno izročili seznam vseh potreb rajona, niso pa še prejeli nobenega odgovora. Zlasti težavni so odnosi z občinskim birokratskim aparatom, ki se s težavo prilagaja novemu, ki ga je prinesla decentralizacija.

Zaprosili smo jih nato za njihovo oceno v zvezi s sedanjimi javnimi storitvami, s katerimi more razpolagati prebivalstvo rajona. Glede javnih prevozov so dejali, da so zveze z mestnim središčem dobre, čeprav šestindvajsetica vozi poredko in je zato v avtobusih vedno gneča. Ni pa povezave z delovnimi mesti v industrijski coni, na dva avtobusa morajo pa tisti, ki potrebujejo zdravniške nege, da pridejo na primer do poliambulatorija INAM. Treba bi bilo, po mnenju tako predsednika, kot tudi Barocchija, Postogne, Sancina in Rainija, uresničiti povezavo prog št. 1 in 29, tako da bi na primer podaljšali enico do Ul. Visignano.

Šolske strukture so, po preureditvi Doma emigranta in namestitvi v njem otroških jasli, vrtca, osnovne šole in nižje srednje šole, za silo zadostne. Začeli so tudi že graditi nov šolski kompleks v Ul. Praga s športnimi objekti, ki bodo na razpolago vsemu prebivalstvu (in konzulta jih želi soupravljati), kar pa verjetno ne bo dovolj za potrebe, ki bodo nastale v bližnji prihodnosti, zaradi gradnje novih stanovanj IACP in Lloyd Adriatico za novih 2.300 prebivalcev.

Glede zdravstvenih in skrbstvenih služb so nam predstavniki konzulte povedali, da imajo od lanskega septembra na sedežu socialno asistentko, ki obiskuje tudi na domu starejše prebivalce, od februarja pa ambulatorij za brezplačno dajanje injekcij, ki posluje na sedežu vsak delavnik od 9. do 10. ure.

Športnih in rekreacijskih struktur je prav malo, v bistvu telovadnica v bivšem Domu emigranta in majhno nogometno igrišče, ki si ga je neko športno društvo uredilo na zemljišču bivše vrvarne. Nova športna palača je v glavnem namenjena profesionalnemu športu in le malo koristi potrebam krajevne mladine, z njo so pa uničili skoraj edino zeleno področje v rajonu. Potrebno bi zato bilo, da bi dali v upravo konzulti obširno zemljišče pri železarni, ki je last škofije.

Na vprašanje o njihovem mnenju glede vloge rajonske konzulte v zvezi z zbliževanjem obeh narodnostnih komponent in s seznanjanjem italijanskega dela s potrebami slovenske komponente, so konzultorji pokazali poznavanje te problematike, saj so dejali, da skoraj vsi staroselci govorijo tudi slovensko in da je treba upoštevati njihove potrebe, kot je konzulta storila tudi ob primeru zahteve po samostojnem slovenskem okraju. Obžalovali so pa, da je po njihovem mnenju premalo zanimanja prav pri Slovencih v rajonu za sodelovanje s konzulto, saj na primer Slovenska skupnost že dolgo ni obnovila svojega predstavništva in so zato tudi odpovedali tolmača. Tajnik konzulte pa je Slovenec (tolmač bi bil zato že zaradi zanj potreben, op. ur.) in dejali so, da so pripravljeni tudi prirediti javno razpravo o problematiki manjšine, če bo le dala sama za to pobudo.

Zaključili smo naš razgovor z vprašanjem o perspektivah, ki se odpirajo konzultam z neposredno izvolitvijo in večjimi pristojnostmi, ki jim jih nova zakonodaja priznava. Predsednika je skrbelo, da izvolitev bi ne vnesla večjo politizacijo, večjo odvisnost od strankarske discipline, Sancin pa je bil nasprotnega mnenja, da je odvisnost večja sedaj, ko člane konzulte imenujejo stranke. Dejal je tudi, da je pričakovati nekaj težav, tako glede večje odgovornosti, kot glede pomanjkanja avtonomnih struktur za izvrševanje večjih nalog. Tudi z občino ne bo šlo najbrž v začetku vse gladko, toda vsi so izrazili prepričanje, da bo le šlo, da bodo na podlagi pridobljenih izkušenj in sodelovanja s prebivalstvom opravili nadaljnji korak k demokratičnemu soodločanju in soupravljanju razvoja skupnosti.

LUCIJAN VOLK

Topografska karta področja konzulte za Škedenj in Čarbolo

Panorama Škednja pred prvo svetovno vojno

Mandrije in vinograde pod Škednjem izpred prve svetovne vojne je prekril beton

Osebna izkaznica

Področje, za katero je pristojna konzulta za Škedenj in Čarbolo, vključuje sicer vso škedenjsko četrt, Čarbole pa le del in del Zgornje Magdalene. Teritorialna meja poteka od izliva potoka Štirek (Rio Primario) po Ulici Valmaura do križišča z Ulico Carpineto, od tod pa naravnost do glavnega vhoda pokopališča, ki ga obide in poteka po Ulici Costalunga do mosta na potoku Ščedenc (Rio Corgnoleto), kjer se poveže v južnim delom Ulice Antico in nadaljuje po tej do železniške proge in po tirih do križišča z Istrsko ulico. Od tod sledi Ulici Trissino in Ulici Doda in se poveže z morjem pri Lesnem pomolu.

Na njenem ozemlju živi nekaj nad 23 tisoč prebivalcev, katerih število se je v zadnjih treh letih povečalo za 402 enoti in se bo v kratkem še bolj, z dograditvijo naselja Ustanove za ljudske hiše za nadaljnjih 1.600 prebivalcev.

V okviru rajona delujejo štirje italijanski otroški vrtci, ki jih upravlja občina in sicer v Ulici Panebianco 14 za 160 otrok, v Ulici Capodistria 3 za 120, v Istrski ulici št. 170 za 211, in v Ulici Svevo (v bivšem Domu emigranta) za 123. Slovenski vrtec je samo eden v Ulici De Marchi št. 8, ki ga upravlja ONAIRC, in je v njem prostora za 35 otrok. Dva vrtca, v Ulici Svevo št. 34 in v Ulici Pitacco št. 24, vodijo redovnice.

Osnovnih šol je pet, od katerih štirj italijanske v Ulici Trissino št. 12, Ulici De Marchi št. 8, Ulici dei Giardini št. 16 in v Ulici Svevo, slovenska osnovna šola ima prostore z vrtcem in italijansko šolo v Ulici De Marchi št. 8.

Nižji srednji šoli sta dve in sicer v Ulici dei Giardini št. 16 in v prostorih bivšega Doma emigranta v Ulici Svevo, ki je bil za to preurejen.

Med skrbstvene ustanove omenjajo občinski podatki dom za starejše ženske, ki ga upravlja Občinska podporna ustanova v Ulici Soncini št. 102, pa dva domova za mladenke, za katere skrbijo redovnice, v Ulici Svevo št. 34 in v Istrski ulici št. 71.

V Čarboli služi prebivalstvu občinska ambulanta v Ulici Marenzi št. 6 (tel. 744-252), v Škednju pa v Ulici Puccini št. 48 (tel. 811-366), lekarni sta v Ulici Soncini št. 179 (tel. 816-296) in v Ulici Baiamonti št. 50/2 (tel. 812-325). Specialistični poliambulatorij, ki sicer služi širšemu področju, je v Ulici Roncheto št. 177 (tel. 816-300).

Rajonska konzulta ima nov sedež v Ulici Roncheto št. 77 (tel. 824-098), kjer je tudi decentralizirana matična služba. Banka je na tem področju samo ena v Škedenjski ulici št. 42, poštni urad ima sedež v Ulici Soncini št. 145 (tel. 814-380), za javni red skrbijo karabinjerji iz Škedenjske ulice št. 180 (tel. 816-355) in občinski strażniki iz Ulice del Vento št. 13 (tel. 794-689).

V rajonu je 8 stez ba balinanje, eno nogometno igrišče, 5 za košarko, 1 za odbojko, 3 igrišča za tenis, poleg seveda nove športne palače z njenimi strukturami, ki pa služijo bolj malo prebivalstvu rajona.

Občinski podatki navajajo še dva rekreatorija, v Ulici Pola št. 24 in v Škedenjski ulici, pa majhen škedenjski borovec, med strukture, ki so prebivalstvu na razpolago. Kot običajno pogrešamo podatke o slovenskih ustanovah, saj ne omenjajo niti škedenjskega prosvetnega društva.

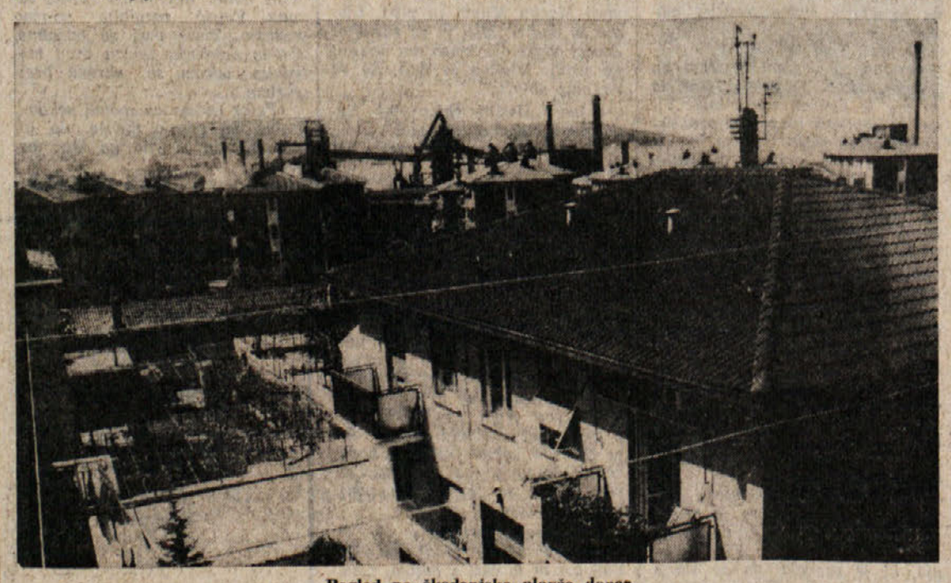

Pogled na škedenjske plavže danes

DANAŠNJOST OB SPOMINIH NA PRETEKLOST

Tudi v Škednju je asimilacijski val krepko izpodjedel korenine slovenstvu

Kulturna tradicija se nadaljuje, toda kako dolgo še? - Mešani zakoni hudo prizadevajo narodno delovanje - Občina ovira postavitev spomenika NOB

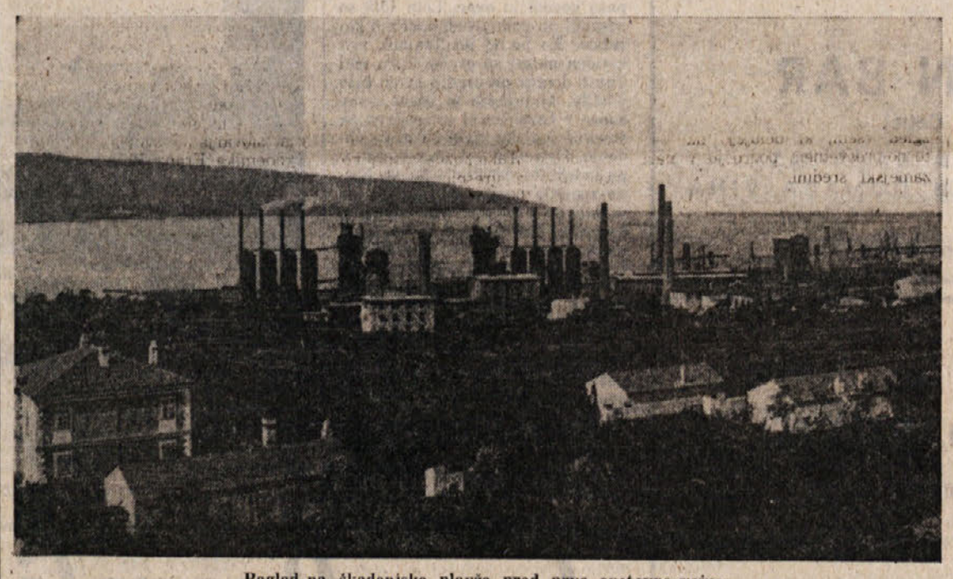

Pogled na škedenjske plavže pred prvo svetovno vojno

«Škedenj — ne vas, ne predmestje, toda s slabimi lastnostmi obeh,» je o svojem rojstnem kraju večkrat vzdihoval domačin, ki se je v mladih letih, kot toliko drugih sovaščanov, podal v svet. V njegovem srcu nenehno hrepenenje po ljubljeni «Ščedni», pred očmi pa majhna vas preprostih, kmečkih ljudi, skoraj izključno slovenskega porekla. Mnogo je bilo med njimi «foreštov» ali priseljencev iz bližnjih in bolj oddaljenih vasi, kakor tudi starši sedaj srednjeletnega inženirja, a so vsi kmalu postali «Ščedenci». V vas na zelenem griču blizu mesta jih je prignala nuja za zaslužkom, saj so se ob vaškem vznožju in vse okoli nje začeli dvigati visoki tovarniški dimniki, prvi med njimi livarne železa, ki je postala skoraj simbol vasi. Poleg stalnega zaslužka pa so industrijski obrati sprožili prvi resnejši napad na slovensko vaško jedro, ki se je začelo krhati še pred grobim in brezobzirnim nastopom fašistične strahovlade, kot je poudaril marsikateri Škedenjc, s katerim sem se zapletla v pogovor. Vas je počasi izgubljala svojo prvotno, strnjeno podobo in se začela predajati tujemu, v tem primeru sovražnemu vplivu.

V mojih spominih, ki ne sežejo toliko nazaj, pa je bil Škedenj od nekdaj predmestje z mešanim prebivalstvom. Nekoliko drugačno lice mu je dajala odmaknjena lega na griču in pa žareči hlapi, ki so se okoli njega dvigali v nebo. Pred tako vsakodnevno sliko je bila zamisel o prijetnem, lepo poraščenem griču, ki ga vse naokoli obdajajo polja, travniki in gozdovi, malodane nemogoča. Sled za mirnim zalivom s portičem za ribiške čolne so že prej zabrisale tovarne, kasneje pa so se v škedenjske obronke zagnali buldožerji in čez polja in travnike speljali široke, ravne ceste. Pred njihovimi neusmiljenimi in dostikrat nepremišljenimi udarci, so se redki preostali vrtovi umaknili daleč nazaj za glavno tržaško pokopališče, od koder jih neprestano in neutrudno izrinja beton. Nuja po najmanjši lisi zemlje je v zadnjih letih iztrebila še preostale, skoraj neopazne ostanke vrtov, male zelene oaze, utesnjene med visokimi stanovanjskimi bloki. Zelenja ob vznožju Škednja ni več lahko najti, samo maloštevilne, starejše hiše še premorejo vrtič z redkim drevjem. Tudi v vasi so stanovanjski bloki ali cela naselja zasenčila stare tipične hiše z latniki na vhodni strani in tako zarezala v nekdanjo vaško lice neozdravljive brazgotine. Staro podobo, oziroma njene ostanke, lahko odkrivamo le po koščkih, ki jih najčešče omejujejo velika in večkrat izredno cenena stanovanjska naselja namenjena revnejšim mestnim prebivalcem. Šele pred kratkim je tržaška občinska uprava neposredno le priznala, da Škedenj ni navadno predmestje in je z urbanističnim načrtom zaščitila nekatere njegove predele, kjer so se še ohranile najstarejše hiše. Prepotrebni ukrep pa seve ne more vrniti Škednju njegovega prvotnega lica, vendar ga lahko vsaj ubrani pred nadaljnjim neodgovornim, dobičkarstvu podvrženemu izmaličevanju.

Za večino italijanskih mestnih prebivalcev pa je Škedenj verjetno najbolj znan po pustnih dneh, ki ne izhajajo toliko iz kakšnih trdnejših in zakoreninjenih navad, kot iz dobrega imena domačih gostiln, ki so že v prejšnjem stoletju privabljale tržaško gospodo na prijeten oddih in prigrizek v «mestno okolico». V bučnih pustnih dneh stare, tesne vaške ulice prekipevajo od veselega norenja in nudijo opoja željni neskončni človeški kači občutek varnosti in domačnosti, česar jim ne morejo dati ne prostrane mestne ulice ne brezimena satelitska predmestja, ki so brez preteklosti, brez lastne podobe in značaja. Tako Škedenj enkrat na leto zaživi glasno, toda ne polno življenje, saj vsa iskrivost in veselje ob pustnem slovesu utoneta v spokojno vsakdanjost.

Starejši pa se mogoče še spominjajo škedenjskih krušnih peči in odličnega kruha, najbolj znanega kot «bige» in druge vrste, ki so ga domačinke, pravili so jim krušarce (pancogole), peš nosile v mesto. Zadnje peči, bilo jih je še pet ali sedem, so ukinili leta 1954 in tako prenehali z eno najstarejših in najznačilnejših vaških dejavnosti.

V očeh starejših zamejskih Slovencev pa je Škedenj pomembno žarišče slovenske prosvetne, kulturne in politične dejavnosti vse do nastopa fašizma. Tam so ustanovili prvo čitalnico v mestni okolici ter v njej in okoli nje razvili vsestransko aktivnost. Iz škedenjskih vrst je izšel marsikateri umetnik. Zlasti pomemben delež v glasbeni umetnosti so prispevali Ivan Grbec, Karlo, Avrelija in Dušan Sancin, operna pevca Beligar Sancin in Danilo Merlak. V gledališču se je uveljavil Modest Sancin, v upodabljajoči umetnosti Silvester Godina, Avrelij Lukežič in Marjan Černe, med mlajšimi tudi Marjan Kravos. V literaturi sta se uveljavila Marica Gregorič - Štepančičeva in Karlo Kocjančič. Tudi Aljoša Žerjal je segel v vrh amaterske filmske umetnosti. V publicistiki ima Škedenj svoja zastopnika v Dragu Godini in Dragu Pahorju in Škedenjka je tudi planistka Nova Merlakova. Domači pevski zbor je nosil nazorno in prav nič skromno ime «Velesila».

«Še danes,» je podčrtal škedenjski kaplan Jakomin, «italijanski prebivalci pojmujejo slovenski del kot skupnost z lastnim udejstvovanjem, medtem ko oni doživljajo Škedenj kot katerokoli drugo tržaško predmestje.» «Vendar pa,» v tem sta si edina Jakomin kot Marta Werk - Volk in vsi Škedenjci, «prosvetno - kulturno življenje še zdaleč ni več tako razgibano in plodno.» Ob koncu vojne se je obnovilo prosvetno delo z neslutenim mladostnim zagonom. Uničila ga je kominformovska kriza. Vzroki so res v neizprosnem fašističnem ustrahovanju, a so tudi v kominformističnem zapeljevanju in ustrahovanju. To je že treba povedati zaradi, danes že zgodovinskega, dejstva. «Vendar pa je treba,» je Aljoša Žerjal strožji sodnik, «precej krivde pripisati tudi splošni človeški lenobnosti, nepoučenosti in pasivnosti. Če je bila slovenščina leta 1928 še jezik ulice, se je po fašističnem zatiranju, ki je v tem letu doseglo višek, začela iz vaških ulic in trgov utesnjevati v hišne «kuorte».

Širjenje mesta, oziroma načrtno naseljevanje Škednja z istrskimi begunci, v ta namen so vas obzidali s stanovanjskimi naselji, sta po drugi svetovni vojni opravila ostalo. V težkih povojnih letih je precej domačinov odšlo za kruhom v svet, še zlasti v Avstralijo, marsikdo pa v strahu za lastno bodočnost ni hotel tvegati ničesar in se je podredil ekonomsko modernejšemu. Vse to s prizadetostjo ugotavljajo Marta Werk - Volk, Franko Volk in Deziderij Švara, odborniki škedenjskega društva Ivan Grbec, ki vztrajno deluje vse od konca vojne sem. Tako so se

BREDA PAHOR

(Nadaljevanje na 8. strani)

SESTAVA RAJONSKE KONZULTE

Predsednik:
Salvatore Cannone
(krščanska demokracija)

Svetovalci:
Antonio Favento
Rolando Incontrera
Mario Dandri
Roberto Barocchi
Loretta Marčiò Lunet
Mario Zacchigna
(za krščansko demokracijo)

Carlo Coppola
(za socialdemokrate)

Aldo Marzio
Giovanni Postogna
(za socialistično stranko)

Armida Zobec - Valentinis
Mario Sancin
Fausto Sancin
Tullio Raini
(za komunistično partijo)

Carlo Postogna
(za liberalno stranko)

Riccardo Cognito
Renato Lombardo
(za MSI)

Republikanskemu, enemu od **liberalnih** in predstavniku **Slovenske skupnosti** je mandat zapadel zaradi odsotnosti in njihova mesta še niso zasedena.

OBRAČUN MALEGA JUBILEJA

Petnajst sezon Slovenskega kluba

457 «torkovih večerov» z več kot 400 predavatelji, dramski in glasbeni večeri, okrogle mize in družabne prireditve

Slovenski klub je v preteklem letu zaključil svojo 15. sezono. Ker gre za nekakšen mali jubilej, je prav, da povzamemo nekaj ugotovitev in misli, ki jih je na zadnjem «torkovem večeru» sezone povedal klubov predsednik dr. Vladimir Turina.

Predvsem ugotovitev: Slovenski klub je pomembno poživil kulturno življenje Slovencev v samem središču mesta, pa čeprav se je njegova dejavnost omejevala skoraj izključno na predavanja. Že samo zaradi tega je v polni meri utemeljil svoj obstoj, pri čemer pa je treba takoj dodati, da se je moral klub za svoj doslej 15-letni obstoj tudi organizacijsko utrditi, saj je jasno, da vse delo ne more stoneti na eni sami osebi, pa čeprav jo preveva še tolikšen entuziazem. Ob predsedniku (dobesedno so se zvrstili trije, oz. štirje vodi klubova prizadevanja odgovornosti, kateremu gre tudi priznanje. Zlatni obračun, ki ga je na zadnjem «torkovem večeru» podal dr. Turina, je visoko aktiven po kvaliteti in predvsem po kvantiteti. V petnajstih sezonah je bilo kar manj kot 457 torkovih večerov, na katerih je nastopilo nekaj več kot 400 različnih predavateljev. Dalje so bili na sporedu trije gledališki večeri, pet glasbenih koncertnih večerov, več filmskih predvajanj, štiri okrogle mize in nekaj družabnih večerov.

Nekateri predavatelji so se predstavili po dvakrat in tudi trikrat. Prihajali so iz vse Slovenije, iz Gorice, z Reke, s Koroškega ter iz Beograda. Naj omenimo le nekatere: dr. Jakov Sirotković poznejši podpredsednik ZIS in danes predsednik IS SR Hrvatske, Franc Rozmanc, dr. Joža Vilfan, akademik Bratko Kreft, univerzitetni profesorji Bavcon, Kobe, Dominko, dalje Ferenc Hajoš, dr. Pavel Novnik, RTV Ljubljana, Mladinska knjiga, literarni delavci, zgodovinarji, pravniki, sociologi, psihiatri, zdravniki, astronomi, glasbeniki in planinci, znanstveniki, akcionar ZN J. Rant, A. Kujavec, prvak INK-Pulj in F. Tomizza do domačih, ki jih vsi poznamo A. Černigoja in dua Pahor-Slabe do M. Magajne in A. Žerjala.

Lepo število torkovih večerov v tem obdobju obiskalo vsaj 25 poslušalcev, kar zgovorno zadošča napovedi nekaterih, da SK bo živel več kot šest mesecev. Z izleti se klub ne more tako pohvaliti. Prvi je bil v Hrastovlje, drugi v Pulj in tretji lani na Vrhniko ob 100-letnici Cankarjevega rojstva, če ne štejemo pohoda na Tupelče, z ex tempore, ki se ga je udeležilo veliko ljudi in je igrala godba na pihala iz Divače. Klub je prvi proslavil Cankarjevo stoletnico rojstva in prvi uvedel nov, sodobnejši način proslavljanja slovenskega kulturnega praznika - dneva smrti Franceta Prešerna.

V letošnji sezoni, ki se je začela 12. oktobra 1976, je bilo predvidenih 29 torkovih večerov. Iz objektivnih razlogov je odpadlo 6 večerov: eden zaradi stotega nastopa TPPZ, 2 zaradi udeležbe na izletu Primorskega dnevnika v Beograd in Bar ter dalje v Dubrovnik, Split in Zadar in ostali trije iz drugih razlogov.

Vsi klubovi večeri so bili v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa, prihodnja sezona pa se bo začela v novih, še bolj središčnih prostorih v Ul. sv. Frančiška.

Pred klubom je sedaj — je poudaril predsednik dr. Turina — velika naloga plodnejšega in bogatejšega delovanja. Prav bi bilo, da bi se članki kluba že sedaj začeli ukvarjati z mislijo, kako dejavnost poživiti, popestriti in uvesti tudi kaj novega, bolj privlačnega tudi za mlajšo generacijo, ki jo klubovi večeri, seveda z nekaterimi izjemami, doslej niso dovolj pritegovali.

Nesporno pa je, da klub mora ostati in se razvijati, toliko bolj, ker je problem kulturnega življenja mestnih Slovencev še vedno zelo aktualen. Če izvzamemo naše osrednje kulturne ustanove je klub skoraj edini, ki deluje v naprednem smislu, posreduje javnosti dognanja doma, v matični domovini in po svetu sploh iz modernih, v prihodnost usmerjenih gledišč. Samo po sebi je razumljivo, da prav tako zasnovana dejavnost najbolj učinkovito krepi tudi narodno zavest v samem mestu, kar je eno izmed vodil Slovenskega kluba v njegovi protiasimilacijskih težnjah.

Ob koncu 15. sezone je treba vodstvu Slovenskega kluba izreči javno priznanje, saj je za skupnost žrtvovalo mnogo časa in tudi sredstev. Nesebičnost je danes žal tudi pri zamejskih Slovencih pojemajoči pojav, zato je prizadevanje vodstva kluba lahko za zgled vsem, ki delujejo na kulturno-prosvetnem področju v naši zamejski sredini.

j. k.

Predsednik dr. Vl. Turina podaja obiskovalcem obračun 15-letnega delovanja Slovenskega kluba

PORTRETI PRIMORSKIH HUMANISTIČNIH DELAVCEV

Dr. Ivo Juvančič - raziskovalec zgodovine primorskih Slovencev

Po osvoboditvi je pretežni del svojega dela posvetil narodnoosvobodilnemu gibanju na Primorskem v luči tudi prejšnjih dogajanj

Prijetna obveznost je pisati o človeku, ki ti je bil in ti je še učitelj, obenem pa tudi prijatelj v najboljšem, kar ta beseda lahko ponudi. Obilica nerodnosti nastopi pa tedaj, ko želiš nekaj ugotovitev povzeti v poskus ocene in ko se želiš približati tistemu čemur pravimo bistvo. Dr. Ivo Juvančič, ki mu odmerjamo ta prostor, je kot zgodovinar in publicist še vedno sredi ustvarjalnega zagona, zato je zapis le informacija o raziskovalcu in o njegovem dovolj samosvojem delovanju.

Pri enem izmed «vrste primorskih humanističnih delavcev» smo zapisali, da ga je v «vrsto» pripeljalo predvsem delo, ki se mu je začel posvečati v zrelejših življenjskih letih. Podobno — seveda z določeno variacijo — velja tudi za dr. Iva Juvančiča, čigar življenje in delo imata predvsem dve temeljni obdobji. Tja vse do časa po koncu druge svetovne vojne (1946) živi — po letih študija — v Gorici in deluje kot duhovnik ter učitelj na goriški nadškofijski gimnaziji. Potem zapusti svoj dotedanji poklic, preseli se v Ljubljano in se poslej nad tri desetletja posveča predvsem zgodovini; široki duh, izobrazba in znanje pa ga nehote vodita tudi na druga področja. Temu delovnemu in življenjskemu razdobju je posvečen ta prispevek, čeravno je treba pripomniti, da je bilo tudi prvo za dr. Juvančiča značilno in pomembno; takrat je pomagal soustvarjati značilna dogajanja na Goriškem, da jih je mogel kasneje, temeljito poznavajoč zgodovinske vire, zelo originalno proučevati.

Zadnji objavljeni dr. Juvančičev članek o beneškoslovenskih duhovnikih do druge svetovne vojne (Znamenje, št. 2, 1977) dopolnjuje njegov raziskovalni kompleks o primorski duhovščini zlasti v dobi med vojnama; poleg virov in literature se s pridom poslužuje lastnih spominov. Ta tematska raziskava je sledila študiju novejše italijanske zgodovine (od iredentizma do fašizma). Največje mesto v njegovem delu pa zaseda zgodovina narodnoosvobodilnega boja, predvsem na Primorskem ter v medvojni «ljubljanski pokrajini». Problemov, ki se jim je posvečal, je še nekaj. Pisal je v poljudnejši obliki o prvi svetovni vojni, razpravljal je tudi o južnih Tirolcih, o dobi med obema vojnama na Primorskem, o problematiki sožitja med Slovenci in Italijani na Primorskem in končno zavzemájo v njegovih objavah precejšen delež ocene zgodovinskih in sorodnih publikacij.

Dr. Ivo Juvančič po svoji temeljni izobrazbi ni zgodovinar. Petdeset let je tega, odkar je po teološkem doktoratu na univerzi v Innsbrucku prišel v Gorico, kjer je pričel pred prvo svetovno vojno obiskovati gimnazijo. Bovški rojak (rojen v Bovcu 5. decembra 1899) se je z delom in življenjem spojil s tedanjimi goriškimi razmerami, da je mogel opravljati težke, a za slovensko skupnost najbolj koristne naloge. Dasiravno je tedaj študiral zgodovino, pa ni objavljal in je mogel zato akumulirano znanje sprostiti šele po vojni v številnih razpravah, člankih in publicističnih prispevkih, najprej pa že leta 1946, ko je kot znanstveni sodelavec sodeloval pri delu jugoslovanske delegacije na mirovnih pogajanjih v Parizu. Po prihodu v Ljubljano je najprej sodeloval pri Znanstvenem inštitutu vlade LRS in sicer kot arhivar, urejevalec in proučevalec bogatega arhiva italijanskih okupacijskih oblasti v Sloveniji. Po ukinitvi inštituta (1948) je postal sodelavec v muzeju osvoboditve LRS v Ljubljani ter nato od leta 1957 deloval kot znanstveni sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, tu je tudi dočakal upokojitev.

Dr. Juvančiča je v študij zgodovine narodnoosvobodilnega boja navedlo tudi poznavanje bogatega arhiva, zlasti italijanskih okupacijskih sil. Primorskemu rojaku je bila primorska problematika bližja in že prvi objavljeni prispevki (objavljeni v «Primorskem dnevniku», «Ljudskem tedniku», «Borcu», «Slovenskem poročevalcu», «Slovenskem Jadranu» in drugod) od leta 1949 dalje so poleg krajšega pregleda (Slovensko Primorje v luči turizma, 1952) najavljali prvo temeljito znanstveno obdelavo medvojnih dogajanj na Primorskem, ki je bila objavljena v zborniku «Slovensko Primorje in Istra» (1953, srbohrvatska izdaja 1952). Juvančičev pregled je še danes pomemben in uporaben, čeravno se je po njem zvrstila vrsta zaokroženih in posebnih študij, ki so temeljile tudi na virih hranilišč izven Jugoslavije. Za tem pregledom, ki obsega preko 120 strani velikega knjižnega formata, se je primorske NOB loteval v študijah, ki so prinašala nova spoznanja. Med temi omenimo razpravo o Soškem odredu (Kronika 1954) ter v «Vojnoistorijskem glasniku» (1954) prispevek «Italijanske snage u borbi protiv NOV i POS u Slovenskem Primorju» in drobnejše objave, h katerim pa moramo vključiti ocene knjig italijanskih zgodovinarjev (Apih, Maseratti, Padoan Silvestri in drugi); ocene so bile objavljene v slovenskih strokovnih publikacijah ter v časnikih. Ne le v člankih, tudi v ocenah se je pokazal kot izredno natančen poznavalec obravnavanih razmer in izjemen kritičen duh.

Potem ko je zaoral v pravo ledino proučevanj NOB na Primorskem, je pomagal slovenskim zgodovinarjem ustvarjati celovito podobo NOB na Slovenskem. Prav zato, ker je delal na italijanskih virih, je mogel pisati o italijanskem okupatorju v «ljubljanski pokrajini» v «Prispevkih za zgodovino delavskega gibanja» (1962) ter v knjigi «Ljubljana v ilegali» (1967).

Od okoli leta 1960 se je Juvančič usmeril v starejšo zgodovino zlasti italijansko - jugoslovanskih odnosov. Pravzaprav je bil pri Slovencih prvi, ki je v znanstveni razpravi predstavil bogato problematiko iredentističnega gibanja (Pojav italijanskega iredentizma in vprašanje asimilacije, Razprave in gradivo INV, 1960). Objavil je razpravo o italijanski publicistiki in njenem odnosu do Slovencev (Primorski dnevnik, št. 125 - 132, 1966), ki je segla že v razdobje prve svetovne vojne, o kateri je kar precej pisal. Taki njegovi prispevki so bolj razmišljanja in esejistične narave, povezani pa so z za Juvančiča značilnim miselnim pogledom, ki pozitivistični natančnosti in dialektičnem razglabljanju dodaja še učinke psihološke narave. Vrsto takih prispevkov je objavil prav v «Primorskem dnevniku», potem v «Borcu», «Goriških srečanjih» in «Planinskem vestniku». Od dogodkov prve svetovne vojne ga je zanimala predvsem vojaška zgodovina na soškem bojišču, pisal pa je tudi o tirolski fronti (Primorski dnevnik, 1967, št. 222-228).

Od svetovne in ob svetovni vojni je prišel v dobo med vojnama, ko je objavil študije o političnih ozadjih obeh tržaških procesov (1930, 1941) in sicer v «Kroniki» (1973, 1974) ter v «Jadranskem zborniku» (1960). Po virih je napisal razpravo o Mussolinijevem obrambnem pasu po slovenskem ozemlju (Kronika, 1968), o odnosu primorskih Slovencev do stare Jugoslavije (Srečanja, 1969) in nato serijo člankov o primorski duhovščini. Prvega je objavila novogoriška revija «Srečanja» (1970), potem je pisal o škofih Sedeju (Goriški letnik, 1974), Znamenje, 1976) in Fogarju (Goriški letnik, 1975), o miselnih tokovih med primorskimi duhovniki (Znamenje, 1976) in za tisk pripravil daljšo razpravo o goriškem nadškofu Margottiju in narodnoosvobodilnem boju (Goriški letnik, 1976, v tisku). V čas med vojnama sodi tudi razprava «Južnotirolski Nemci ob primorskih Slovencih v odnosu do Italije» (Problemi, 1967). Ne bomo posebej omenjali nekaterih Juvančičevih prispevkov o Furlanih, o beneških Slovencih in še drugačni problematiki. Med doslej navedenimi pa izstopa memoarski članek «Primorski Na-

Branko Marušič

(Nadaljevanje na 8. strani)

POMEMBNA PRIDOBITEV ZA SLOVENSKO, SLOVANSKO IN MEDNARODNO JEZIKOSLOVJE

Prvi zvezek «Etimološkega slovarja slovenskega jezika»

Pripravil ga je akademik prof. dr. France Bezlaj, izdala pa Slovenska akademija znanosti in umetnosti

To, kar imajo veliki narodi in njihovi jeziki že zdavnaj, smo pred nedavnim začeli uresničevati tudi pri nas. Gre namreč za izid prvega zvezka Etimološkega slovarja slovenskega jezika od črke A do črke J, ki ga je pripravil akademik dr. France Bezlaj, izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti, oz. njen inštitut za slovenski jezik, založila pa založba Mladinska knjiga iz Ljubljane.

V uvodni besedi k prvemu zvezku slovarja poudarja SAZU, da začenjata tako akademija kot njen Inštitut za slovenski jezik - etimološko - onomastična sekcija s to knjigo izdajati Etimološki slovar slovenskega jezika, ki bo skupaj z dopolnilnim zvezkom obsegal štiri knjige. Delo je predsedstvo SAZU že pred leti zaupalo akademiku prof. dr. Francetu Bezlaju, načelniku sekcije za etimologijo in onomastiko. Tako z izdajo prve knjige slovarja uresničuje avtor zamisel SAZU, ki jo je vključila v svoj program že takoj po ustanovitvi 1939. leta, vendar iz različnih vzrokov ni mogla biti uresničena, dokler ni pred leti te naloge na željo SAZU prevzel akademik Bezlaj, avtor del Slovenska vodna imena (v dveh knjigah) in Eseji o slovanskem jeziku ter številnih razprav, člankov in kritik s področja jezikoslovja.

Zdaj stopamo pred vso domačo in tujo slavistiko, pravi dalje v uvodu SAZU, s prvo knjigo Bezlajevega Etimološkega slovarja slovenskega jezika, ki ne bo pomemben samo za slovenistiko, marveč za vso slovansko etimologijo in mednarodno primerjalno jezikoslovje. Avtor je upravičeno posvetil svoje delo spominu prvega znanstvenega slovenskega etimologa mednarodnega glasu Franja Miklošiča in glavnega pobudnika tega slovarja — svojega učitelja akademika Frana Ramovša.

In kaj pravi avtor sam o prvem zvezku Etimološkega slovarja?

Med prvimi načrti, ki jih je takoj po ustanovitvi leta 1939 Slovenska akademija znanosti in umetnosti vključila v svoj delovni program, je bil tudi Etimološki slovar slovenskega jezika. Akademik Fran Ramovš je za prvo knjigo Letopisa SAZU, ki je mogla iziti šele ob koncu italijanske okupacije leta 1943, pripravil dvajset poskusnih gesel in ob njih orisal celotno zamisel slovarja. Zajel naj bi vso tisto knjižno, historično in narečno leksiko, ki jo je neglede na njen izvor ljudski jezik po svoje prekvasil. Glavni poudarek naj bi bil na slovenistični dokumentaciji, samo na kratko naj bi upošteval primerjalno gradivo iz drugih jezikov, v vseh drugih ozirih naj bi se naslanjal na širše zasnovane primerjalne etimološke slovarje.

Žal je ta zamisel ostala neuresničena. Etimološka komisija SAZU, katere člani so bili poleg F. Ramovša še akademiki Rajko Nahtigal, Anton Breznik in Ivan Grafenauer, se nikoli ni utegnila sistematično lotiti dela. Le mlademu začetniku je bilo poverjeno izpisovanje leksikološke literature iz strokovnih revij. Za zbiranje slovenskega historičnega in narečnega gradiva v zamišljenem obsegu pa takrat ni bilo na razpolago niti primernih sodelavcev, niti sredstev.

Nedolgo pred svojo smrtjo je že hudo bolni F. Ramovš poveril avtorju slovarja skrb za nadaljnjo usodo slovarja. Toda šele deset let kasneje je bilo mogoče s podporo Sklada za pospeševanje kulturne dejavnosti razviti skromno delavnico v okviru Inštituta za slovenski jezik SAZU, kjer dva stalna in dva honorarna sodelavca pomagajo dopolnjevati gradivo.

In kakšen je načrt, oztroma zasnova tega pomembnega slovarja?

Prvotni načrt je bilo seveda potrebno prilagoditi novim razmeram. Opustiti je bilo treba misel na slovenistično historično in narečno dokumentacijo v Ramovševem obsegu, ki bi zahtevala večdesetletno delo širšega kolektiva. Skromnejši izbor podatkov so nudili starejši slovarji in strokovna slovenistična literatura. Dragocen pomožen vir za historično pričevanje je tudi imenoslovje, ki ga etimološki slovar razumljivo ne more upoštevati v celoti, lahko se pa oslanja na osnove, uporabljene v slovenskem imenotvornem procesu. Zaradi izrednega razvoja slovanske leksikologije v zadnjih dveh desetletjih, je ostalo sorazmerno malo gesel, pri katerih bi se brez nadaljnjega mogli naslanjati na starejše primerjalne slovarje. V strokovni praksi je prevladalo mnenje, da bo šele na podlagi čimbolj izčrpnih in popolnih etimoloških slovarjev posameznih slovanskih jezikov mogoče misliti na sodobni primerjalni koncept, ne pa obratno. Skupni slovanski izrazni fond je sorazmerno skromen, zdi se, da ne presega 1700 izhodnih besed, toda v vsakem slovanskem jeziku je poleg izposojenk, derivatov in novih tvorb, določeno število posebnosti, za katere ni težko dokazati, da so morale biti že praslovanske. Slovenščina je v tem pogledu izredno arhaična. Ker postane vsaka beseda kulturnozgodovinski dokument šele takrat, ko je zadovoljivo in vsestransko preiskana, mora današnji etimološki slovar enega jezika skrbno upoštevati geografsko razprostranjenost vsake osnove poleg njene sufiskalne izvedbe v pomenskem razvoju. Zato se ni mogoče izogniti stalnemu poseganju na področja drugih slovanskih jezikov.

In namembnost slovarja?

Če bi etimološki slovar uporabljal samo izšolan jezikoslovec, bi bilo verjetno najbolje obravnavati pod skupnim geslom vse reflekse ene besedne družine z razvojnega stališča. Ker pa je slovar namenjen tudi kulturnim delavcem z drugih področij, ki potrebujejo jezikoslovnih informacij, je seveda bolj praktično razbiti takšne celote na večje število gesel po pomenskih enotah, ki jih tudi laik zlahka poveže med seboj. Pri tem pa se je seveda težko izogniti ponavljanju.

Pa še nekaj besed za zaključek.

Presenečeni smo bili, ko je ekscerpiranje strokovne literature pokazalo, da več tisoč besednih družin sploh še ni bilo nikjer obravnavanih. Med etimologijami izolitranih besed pri tujih in domačih avtorjih pa jih je bilo veliko na prvi pogled dvomljivih, ker niso upoštevale razlik med pisavo in narečnim govorom, besednih družin v celoti in njihove pomenske opredelitve. Osnovno vodilo pri delu je bilo, naj bo slovensko leksično gradivo vsaj kritično razporejeno na razpolago bodočim raziskovalcem, če že ne more biti razloženo. Seveda se je med delom pojavila vrsta nepričakovanih in celo presenetljivih rešitev. Vseh ni bilo mogoče sproti objavljati v strokovnih revijah in so šele v slovarju na razpolago strokovni kritiki.

Razumljivo ne more biti pri tolikšni množici gradiva vsako geslo vsestransko premišljeno in dognano. Za to bi bilo potrebno sodelovanje več različno izšolanih strokovnjakov. Toda vsak etimološki slovar je mejnik med dvema razdobjema raziskovanja: zaključi staro in pripravi pogoje za novo. Mnogo dela bo treba še opraviti na področju slovenskega akcentološkega razvoja, kjer je v slovarju posebej upoštevanih samo skromno število v dosedanji akcentološki literaturi obravnavanih primerov.

Tako pravi skromno in trezno avtor, akademik Bezlaj o prvem zvezku Etimološkega slovarja slovenskega jezika, ki pa v bistvu pomeni ogromen napor in velik korak naprej tako v našem jezikoslovju kot tudi v širšem, splošnoslavističnem smislu. S tem slovarjem se tudi naša znanost, oziroma slovensko jezikoslovje opazno in pomembno vključuje v širšo slavistiko in sploh jezikoslovje na svetovni ravni.

D. Z.

OD 18. APRILA DO 10. MAJA

Pet revij primorskih otroških in mladinskih pevskih zborov

33 zborov je nastopilo v Sežani, Kopru, Šempetru, Tolminu in Portorožu

Od 18. aprila do 10. maja se zvrstilo pet revij, na katerih je nastopilo 33 otroških in mladinskih pevskih zborov: v Sežani, Kopru, Šempetru pri Gorici, Tolminu in v Portorožu.

V Sežani se je zbralo pet otroških in štirje mladinski zbori iz treh občinskih območij in sicer z Postojne, Ilirske Bistrice in Sežane. Svoje zbore so predstavile iz Postojne, Ilirske Bistrice, Sežane, Dutovelj, Pivke in Sežane. Revija je bila sicer na kar zadovoljivi kvalitetni ravni, vendar ni pokazala prave slike in kvalitete v celoti pevske dejavnosti, ker se pretežna večina šol revijam ni prijavila. V primerjavi s številom zborov v preteklih letih ugotavljamo, da zborovska prizadevnost na šolah tega področja upada. Saj smo na istem območju imeli nekoč na nastopu skoro trikrat več zborov. Tudi število in kvaliteta nekoč dobrega mladinskega zbora v Sežani je opešala. Moramo pa dati vse priznanje nastopajočim pevovodjem, ki so vložili veliko truda in sorazmerno uspelo revijo, za tudi zborom, posebno še mladinskim iz Ilirske Bistrice in iz Postojne, ki sta izstopala po ubranosti in po nazornih interpretacijah.

Nekoliko boljše stanje je v goriški občini, kjer sta na reviji v Šempetru manjkala od stalno nastopajočih samo dva zbora. Poslušali smo osem zborov: otroška iz Gorice, Nove Gorice, Solkana in Šempetra ter mladinske iz Dobrovo, Solkana, Nove Gorice in mladinski mešani zbor novogoriške gimnazije, ki so ga na novo ustanovili. Revija je pokazala kar zadovoljive uspehe prizadevanj pevovodij, saj so vsi stalno nastopajoči zbori od lanskega leta napredovali, posebno še otroški zbor iz Solkana, kjer se je tudi mladinski zbor začel približevati višjim zborom, kakor sta iz Nove Gorice in iz Dobrova v goriški Brdih. Tudi otroški zbor osnovne šole iz Šempetra je potrdil kvaliteto, ki je bila še posebej opazna na lanski reviji v Zagorju. Razveseljivo je, da je pričel delovati nov pevski zbor na goriški gimnaziji; ta je z odrom na kratko dobo svojega obstoja in z ozirom na barvne razlike, ki v času zorenja glasov nastanejo med dekliškim in moškim delom zbora, na trenutke dosegel zadovoljivo zlitje. Seveda bo moral zbor pri nadaljnjem delu še marsikaj glasovno zgladiti in doseči večjo homogenost. Pogrešali smo mladinska zbora osnovnih šol iz Mirna in iz Kanala.

V Kopru je nastopilo sedem zborov osnovnih šol Pinka Tomažiča in Janka Premrla - Vojka iz Kopra, iz Šmarja, na novo ustanovljeni dekliški zbor Ekonomskega šolskega centra in mešani zbor koprske gimnazije, revijo je začel zborček cicibanov vzgojno - varstvenega zavoda iz Kopra. Pogrešali smo udeležbo zborov s šol v italijanskem učnem jeziku.

Kakor sta že prvi dve reviji, tako je tudi ta opozorila na padanje števila zborov oziroma na upadanje pevske dejavnosti na osnovnih šolah koprskega občinskega območja. Posvetovanja s pevovodji neposredno po nastopih so pokazala na več razlogov in vzrokov za tako stanje, ki pa z malo več razumevanja in dobre volje ter z boljšo koordinacijo izvenšolske dejavnosti ne bi bilo nerešljivo. To potrjujejo redkejši primeri na nekaterih drugih šolah. Pri razmišljanju o tem vprašanju in o nujnosti pevske vzgoje moramo pred vsem upoštevati dejstvo, da je šola danes takorekoč prva in edina, ki otroka lahko vpelje v petje in mu pokaže njegovo lepoto. Nekoč je to lahko nudila družina, ta pa danes vedno bolj zgublja svoje klasične življenjske oblike. Revija je bila v svojem poprečju precej dobra. Po kvaliteti sta izstopala mladinski in otroški zbor osnovne šole Stanka Premrla - Vojka in dekliški zbor Ekonomskega šolskega centra.

V Tolminu je nastopilo devet zborov: otroški iz Bovca, Mosta na Soči in iz Tolmina, mladinski iz Mosta na Soči, Tolmina, Bovca in glasbene šole iz Tolmina ter dekliški oktet in dekliški zbor tolminske gimnazije. Tudi na tej reviji so bili vsi zbori skrbno pripravljeni, kar potrjuje, da so vsi pevovodje vložili veliko napornega dela. Nekateri zbori pa so se po izdelanem zvoku in po interpretativni vtisnosti povzpeli nad poprečje revije. Med otroškimi je zbor tolminske osnovne šole, med mladinskimi zbor glasbene šole iz Tolmina in pa dekliški oktet tolminske gimnazije. Zadnji je dosegel izredno glasovno zlitost in lepoto muziciranja. Izdelan zvok je imel tudi številčno najskromnejši zborček glasbene šole, ki je zvenel izenačeno in verno sledil dirigentovemu oblikovanju. V toplem tonu je z vso otroško prisrčnostjo pel omenjeni otroški zbor. Mladinski in otroški zbor iz Bovca sta se povzpela nad lanski nivo. Dekliški gimnazijski zbor pa je potrdil zborovske tradicije na tem zavodu. Zboljšano petje sta pokazala tudi oba zbora z Mosta na Soči in mladinski iz Tolmina.

V Portorožu se je revije udeležilo kar deset zborov, ki delujejo na osnovnih šolah na področju dveh najmanjših občin — Izole in Pirana. Med temi so bili trije s šol v italijanskem učnem jeziku. Ni razveseljivo le sorazmerno visoko število zborov, ki so, razen ene, zastopali vse šole tega področja, ampak je tudi poprečna kvaliteta pokazala lep napredek, ki je v primerjavi z nekdanjimi začetniškimi skromnostmi sorazmerno najotipljivejši pri italijanskih zborih. Poleg tega je celoten nastop bil zelo dobro organiziran. Priznanje za to gre pevovodjem, učiteljskim kolektivom in vodstvom šol, katerih razumevanje do pomembnosti pevske vzgoje je bilo poudarjeno v uvodnem nagovoru ravnatelja osnovne šole iz Pirana.

Ta zavzetost za gojitev zborovskega petja, ki se je v. odnosu tako do mladinske pevske vzgoje, kot v odnosu do prizadevanj in požrtvovalnosti pevovodij po nekod že kar preobčutno ohladila, je prišla ponovno do svojega izraza na posvetovanju po reviji in potrdila, da se kljub objektivnim težavam da marsikaj doseči, ako skušamo z dobro voljo kar najbolje usklajati vse obstoječe dejavnosti na šoli in okoli nje.

Med zbori so se še osebno odlikovali otroški in mladinski iz Lucije ter mladinski osnovne šole z italijanskim učnim jezikom iz Izole.

Čeprav se je letos število nastopajočih zborov skrčilo, so revije na drugi strani vendarle pokazale na določen kvaliteten porast mladinskega petja na Primorskem in to predvsem pri mla-

Ivan Silič

(Nadaljevanje na 8. strani)

Prva zaključna akademija mladih gojencev šole GM

Šola Glasbene matice je v mali dvorani Kulturnega doma dne 18. t. m. priredila I. zaključno akademijo svojih gojencev. Predstavili so se štirje pianisti: Massimo Torian, Savica Malalan, Stojan Kuret in Tea Košuta, trije violinisti: Tatjana Giorgini, Aleksandra Pertot in Jagoda Kjuder, ki sta jih na klavirju spremljala Alenka Podgornik in prof. Ravel Kodrič, klarinetist Igor Košuta in trobentač Evald Crevatin ter kitarist Igor Starc. Žal niso bili na programu navedeni profesorji - vzgojitelji posameznih učencev, kakor je to v navadi. Sicer pa je nastop v celoti prikazal zelo solidno zastavljeno delo šole, ki iz leta v leto žanje otipljive pedagoške uspehe. Saj je kljub finančnim in drugim težavam vzgojila novo in sposobno generacijo mladih glasbenikov; nekateri med njimi se danes že z uspehom vključujejo v pedagoško delo, drugi pa v koncertno življenje ali pa delujejo na obeh področjih. Tudi ta večer nam je dal slutiti pedagoško zavzetost učiteljev tako v pogledu tehničnega pripravljanja, kot v pogledu muzikalne vzgoje. Saj je bilo nekaj prav dobrih izvedb in prepričljivih poustvaritev, ki poleg nadarjenosti posameznikov kažejo na studiozen pristop in pedagoško ter muzikalno vzgojno vrednost učiteljev in seveda tudi na nenehno prizadevanje šolskega vodstva, da ohrani kljub vsem težavam kvalitetno pedagoško in umetniško raven zavoda.

Ivan Silič

Primorske bibliografske vesti

ZNAMENJE. 2. — 1977. Uredništvo revije je zaprosilo strokovnjaka za zamejska vprašanja dr. Iva Juvančiča, da naj ob dejstvu, da je videmski nadškof Battisti 25. 3. 1976 podpisal odlok o rabi slovenščine v bogoslužju, opiše zgodovinski okvir k temu ohrabrujočemu koraku. Ivo Juvančič je tako na straneh 138-151 pod naslovom **Beneškoslovenska duhovščina** zbral mnogo znanih in neznanih podatkov ter jih povezal v zanimiv mozaik beneške zgodovine in boja Benečanov za svojo identiteto.

ISTRA. 2. - 3. — 1977. Istrska revija, ki je nastala iz bivših «Istarskih mozaikov», objavlja na straneh 155 - 158 spominski članek In memoriam Albert Rejec - Berti (I. IV. 1899 — 28. X. 1976). Napisal ga je poznavalec istrskih in primorskih razmer Dragovan Šepić.

Daniel Načinović je v isti reviji (86 - 107) predstavil in prevedel skupino tržaških italijanskih pesnikov pod naslovom Trst: listovi lirike.

DOMETI. 4. — 1977. Reška revija za kulturna in družbena vprašanja v svoji zadnji številki prinaša esej Olega Mandića Mussolini i Rijeka (69 - 76). Pisec govori o **jadranskem vprašanju** s širšega vidika, predvsem pa izhaja iz Mussolinijevih govorov o Reki in z njo povezanih vprašanjih.

* * *

Videmski tednik Le Vita Cattolica zadnji dve leti objavlja vedno več prispevkov, ki nepristransko prikazujejo položaj beneških Slovencev in njihove zemlje. V letošnji 12. številki (19.3.) je bil na str. 5 objavljen daljši članek z naslovom Un mondo e una vultura da salvare (nadnaslov: **La Slavia friulana tra passato e presente**), ki ga je napisal Marino Qualizza, doma iz Št. Lenarta. V skoraj celostranskem prispevku pisec, ki je profesor v videmskem bogoslovju in je bil pred kratkim imenovan v deželno komisijo za beneške dialekte, na kratko poda zgodovinsko in družbeno-jezikovno podobo Beneške Slovenije in Rezije ter opozarja na dramatičen položaj po potresu in obenem na potrebo, da se z vsemi sredstvi zaustavi odseljevanje in obnovi oziroma razvije normalno življenje slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini.

T. P.

TUDI V ŠKEDNJU JE ASIMILACIJSKI VAL

(Nadaljevanje s 6. strani)

še bolj utopili v nekdanjem vaškem okolju, ki ga je mesto dokončno pogoltnilo. «V svoji sredi,» so bili ponovno vsi intervjuvanci istega mnenja, «pa smo se zmeraj pogosteje srečavali z mešanimi zakoni.» «Od približno 13 deklet, ki so pred leti pela v mojem dekliškem zboru,» je še pristavil kaplan Jakomin, ki sedaj vodi dva mešana pevska zbora, odraslega in otroškega, «so se skoraj vsa poročila s pripadniki večinskega naroda in poslala otroke v italijansko šolo.» Takim odločitvam ne botruje več, kot v preteklosti, želja po osvojitvi «jezika gospode», temveč nepoučenost in nepravilno gledanje na narodnostno in jezikovno vprašanje v delu manjšinskega in večinskega naroda. V resnično demokratični družbi, ki zna iz razlik kulturnega, zgodovinskega pojmovnega značaja črpati svoje življenjske sile in ustvariti novo, neponovljivo celoto, bi namreč moralo soočanje inožitje dveh narodnostnih skupnosti privesti do bogatenja obeh in ne do siromašenja številčno šibkejšega.

«Novega zaleta je delovanju v Škednju, ki ni nikoli zamrlo,» so še pripovedovali društveni odborniki,» pred leti dala pobuda za postavitev spomenika padlim v NOB.» «Zamislili smo si to pobudo zelo na široko,» prizadeto dopolnjuje Marta Werk - Volk, podpredsednica odbora za postavitev spomenika, «saj naj bi zajela ves nekdanji 4. okraj, poleg Škednja torej še Sv. Ano in Kolonkovec. Ravno njen obseg pa je zbodel tržaško občinsko upravo, ki vse do danes ni zavzela sprejemljivega stališča.»

Pred približno dvema letoma je zamisli priskočila na pomoč skupina likovnih umetnikov, med katerimi so poleg Volka in Švare, ki mi o tem pripovedujeta, še Grimalda, Kravos in Vecchiet. Mapa s petimi grafikami, izkupiček katerih je namenjen postavitvi spomenika, izpričuje njihovo osebno zavzetost in je obenem nesporen dokaz da se nit napredne umetniške ustvarjalnosti v Škednju nikakor ni pretrgala.

Pet revij...

(Nadaljevanje s 7. strani)

dinskih zborih. Zaradi tega je bilo v smislu priznanja in spodbude za bodoče delovanje ter razvoj potrebno organizirati letos dva zaključna koncerta najuspešneje izoblikovanih zborov. Tako je za prvi nastop (bil je včeraj v Sežani) bilo predvidenih enajst zborov: otroški iz Sežane, Lucije in Kopra (osnovna šola Janka Premrla - Vojka), mladinski zbori iz Ilirske Bistrice, Postojne, Kopra (osnovna šola Janka Premrla - Vojka), Lucije, šole z italijanskim učnim jezikom iz Izole, dekliški oktet iz Tolmina, dekliški zbor Ekonomskega šolskega centra in mešani zbor gimnazije iz Kopra. Na drugem koncertu, ki bo v ponedeljek, dne 23. t.m. v dvorani Kulturnega doma v Mirnu pri Gorici, bo nastopilo deset zborov: otroški iz Solkana, Tolmina in Šempetra, mladinski iz Tolmina (glasbena šola), Solkana, Nove Gorice, Bovca in Dobrova, dekliški zbor tolminske gimnazije in mešani zbor gimnazije iz Nove Gorice.

Dr. Ivo Juvančič

(Nadaljevanje s 7. strani)

rodni svet — Goriška sredina in OF-NOB» (Primorski dnevnik št. 172 - 190, 1970), ki zanimivo slika svojstvene razmere na Goriškem; Juvančič je vanje aktivno posegel.

Tako naj se naše nepopolno naštevanje konča. Dobrih trideset let študija, razmišljanj, brskanja in tipanja za resnico ter pogovorov in diskusij se skriva za vsem tem. Dr. Juvančič posega predvsem v zgodovino zadnjega stoletja, izven slovenskega prostora se poda še k slovenskim zapadnim etničnim sosedom, a še tedaj ostaja trdno vezan na domača tla, za domačo zgodovino. Najljubša mu je domača Bovška (ima se za «Gorjana», o katerih je pisal v «Tolminskem zborniku», 1975), pa tudi Goriška, ki ji dolguje dobršen del svojega ustvarjalnega življenja. Trideset let je dr. Juvančič ostajal zvest tej zapadni slovenski zemlji, zato nas ne začudi pač pa le potrjuje v prepričanju ugotovitev, da sta mejnika teh Juvančičevih ustvarjalnih let članek «Čez hribe» (Trinkov zbornik, 1946), v katerem je pokazal na tesno povezanost beneških Slovencev z ostalimi slovenskimi deželami in že omenjeni prispevek o beneškoslovenski duhovščini (leta 1977). Ta Juvančičeva zvestoba je izredna in o njej bi morali še posebej govoriti.

čitajte PRIMORSKI DNEVNIK

Horoskop

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ne sprejemajte novih nalog, če še niste rešili starih. Čaka vas nenadno ljubezensko doživetje.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Prišlo bo do spora med vami in predstojniki. Dobra knjiga vam bi tudi ne škodila.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6) Ne sprejemajte novih odgovornosti, ker ste že tako preveč obremenjeni z delom.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Odličen dan za sprejetje nekaterih važnih odločitev. Prijeten večer v družbi iskrenih prijateljev.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Neka ponudba je preveč ugodna, da bi mogla biti realna. Pazite na svoje zdravje. Ljubosumni boste.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ne prepuščajte ničesar naključju in ne bodite zaupljivi do tujcev. Napetost v družini.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10) Primorani boste sprejeti nehvaležno nalogo. Ne odkrivajte svojih čustev vsakomur.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 21. 11.) Odločneje se zavzemajte in pogumneje branite neko svojo koristno idejo. Prehlad.

STRELEC (od 22. 11. do 20. 12.) S svojim pogumom si boste zagotovili prijateljstvo vplivne osebe. Nobenih sprememb v družini.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Dan je primeren za navezavo novih koristnih stikov. Pokažite več potrpežljivosti v družinskih odnosih.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Ne zanemarjajte svojih dolžnosti, ker se vam to utegne maščevati. Vaše razpoloženje danes ne bo najbolje.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Ne gradite važnega poslovnega načrta na povsem površnih podatkih. Prijeten večer v krogu prijateljev.

POP TEDNIK

Danes je izbira padla na štiri še kar različne plošče. Najprej italijanska, potem dve angleški in seveda na koncu še jazzovska. V dokaz, da nima jazz jasno izoblikovanih glasbenih meja, vam danes predstaviva vzhodnoevropskega glasbenika. Zastonj bi bilo ponavljati, da boste nekatere odlomke iz teh plošč lahko slišali jutri s pričetkom ob 14.40 po radiu Trst A.

GINO D'ELISO
Ti ricordi Vienna?
(RCA PL 31253)

Ko sem prvič poslušal to ploščo, mi ni pustila posebno dobrega vtisa. Toda že po drugem poslušanju sem se počasi začel zavedati, da je bilo moje mnenje prenaglo izraženo. Ocena te plošče mi je potrdila to, kar sem večkrat mislil in sicer, da je vedno bolje poslušati ploščo dvakrat ali večkrat, preden se lahko o njej izraziš. To je potrebno še posebno za take težko «prebavljive» plošče, kot je obravnavana. Poleg nedokončanih in kratkih glasbenih odstavkov uporablja Gino D'Eliso tudi nedokončane in nepovezane besedne oblike, tako da ga lahko včasih res obtožimo prevelikega hermetizma. In vendar, če se skušamo poglobiti v tisto, kar nam skuša povedati, se zavemo, da je njegovo «sporočilo» nekaj konkretnega. Vsakokrat, ko ga bomo poslušali znova, bomo odkrili nekaj novega in zanimivega. Hočete primer, v dokaz, da ne govorim kar tjavendan? Ob poslušanju pesmi «Kajmac Čalan», sem se komaj po drugem poslušanju zavedel, da nekdo ob začetku vzklika: «Jedan, dva, tri . . .», proti koncu pa: «Idemo, Kajmac Čalan, idemo . . . !».

Do tu nič čudnega, saj je Gino D'Eliso Tržačan in mu najbrž niso tuji srbo - hrvaški vzkliki. Vendar pa te besede menjajo ves smisel pesmi in po tem «odkritju» lahko sklepam, da je glasbenik s tem motivom hotel povedati, kako se lahko ljudje kot Kajmac Čalan zlahka predajo lažnim mitom zapadne konzumne družbe. Sploh so vse popevke na tej plošči po mojem prežete z omenjeno kritiko. Pogosto se Gino tudi vrača v preteklost. Zanimivo bi bilo vedeti, kako avtor sam razlaga svojo ploščo, še posebno pesem «Kajmac Čalan». Ker pa je plošča komaj izšla, imam zelo malo novic o njej.

Mislim, da je bil njegov prvi album «Il mare» bolj poetičen in opisen, medtem ko je ta popolnejši tako pri glasbi kot pri besedilu. Tale drugi dobri album je torej tudi znak, da lahko pričakujemo od tega tržaškega kantavtorja še veliko dobre glasbe.

JOE COCKER
Jamaica say you will
(Cube rec. 2326 040 A)

Na notranji ovojnici vidim naslikanega Joeja Cockerja, ki se blaženo smeje. Vendar mislim, da mu ni danes glasbena pot posuta s samim cvetjem, kot bi kazalo s slike. Minilo je že precej časa od izida njegove predzadnje plošče in najbrž je moral trkati na marsikatera vrata, preden je dobil producenta, ki bi imel še zaupanje vanj. Tokrat je to naredil Tim Price, ki je tudi avtor marsikatere skladbe posnete na tem albumu, vendar je ta najbrž ena zadnjih možnosti, ki mu jih daje glasbeno tržišče.

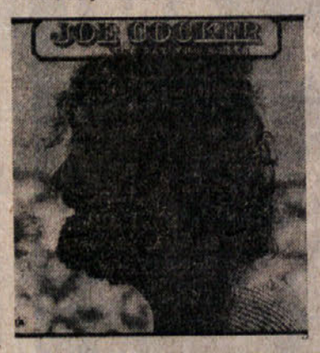

Zame je Joe Cocker končal svojo glasbeno pot že okoli leta 1970 po nekaterih posrečenih albumih. Njegov hripavi glas je danes izgubil vso svojo dramatičnost, ki jo je nekdaj z veliko vnemo izkazoval pri nepozabnih motivih kakor «With a little help from my friends». Tisti časi so zavedno mimo, zato nima več pomena ustavljati se še naprej pri tem albumu.

10 C.C.
Deceptive bends
(Mercury 6310 502 A)

Z obravnavano ploščo so 10 C.C. nekoliko opustili drzne zvočne poizkuse, ki so označevali glasbo v albumu «How dare you». V tem primeru je njihova glasba lažje prebavljiva, kljub temu pa je ostala živahna in originalna. Od časa do časa se opirajo na rock'n roll, pri drugih skladbah pa spominjajo nekoliko na skupino Kinks. Pred časom je ta ansambel izdal nov album, ki dokazuje, da ni s časom ta skupina zgubila živahnosti in fantazije.

Toda povrnimo se k skupini 10 C.C., ki je danes med najbolj popularnimi skupinami na Angleškem. Naj vam omenim primer, kako zelo Angleži cenijo to skupino. Lansko poletje se je v nekem parku v bližini Londona vršil celodnevni koncert, na katerem je nastopilo približno deset skupin. Navadno uvrstijo na konec najvažnejšo skupino. Tako je bilo tudi v tem primeru: z običajno nekajurno zamudo so kot zadnji nastopili Rolling Stones, pred temi pa so prišli na vrsto 10 C.C. in reči moram, da so bili ljudje bolj navdušeni nad tem nastopom kot pa nad tistim samih Rolling Stones.

Za sklep: prvi album je bil res nekoliko boljši, vendar vam bo tudi ta dal precejšnje zadoščenje pri poslušanju.

MIROSLAV VITOUS
Majesty music
(Arista 3C 064 98802)

Preidimo na koncu še na jazz z Miroslavom Vitousom. Mislim da je ta violinist češkega ali poljskega porekla, kakor tudi njegov glasbeni kolega Jakubovic, avtor nekaterih skladb. Vse ostale je sestavil Miroslav sam in človek bi po tem lahko sklepal, da ima pri teh glavno vlogo avtor sam. Vendar ni tako: vsaka skladba je sestavljena z izredno homogeno in pametno uporabo instrumentov in vsak pride do izraza le če je to potrebno pri skladbi mišljeni kot celota. To je tudi ena izmed komponent, ki ločuje klasični in «free», prosti jazz. Pri tem je «solo» interpretacija mišljena le kot nepotrebni virtuozizem in zato se glasba dosti raje opira na celotni ansambel.

Težko je označiti glasbo Miroslava Vitousa. Če že hočemo iskati primerjavo bi lahko rekli, da je podobna tisti skupine Weather Report. Že ta primerjava nam daje

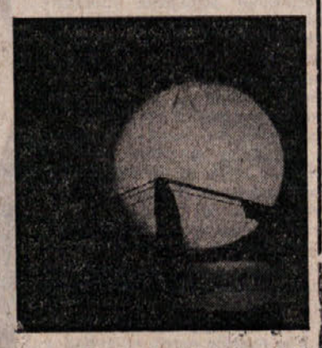

razumeti, da je plošča na visoki ravni.

Sandi Pertot in Pavel Ugrin

RADIO TELEVIZIJA

NEDELJA, 22. MAJA 1977

ITALIJANSKA TV
Prvi kanal

11.00 Maša
12.15 Kmetijska oddaja
13.00 DNEVNIK — Ob 13. uri
13.30 Dnevnik 1 — Vesti
14.00 Skupni nedeljski program
14.30 Disco ring
15.20 POZOR NA ONADVA — TV film
16.30 NA MOJ NAČIN — glasbena oddaja
18.15 Nogometna tekma Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 *California Kid* — TV film
22.00 Športna nedelja
23.00 Napoved programa za prihodnje dni
Ob zaključku DNEVNIK in Vremenska slika

Drugi kanal

12.30 Risani filmi
13.00 DNEVNIK 2 — Ob 13. uri
13.30 ONA DRUGA NEDELJA
14.00 *Tenis, avtomobilske dirke in 60. Giro d'Italia*
Napoved programov za prihodnje dni
18.05 *Koncert Stefana Rossa*
19.00 Italijansko nogometno prvenstvo
Vremenska napoved
19.50 DNEVNIK 2 — Odprti studio
20.00 Nedelja sprint
20.40 IL SUPERSPIA — prvo nadaljevanje
21.50 DNEVNIK 2 — Dossier
22.45 Dnevnik 2 — Zadnje vesti
23.00 Rubrika o judovskem življenju in kulturi

JUGOSLOVANSKA TV
Ljubljana

8.10 Za nedeljsko dobro jutro
9.25 *H. de Balzac:* BLIŠČ IN BEDA KURTIZAN
10.25 *Sezamova ulica* — otroška oddaja
11.30 Kmetijska oddaja
12.15 *Poročila*
15.30 Križem, kražem
15.40 Pisani svet
16.20 Mladina 77
17.30 Okrogli svet
17.45 Poročila
17.50 OSOVRAŽENA VAS — češki film
19.15 Risanka
19.30 DNEVNIK
19.50 Tedenski gospodarski komentar
20.00 M. Savić: *Morav 76*
21.05 Most
21.35 DNEVNIK
21.55 Športni pregled

Koper

14.15 *Avtomobilizem:* Gran Prix
19.30 Otroški kotiček
20.00 Kanal 27
20.15 Stičišča
20.35 *Prior za Scotland Yard* — film
22.15 *Samec* — TV drama

Zagreb

10.00 Otroški spored
11.00 Narodna glasba
11.30 Kmetijska oddaja
13.30 Levinja Elza — serijski film
19.30 DNEVNIK
21.05 Tito — dokumentarec

Švica

15.15 Avtomobilizem: Gran Prix
17.45 Risani filmi
18.45 DNEVNIK
18.50 Imenujem se Mannix — TV film
20.00 Srečanja
21.45 DNEVNIK
22.00 Appuntamento in nero — tretje nadaljevanje
22.55 Športna nedelja

PONEDELJEK, 23. MAJA 1977

ITALIJANSKA TV
Prvi kanal

12.30 *Argumenti:* Ekonomija
13.00 Na knjižnih policah
13.30 DNEVNIK
14.00 Posebna oddaja iz parlamenta
14.25 *Jezik za vsakogar:* Angleščina
17.00 Teen
18.00 *Argumenti:* Novo vzgojno vprašanje
19.00 Si alla vita — Quale? Come?
19.20 Aiutante tuttofare: *Nenavadna blagajna*
19.45 Almanah in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 I quattrocent colpi
Antoine e Colette
Dnevnik, Danes v parlamentu in Vremenska slika

Drugi kanal

12.30 Vidim, slišim, govorim
13.00 DNEVNIK
13.30 Vzgoja in dežele
15.00 60. GIRO D'ITALIA
17.00 *Program za mladino:*
Anup in slon
17.55 *Quaqquao:* Babau
18.00 Laboratorij 4
18.25 Iz parlamenta in Dnevnik 2 — Šport
18.45 GLORIA GAYNOR — glasbena oddaja
19.10 Prigode Robina Hooda proti osovraženemu šerifu
19.45 DNEVNIK 2 — Odprti studio
20.40 IL BORSACCHIOTTO — nagradno tekmovanje
21.45 *Videosera:* Tišina, streljamo
22.45 Vidim, slišim, govorim
Ob zaključku Dnevnik 2

JUGOSLOVANSKA TV
Ljubljana

17.20 Človek in zemlja
17.50 Obzornik
18.05 Zdravilo, človekov prijatelj in sovražnik
18.30 Dogovorili smo se
18.45 Mladi za mlade
19.30 DNEVNIK
20.00 *Iz oči v oči:* STANE DOLANC
21.15 *S. Pavič:* Po poti izdaje
22.15 DNEVNIK
22.30 Mozaik kratkega filma: SKOJ v Baćeju
22.45 Kronika festivala JR'1 v Portorožu

OPOZORILO!

Objavljeni urniki televizijskih in radijskih oddaj RTV Ljubljana, Koper in Zagreb se nanašajo na sončno uro.

Koper

19.55 Otroški kotiček
20.35 Človek nima meja: Veliko vprašanje — dokumentarec
21.05 Comedian harmonic show — glasbena oddaja
22.00 Baletni večerom

Zagreb

20.00 Iz oči v oči
21.15 F. Gyla: Črni globus
22.20 DNEVNIK
22.45 Kronika festivala JRT v Portorožu

Švica

19.00 Kmetijstvo, lov in ribolov
19.55 Otroci v svetu
20.30 DNEVNIK
20.45 Šport
21.15 Ri . . . giochiamo a quattro cantoni
21.45 DNEVNIK
22.00 TV enciklopedija
22.45 Glasbena oddaja
23.30 Cronache del gran consiglio ticinese
23.50 DNEVNIK
23.35 Kolesarske dirke: Giro d'Italia

PAM cafeteria
SELF-SERVICE
Drevored Campi Elisi vogal Ul. D'Alviano
TRST
SOLATA FANTAZIJA — HAMBURGER — PEČEN KROMPIR — SLADOLED — PIVO — KRUH ALI GRISINI
L. 2250
velik brezplačen parkirni prostor

NEDELJA, 22. MAJA 1977

TRST A

8.00, 12.00, 19.00 Poročila; 9.45 - 13.00 DOM IN IZROČILO: Vedri zvoki; Nedeljski sestanek; Mladinski oder; Nabožna glasba; Glasba po željah; 13.00 - 15.00 KULTURA IN DELO: Ljudje pred mikrofonom; Ljudske pesmi; Klasično a ne preresno; Operete; Orkestri lahke glasbe; 15.00 - 19.00 ZA MLADE: Šport in glasba; Športna filatelija; Turistični razgledi.

KOPER

6.30, 7.30, 8.30, 12.30, 13.30, 14.30, 16.30, 20.30 Poročila; 6.05, 8.00 Glasba za dobro jutro; 9.15 Elisabettine pravljice; 9.30 Plošče; 10.15 Glasbeni portret; 10.45 Glasba in nasveti; 11.45 Les Humphries Singers; 12.10 Glasba po željah; 14.00 Avto story; 15.30 Koncert na trgu; 16.15 Orkester Van McCoy; 16.30 Popevke; 17.00 Umetnost, način življenja; 16.30 Sosednji kraji in ljudje; 16.50 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Primorska poje; 21.00 Pevci lahke glasbe; 22.00 Radijska igra; 22.45 Opereta; 23.45 Plesna glasba.

RADIO 1

8.00, 10.10, 13.00, 19.00, 21.20 Poročila; 6.00 Glasbeno prebujenje; 6.30 Praznični dan; 9.30 Maša; 10.20 Intineradio; 11.30 Papaveri e papere; 12.00 Kabaret; 13.30 Perfida RAI; 14.45 V prvi vrsti; 15.45 Mille bolle blu; 16.40 Prosti čas; 17.30 Šport; 18.30 60. Giro d'Italia; 19.20 Radijska igra; 21.25 Show down; 22.15 Jazz danes; 23.05 Lahko noč.

SLOVENIJA

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 19.00, 22.00 Poročila; 6.15 Danes je nedelja; 7.15 Zdravo, tovariši vojaki!; 7.30 Za kmetijske proizvajalce; 8.07 Radijska igra za otroke; 8.42 Skladbe za mladino; 9.05 Še pomnite, tovariši. . .; 10.05 Koncert iz naših krajev; 11.00 Pogovor s poslušalci; 11.15 Glasba po željah; 13.20 Nedeljska reportaža; 13.45 Obisk pri orkestru in zboru Percy Faith; 14.05-18.50 Nedeljsko popoldne: 17.50 Zabavna radijska igra; 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Glasbene razglednice; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.20 Skupni program JRT.

PONEDELJEK, 23. MAJA 1977

TRST A

7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 19.00 Poročila; 7.20 - 13.00 DOM IN IZROČILO: Dobro jutro; Glasba in kramljanje; Obletnica tedna; Koncert; Predpoldanski omnibus; Glasba po željah; 13.15 - 15.30 Glasbeni almanah; Kulturna beležnica; Mladina v zrcalu časa; Glasba na našem valu; Studio 2; 15.35 - 19.00 Klasični album;

KOPER

6.30, 7.30, 8:30, 12.30, 13.30, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30 Poročila; 6.05, 8.00 Glasba za dobro jutro; 9.30 Plošče; 10.10 Življenje v šoli; 10.45 Glasba in nasveti; 11.45 Elisabettine pravljice; 12.05 Glasba po željah; 14.10 Plošče; 14.40 Mini juke-box; 15.45 Folk glasba; Simfonična glasba; 16.45 Operne uverture; 17.00 Športni pregled; 17.05 Poje Vlado Bezjak; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Glasbeni cocktail; 18.35 Iz zborovskega arhiva; 20.30 Crash; 21.00 Jazz.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 18.00, 19.00, 21.00 Poročila; 6.00, 7.30 Jutranja glasba in pogovori; 9.00, 10.35 Vi in jaz; 11.00 Kadar ljudje pojejo; 11.30 Intineradio; 12.10 Par besed na dan; 12.30 Samadhi; 14.15 Il tagliacarte; 15.05 Nesmrtne melodije; 15.45 Primo NIP; 18.30 Posvečeno staršem

SLOVENIJA

6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 14.00, 19.00, 22.00 Poročila; 6.20 Rekreacija; 6.50 Dobro jutro, otroci!; 7.20 Beseda na današnji dan; 7.30 Iz naših sporedov; 8.08 Glasbena matineja; 9.05 Pisan svet; 9.40 Vedre melodije; 10.45 Turistični napotki; 11.03 Za vsakogar nekaj; 12.10 Revijski orkestri; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pihalne godbe; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Pojo amaterski zbori; 14.30 Glasba po željah; 15.30 Glasbeni intermezzo; 15.45 Kulturna kronika; 16.00 «Vrtiljak»; 18.05 Iz tuje glasbene folklore; 18.25 Zvočni signali; 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Minute z ansamblom Alpski kvintet; 20.00 Kulturni globus.

JUG. TELEVIZIJA OD 24. DO 28. MAJA 1977

TOREK, 24. maja

10.35 Pesmi borbe in dela; 10.50 Slavnostno zasedanje CK ZKJ; 14.00 TV v šoli; 15.45 Šolska TV: Delitev celic; 16.10 Nogomet: Hajduk - Budućnost; 18.30 Pan Tau — TV film; 19.00 Dnevnik; 20.35 Živeti vzravnano; 21.30 Dnevnik; 21.45 Mladi 77.

KOPRSKA BARVNA TV

16.20 Nogomet: Hajduk - Budućnost; 19.30 Odprta meja; 19.55 Otroški kotiček; 20.15 Dnevnik; 20.15 Operacija Beograd — film; 22.00 Aktualna tema; 22.30 Pesmi o Titu.

SREDA, 25. maja

8.10, 9.00 TV v šoli; 10.05 Majska srečanja lutkovnih gledališč BIH; 10.35 Družina Pera Kvržice — film; 12.05 Liga mladih lingvistov; 14.10 TV v šoli; 16.50 Deklica Delfina in lisice Zvitorepka; 17.05 V stotinki sekunde; 17.40 Obzornik; 17.55 Glasba takšna in drugačna; 18.40 Tito in Slovenija; 19.30 Dnevnik; 19.55 Dan mladosti; 21.00 Dnevnik; 21.10 Nogomet: Liverpool - Borussia.

KOPRSKA BARVNA TV

19.50 Dan mladosti; 21.15 Dnevnik; 21.55 Nogomet: Liverpool - Borussia; 23.05 Zvezde gledajo z neba.

ČETRTEK, 26. maja

8.00, 9.00, 9.30, 14.00 TV v šoli; 15.00 Šolska TV: 17.25 Colargol — lutke; 17.40 Obzornik; 18.00 O Arthurju Clarku in znanstveni fantastiki — film; 18.45 Staubringer - Popović: Zgodba o tavarišu Titu; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Variacije; 20.40 Mednarodna obzorja: Indija; 21.35 Miniature; 21.50 Dnevnik; 22.10 Kronika festivala JRT v Portorožu.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček; 20.15 Dnevnik; 20.35 Neurje na otoku — film. 22.00 Križem, kražem: Travnik; 22.30 20 minut z . . .

PETEK, 27. maja

8.10, 10.00 TV v šoli; 17.15 Križem, kražem; 17.30 Morda vas zanima: Sreča na vrvici; 17.50 Obzornik; 18.10 Čez tri gore: Kvartet DO; 18.45 Vojaški poklic; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar; 20.10 G. Prosperi: Michelangelovo življenje; 20.45 Razgledi: Dnevnik o železu in spominčici; 21.20 I. Shaw: - Bogataš in revež; 21.45 Majhne skrivnosti velikih mojstrov; 22.10 Dnevnik.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček; 20.15 Dnevnik; 20.35 Gospodična doktor — film; 21.50 Glasbeni nokturno.

SOBOTA, 28. maja

8.00 Colargol; 8.15 Deklica Delfina in lisica Zvitorepka; 8.30 Lisica gostiteljica ali o premetenem zajčku; 8.45 A. Ingolič: Mladost na stopnicah; 9.30 Človek in zemlja; 9.50 Strojništvo; 10.20 Kadar čez gozdove rjovejo vihar ji. . .; 11.00 G. Prosperi: Michelangelovo življenje; 14.00 Evropsko prvenstvo v gimnastiki za moške; 15.35 Nogomet: Sloboda - Partizan; 17.35 Obzornik; 17.50 Deverzanti — film; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.50 Tedenski mednarodnopolitični komentar; 20.00 TV žehtnik; 20.35 Letujte z nami; 20.45 Za prgišče dolarjev — film; 22.45 Dnevnik; 23.05 Pogovor s poslušalci; 23.25 Evropsko prvenstvo v gimnastiki za moške.

KOPRSKA BARVNA TV

15.35 Nogomet: Svoboda - Partizan; 18.30 Evropsko prvenstvo v gimnastiki za moške; 19.30 Otroški kotiček; 20.15 Dnevnik; 20.35 Poslednji Mohikanec — nadaljevanje; 21.30 Čas zločina: Po poti izdaje.

VLADIMIR GRADNIK

Krvavo Posočje

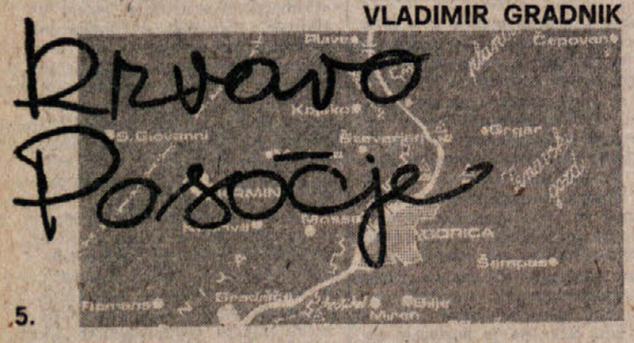

5.

Zmagoslavni vojni pohodi Napoleona Bonaparta od 1796. do 1814. leta so večkrat spremenili državne meje mnogih evropskih držav, med njimi tudi mejo med Avstrijo in Beneško republiko in pozneje med Avstrijo in italijanskim kraljestvom. Tako je bil med Avstrijo in Napoleonom prvič sklenjen mir 17. oktobra 1797 v vasi Campoformido blizu Vidma. V njem je bilo Avstriji priznano beneško ozemlje vzhodno od Adiže, tako tudi Istra in Dalmacija. Po padcu Napoleona sta bila na dunajskem mirovnem kongresu leta 1814 dodeljena Avstriji cela Lombardija z vsem ozemljem prejšnje republike ter Trident na Tirolskem. Vendar je Avstrija zaradi uporov prebivalstva in po dolgoletnih vojnah s francosko armado pod Napoleonom III. in armado italijanskega kraljestva v letih 1848, 1849, 1859 morala postopoma odstopati provinco za provinco. Tako je bil končno v kraju Villafranca pri Veroni 2. julija 1859 sklenjen začasni mir med Avstrijo in francoskim cesarjem Napoleonom III.; pri tem pa ni ostalo dolgo. Ko je leta 1866 Prusija napadla Avstrijo in jo porazila pri Kraljevem gradcu, ji je tudi Italija napovedala vojno. Čeravno Italija ni dosegla odločilne zmage, je Avstrija vendar izgubila še preostala italijanska ozemlja.

Mir med Avstrijo in Italijo je bil sklenjen na Dunaju 3. oktobra 1866. S to pogodbo je bila začrtana meja, ki je bila v veljavi vse do vstopa Italije v prvo svetovno vojno, to je do 24. maja 1915. Tega dne je vojni vihar spet zajel Posočje. Preroške besede pesnika Gregorčiča «tod sekla bridka bodo jekla. . .» so se izpolnile.

1. VOJNOPOLITIČNA SITUACIJA V EVROPI V LETIH 1914 - 1915

Do leta 1914 in še pozneje sta v Evropi bila dva vodilna vojno-politična tabora oziroma zvezi tedanjih velesil in njihovih priveskov - manjših držav. Na eni strani so bile Rusija, Anglija in Francija, zbrane v «veliki antanti», na drugi pa tako imenovana «trojna zveza» med Nemčijo, Avstro-Ogrsko in Italijo. Države v teh taborih so imele medsebojne politične, ekonomske in posebno vojne obveznosti, potrjene z medsebojnimi pogodbami. Z eno besedo, bile so zaveznice.

Obe med seboj nasprotujoči si skupini držav sta vodili aktivno imperialistično politiko in sta se pripravljali za zavojevalno vojno — seveda, ko bi bili zanjo ustvarjeni ustrezni ekonomsko-strateški in politični pogoji. Avstro-Ogrska in Nemčija sta bili v vojnem pogledu še najbolj pripravljeni, in to prednost sta hoteli izkoristiti. Izrabili sta atentat na avstrijskega prestolonaslednika nadvojvodo Ferdinanda 28. junija 1914 v Sarajevu in ga izkoristili za vojno napoved Srbiji in Rusiji. Temu je sledila vojna napoved med nasprotujočimi si blokovskimi državami; v vojno sta stopili tudi Japonska na strani «antante» in Turčija na strani «trojne zveze». Tako se je začela prva svetovna vojna.

Ko je Avstro-Ogrska monarhija 28. julija 1914 začela vojno proti Srbiji in Rusiji, je Nemčija kot njen zaveznik takoj stopila na njeno stran, medtem ko je Italija 3. avgusta 1914 objavila svojo nevtralnost, kar je praktično pomenilo, da je stopila iz zavezništva. Italija je vsekakor imela za to svoje politične, ekonomske, nacionalne in posebno vojne razloge, saj na vojno takrat ni bila pripravljena. Na drugi strani Italija tudi ni imela za obvezno, da stopi v vojno na strani svojih zaveznikov, sklicujoč se na pogodbo, s katero se je obvezala za vojni nastop v primeru, če bi ena od treh zavezniških držav bila napadena. Ker pa je Avstrija svojevoljno napadla Srbijo, je Italija spretno izkoristila to zanjo dobrodošlo klavzulo.

Italija je iz te vojno-politične situacije v Evropi hotela izvleči čim večje koristi. Da bi ostala nevtralna in še posebej, da ne bi stopila v vojno proti svoji dotedanji zaveznici Avstriji, je od nje zahtevala Tridentinsko, Primorsko z Goriško - Gradiščansko ter Trstom, zahodno Istro s Puljem kakor tudi nekatere otoke v Kvarneru in srednji Dalmaciji. Zraven tega je zahtevala še pokroviteljstvo nad Albanijo. Avstrija je bila pripravljena Italiji odstopiti le del Tridentinske, na Primorskem pa pomakniti mejo na reko Sočo, poleg tega je bila pripravljena dati še nekatere druge koncesije, a vse to šele po vojni. O Trstu pa ni hotela nič slišati. Italija ni bila s tem zadovoljna, zato se je dokončno obrnila na drugo stran (k antanti). Italijanska vlada je namreč vstop v vojno eni ali na drugi strani pretehtavala na podlagi ponudb — kdo bo več dal in na kateri strani so realnejši obeti za končno zmago. Francija je bila posebno naklonjena Italiji, ker je ta s svojo nevtralnostjo «varovala» njeno južno mejo in sredozemsko obalo. V vojnem taboru antante so hitro in pravilno ocenili geografsko - strateški pomen položaja Italije na morju in na kopnem, zato so z vsemi sredstvi slnubili Italijo, da bi stopila v vojno na strani antante, se pravi proti svojim dotedanjim zaveznikom.

(Nadaljevanje sledi)

SKICA POSOČJA

NOGOMET

V PRVENSTVU C LIGE

DANES PRI TRIESTINI PRILOŽNOST ZA MLADE

Tržačani računajo v tekmi z Albesejem na zmago

Danes bo Triestina opravila svoj predzadnji letošnji domači nastop proti ekipi Albese. Po visoki zmagi nad Clodiasottomarino ima torej Triestina ponovno možnost, da osvoji lepšižno zmago, ki bi ji lahko prinesla četrto mesto na lestvici, kar je sedaj glavni cilj tržaške ekipe. Albese sicer le ne bo tako lahek nasprotnik, saj potrebujejo gostje vsaj točko, ki jim služi v boju proti padu. V prvem letošnjem spopadu med tema ekipama je Triestina Albi igrala brez golov, isto pa bo skušali napraviti danes igralci Ceseja. Nasprotno, pa upajo Tržačani na lepo in gladko zmago, ki bi zadovoljila predvsem domače občinstvo, ki je do sedaj vedno spremljalo ekipo z navdušenjem. Skratka Ciavarinijevi varovanci bodo skušali ponoviti igro, ki so jo pokazali v Chioggii in po možnosti tudi ponoviti uspešno bero zadetkov: Tržačani so namreč v prvenstvu že zbrali 41 zadetkov in razpolagajo z najboljšim napadom, za Ceseno. Glavno zaslugo za tak uspeh imata seveda napadalca Anselmi in Dri. Slednji je prav v Chioggii pokazal, da je v izredni formi, saj je dosegel kar tri zadetke in se vrsta na drugem mestu izbranih strelcev prvenstva. Ni naključje, da za Drija zanima mnogo vodstev iz A in B lige; 22-letni napadalec Triestine bo torej ob koncu prvenstva skoraj gotovo zapustil Triestino, ki je zanj že zahtevala nad 200 milijonov lir. Za Drija se baje poteguje celo Inter in Napoli.

Današnja tekma bo priložnost tudi za mlade. Gotovo bo igral branilec Peraldi, za majico številka 4 pa se pripravljajo kar trije igralci: Berti, Dri in mladi Mitri, ki je eden izmed najboljših igralcev mladinske vrste. Na klopi za rezervne igralce bo verjetno sedel Lenarduzzi.

Postava bo torej naslednja: Barbiani; Lucchetta, Zanini, Politti (Dri, Mitri), Schiraldi, Monticolo; Andreis, Fontana, Dri, Trainini, Anselmi.

Vodstvo Triestine je medtem naznanilo, da bo v četrtek, 26. maja s prijateljsko tekmo z ekipo Genoe, nastopa v prvi italijanski ligi.

A. K.

KOŠARKA

HELSINKI, 21. — V prvih dveh kvalifikacijskih košarkarskih tekmah za EP, so dosegli naslednja izida:

Nizozemska - Avstrija	74:81
Madžarska - Francija	82:81

Tudi Kontovelove odbojkarice nastopajo danes v finalnem delu «Turnirja prijateljstva» na Ravnah na Koroškem

TENIS

ITALIJANSKI POKAL

V prvem kolu poraz Gaje

Prejšnjo soboto so igralci Teniškega kluba Gaja stopili na igrišče za prvo srečanje ekipnega prvenstva za italijanski pokal. Spopadli so se z Gorico B in izgubili z čistim 5:1. Edino točko je za slovensko vrsto dosegel Boris Košuta. Poleg njega so stopili na igrišče še Radovan Fučka, Franc Hiršman in Igor Lasič.

Naj takoj pripomnimo, da je rezultat realen in je veren odraz dogodkov na igrišču. Vsi igralci Gaje so igrali vseskozi nesproščeno in neumirjeno, mogoče so preveč občutili važnost tega prvega srečanja v letošnji sezoni. Pokazali so nekaj dobrih potez, hkrati pa so delali grobe napake.

— lv —

NOGOMET

KOPENHAGEN, 21. — Nogometna enajsterica Vejle je osvojila danski pokal; v finalnem srečanju je premagala moštvo B - 1909 z 2 proti 1.

NOGOMET

V ITALIJANSKI A LIGI

V središču pozornosti tekma med Sampdorio in Juventusom

Genovežani se borejo za obstanek, Turinčani pa za naslov državnega prvaka

Danes bo na sporedu zadnje kolo italijanskega nogometnega prvenstva A lige. Osrednje srečanje dneva bodo odigrali v Genovi med domačo Sampdorio in Juventusom, ki bo odločilnega pomena, tako za sam vrh lestvice, kot za izpad. Če bo Juventus zmagal, si bo zagotovil že sedemnajstič državni naslov, Sampdorja pa bo po več letih nastopanja v A ligi, izpadla. V primeru neodločenega izida, pa bo po vsej verjetnosti potrebno še naknadno odločilno srečanje za državni naslov, saj bi moral Torino na domačih tleh premagati Genoo in bi se tako oba turinska kluba znašla na vrhu lestvice z enakim številom točk, Sampdorii pa je za obstoj v ligi neobhodno potrebna zmaga; tudi v tem primeru ima le malo možnosti, saj bo Milan, ki ima točko več od Sampdorie, gostoval v Ceseni, kjer bi ne smel imeti težke naloge proti predstavnikom Romagne, ki so že davno izpadli v B ligo. Poleg tega pa ima Sampdoria najslabšo razliko v golih, ki bo odločala še o tretji ekipi, ki bo zapustila A ligo, če bi več ekip zaključilo prvenstvo z enakim številom točk. Tudi Foggia, Verona in Roma niso še povsem na varnem, vendar bi jih le zmaga Sampdorie spravila v težave, kar pa je zelo malo verjetno, saj so Genovežani prešibki, da bi se lahko enakovredno zoperstavili Juventusu.

Ostala srečanja nimajo velikega pomena, le Fiorentina, Inter, Lazio, Napoli in Perugia se še borijo za visoko uvrstitev, ki bi jim v prihodnji sezoni omogočila nastop na evropskem pokalu UEFA.

O letošnjem prvenstvu lahko rečemo, da je bilo zelo poprečno, le Juventus in Torino sta zaigrala nad poprečnostjo. Zbrala sta rekordno število točk, mnoge od teh bolj zaradi šibkosti ostalih enajsteric, kot pa po svoji zaslugi. Ostala moštva so zaigrala pod pričakovanjem, predvsem pa Milan, ki še pred zadnjim kolom ni popolnoma gotov, da bo tudi v prihodnji sezoni nastopal v A ligi.

Delovanje ZSŠDI

Razpis odbojkarskega revivala 1977

V skladu s predlogom in obveznostjo, ki jo je odbor ZSŠDI prevzel na februarskem posvetu vseh društev, ki gojijo odbojko, je Združenje izdelalo in objavilo razpis rekreacijskega odbojkarskega tekmovanja, na katerem bodo prišli na svoj račun v prvi vrsti «veterani», ki so že obesili na klin tekmovalne copate.

Razpis izgleda takole:

1. **Naziv tekmovanja: Odbojkarski revival 1977**
2. **Organizator: Združenje slovenskih športnih društev v Italiji**
3. **Namen tekmovanja: tudi med našo javnostjo vedno bolj prodira zavest, da je v dobi vse večje avtomatizacije in motorizacije vsakemu posamezniku potrebna primerna telesnokulturna dejavnost. Zato se zanimanje za rekreacijo pod geslom «šport za vsakogar» stopnjuje in manifestira v najrazličnejših agonističnih oblikah. ZSŠDI ocenjuje za potrebno, da v poskusni fazi sprži tako masovno akcijo za praktikante odbojke, kar bo tudi propagandnega značaja za tako priljubljeno športno panogo med našo zamejsko športno javnostjo.**
4. **Nastopajoče ekipe: po eno ali več ekip lahko prijavijo:**
   a) **slovenska športna društva;**
   b) **slovenske organizacije in druga združenja;**
   c) **slovenske rekreacijske skupine;**
   č) **slovenska podjetja;**
   d) **priložnostne področne skupine, sestavljene nalašč za to priliko.**

Vsaka ekipa mora navesti uro, dan in naslov razpoložljivega igrišča.

5. **Nastopajoči igralci:**
   a) **Vsi nastopajoči igralci morajo obvladati slovenski jezik in lahko nastopajo le za eno šesterko;**
   b) **v primeru da je neki igralec sicer bil na spisku določene ekipe, vendar še ni stopil na igrišče med igro, lahko še vedno prestopi v vrste druge ekipe;**
   c) **igralci se morajo obvezno predstaviti na igrišču v športnem dresu;**
   č) **pravico do nastopanja imajo neaktivni člani FIPAV oziroma igralci, ki ne nastopajo na uradnih prvenstvih.**
6. **Tekmovanje:**
   a) **bo potekalo v moški in ženski konkurenci, morebitne mešane skupine bodo nastopale v moški konkurenci;**
   b) **sleherno tekmo bodo odigrali na pet setov (možni izidi: 5:0, 4:1 ali 3:2);**
   c) **tekmovanje se bo načelno odvijalo v večernih urah, po možnosti na odprtem.**
7. **Sodniki: vsaka prijavljena ekipa mora posredovati vsaj enega sodnika.**
8. **Razpored tekem: o podrobnostih v zvezi z razporedom tekem, urniki, igrišči, porazdelitvi po tekmovalnih skupinah in podobno se bodo predstavniki vseh prijavljenih ekip dogovorili na skupnem sestanku, ki bo v torek, 31. t.m., ob 20. uri (ob zaključku vpisovanja) na sedežu ZSŠDI.**
9. **Rok vpisovanja: ekipe se morajo prijaviti nepreklicno do torka, 31. t.m., na novem sedežu ZSŠDI v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20.**
10. **Vpisnina: za vsako ekipo znaša 20.000 lir.**
11. **Pravila: veljavna so pravila odbojkarske federacije, razen če ni ali ne bo organizator drugače določil po svoji uvidevnosti. Organizator rešuje sporna vprašanja in si pridržuje pravico, da spremeni določila tega razpisa.**
12. **Poškodbe: organizator ne prevzema odgovornosti za morebitne poškodbe.**
13. **Zaključek: ob zaključku tekmovanja, predvidoma konec junija, bo skupen družabni večer vseh sodelujočih in nagrajevanje najboljših skupin, oziroma posameznikov.**

* * *

Tečaj za trenerje

ZSŠDI organizira, s posredovanjem ZTKOS, tečaj za trenerje, ki bo v Ljubljani od 13. do 17. julija t.l. Prve štiri dni bo vsak dan po sedem ur lekcij, zadnji dan pa bodo tečajniki opravili izpit, da dobijo naziv «inštruktor». Tečaj predvideva usposabljanje trenerjev v sledečih panogah: nogomet, odbojka in namizni tenis. Tečaj je brezplačen in mesec dni pred pričetkom bodo prijavljenci prejeli skripta, da poglobijo teoretični del. Rok vpisovanja zapade nepreklicno 31. maja, prijave pa sprejema tajništvo ZSŠDI.

Odbor ZSŠDI toplo priporoča vsem društvom, naj masovno prijavijo svoje trenerje na ta tečaj, saj bomo le z ojačitvijo in usposabljanjem trenerskega kadra postavili temelje za intenzivno športno udejstvovanje.

* * *

Sestanek o odbojki

Jutri zvečer bo ob 20. uri na novem sedežu ZSŠDI v Ul. sv. Frančiška 20 prvi sestanek načrtovalne komisije ZSŠDI za odbojko, katero sestavljajo trenerji in predsedniki oziroma referenti za odbojko pri posameznih društvih. Komisija si zastavlja nalogo, da upoštevajoč zahteve in potrebe baze, izdela kratkoročni načrt, ki naj bi pripomogel, da naša odbojka premosti trenutne težave.

—bs—

ŠAHOVSKA PANORAMA

Novo šahovsko društvo v Trstu «Tržaška šahovska akademija» je povabilo šahiste področja primorske šahovske zveze k boljšemu sodelovanju.

Že 5. junija namerava organizirati srečanje s šahisti Primorske na 25 deskah. Primorska šahovska zveza je vabilo sprejela in pripravlja za srečanje šahiste iz vrst vseh društev. Tekmovanje se začne ob 9. uri v prostorih tržaškega šahovskega društva v Ulici Guardiella, blizu stadiona «1. maj».

To bo po več letih prvo tovrstno srečanje najboljših šahistov iz Trsta s šahisti Primorske.

PRVENSTVO SREDNJIH ŠOL V NOVI GORICI

Po več letih prekinitve je šahovsko društvo organiziralo šahovsko prvenstvo srednjih šol v Novi Gorici. Vabila so bila poslana vsem srednjim šolam, toda prijavili so se samo dijaki gimnazije, skupno 15 (in dva iz elektrošole). Tekmovanje poteka v prostorih gimnazije vsak dan od 17. ure dalje in igrajo po skrajšanem sistemu. Odigranih bo devet kol in tako bo prireditev zaključena, dne 25. maja. Šahovsko društvo je namenilo najboljšim pokale in diplome.

V NOVI GORICI ŠAH EKIPNO

Koledar raznih športnih prireditev, ki jih prirejajo sindikati raznih strok v Novi Gorici, predvsem v okviru republiških tekmovanj, je tudi letos precej zaseden. Šahovska tekmovanja organizira večinoma šahovsko društvo. Tako bodo že 19. junija tekmovali ekipno v šahu grafičarji iz vse Slovenije nato konec junija še Elektrogospodarstva iz Slovenije, sledi «Iskiada» itd.

Vendar so že več let izredno dobro obiskana srečanja, ki jih prireja komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu v Novi Gorici. Tudi letos je bilo prvo srečanje najboljših šahovskih ekip s področja občine v Novi Gorici. V dvorani hotela «Sabotin» se je zbralo 12 ekip iz vrst največjih delovnih kolektivov, da preizkusijo svoje šahovsko znanje. Odigrali so skupno 11 kol ali 121 partij. Tekmovanja so trajala štiri ure in lahko rečemo, da so bila tudi zelo kvalitetna, saj so delovni kolektivi tokrat poslali v borbo za čimboljša mesta res najboljše šahiste.

Rezultati po prvem krogu: Salonit (prva ekipa) je zbral 36,5 točke; sledi ekipa obrtnikov, ki je zbrala 31 točk, ekipa carine je zbrala 29,5 točke, SGP Gorica je z 28,5 točke četrta, peta je ekipa iz Gostola s 27 točkami, sledijo Vozila s prvo ekipo, ki ima 21,5 točke, Salonit (druga) z 20 točkami, Iskra z 18,5 točke, Meblo s 14, UJV s 16, PTT z 12.

Ker poteka to tekmovanje vsako leto po dvokrožnem sistemu in se končni vrstni red določi na osnovi obeh srečanj — povratno srečanje bo jeseni — o končnem zmagovalcu, še ne moremo dajati prognoze. Vsekakor pa je naskok 5,5 točke, ki jih je že v prvem krogu zbrala prva ekipa Salonita, precejšen in ga bo le težko nedoknaditi.

ŠAHOVSKA INTERLIGA TOKRAT V BERNARDINU

V spodnjih prostorih novega hotela Emona, ki je nova pridobitev turističnega naselja Bernardin, so se zbrali v nedeljo, 15. maja, vsi udeleženci šahovske interlige, da odigrajo sedmo in osmo kolo.

V prijetnih prostorih, ki so sicer namenjeni športu (za namizni tenis), so potekala srečanja, ki so trajala ves dan v duhu te šahovske manifestacije, ki ne nosi zaman imena «Srečanje prijateljstva športnikov ob mejah», saj se vse šahovske partije odigrajo vedno brez pritožb in v športnem vzdušju, kar daje tej prireditvi vedno poseben čar. Tekmovanje se bliža svojemu zaključku in zato niso niti tokrat presenečenja izostala. Solidna ekipa iz Vidma si je že prej zagotovila prvo mesto, tudi sedaj je zbrala osem in pol točke, iz obeh srečanj. Na prvi deski je Osterman premagal Pagnuttija, najboljšega Videmčana. Vse bolj zanimiva so bila zato srečanja v borbi za naslednja mesta. Tako si je ekipa Gorice z dvema zmagama pridobila kar deset točk, kar je zadostovalo, da je trenutno druga. Ekipa iz Portorža, ki je visoko, kar s šest proti nič odpravila Čedad, zaseda tretje mesto. Na naslednjih mestih so ekipe iz Idrije in Tolmina. Med temi ekipami se bo v zadnjem kolu, ki bo nedeljo, 12. junija, odločila razvrstitev od drugega mesta dalje, dočim sta ekipi iz Trsta in Nove Gorice preveč zaostali, da bi še lahko računali na uspeh. Pohvaliti je treba ekipo šahistov iz Celovca, ki zastopajo Slovensko športno zvezo iz Koroške. Teh tekmovanj se sicer udeležujejo prvič in imajo v svojih vrstah nekaj zelo dobrih igralcev. Vsekakor je uspeh že dejstvo, da se vseh prireditev redno udeležujejo in napredujejo.

TAHNIČNI REZULTATI

Gorica - Celovec 4,5:1,5; Pordenon - Videm 0,5:5,5; Portorož - Čedad 6:0; Tolmin - Trst 2,5:3,5; Idrija - Nova Gorica 2,5:3,5; Celovec - Nova Gorica 1:5; Trst - Idrija 2:4; Čedad - Tolmin 4:2; Videm - Portorož 3:3; Gorica - Pordenon 5:1.

Po odigranem osmem kolu je stanje naslednje: Videm ima 39 točk, Gorica 29,5, Portorož 28,5, Idrija 27, Tolmin 26,5, Trst 23,5, Nova Gorica 23, Čedad 18, Pordenon 14 in Celovec 10 točk.

V zadnjem kolu, ki bo na vrsti 12. junija v Gorici (na goriškem gradu), se bodo srečali: Trst z Novo Gorico, Čedad z Idrijo, Videm s Tolminom, Gorica s Portorožem in Pordenon s Celovcem.

Najbolje razvrščenim pa pripravlja organizator prireditve, Šahovska federacija za področje Furlanije - Julijske krajine, pokale, priznanja in diplome.

B. F.

PREDVSEM ZARADI TEŽAV Z ZDRAVNIŠKIM PREGLEDOM

Letošnje mladinske igre so sprožile val polemik

Slovenski zamejski športni delavci bi morali prihodnje leto bolje izkoristiti to prireditev

Tudi letošnje mladinske igre se bližajo h koncu. Čakajo nas le še paradni vsedržavni nastopi.

Vendar pa niti letos ni teklo vse kot po olju. Na račun mladinskih iger so se dvignile kritike in sprožile polemike, ko je bilo ponovno razvidno, da ne ustrezajo cilju, zaradi katerega so pravzaprav nastale. Po katastrofalnem nastopu italijanske reprezentance na olimpijskih igrah v Mehiki leta 1968 je italijanska olimpijska zveza CONI sklenila uvesti mladinske igre, ki naj bi omogočile mladini, da se pobliže seznani s športnimi panogami. Organizatorji pa so mirno prezrli dejstvo, da za uspešno športno udejstvovanje ni dovolj material, ampak nujno rabimo tudi trenerje, športne objekte in ne nazadnje športno miselnost.

Formula športnih iger je takoj pokazala, da so imeli največji uspeh prav tisti, ki so bili s športom že «domači». Jasno je namreč, da nimata fant ali dekle, ki se prvič predstavita v športni areni, nobenih konkretnih možnosti za uspeh

Letošnja polemika je praktično uničila mladinske športne igre že pred njihovim začetkom. Pravo «strašilo» naših šolskih in občinskih oblasti je bil zdravniški pregled. Poleg normalne zdravniške izjave, da je mladinec sposoben za športno udejstvovanje, je bilo treba na rumeni kartonček, brez katerega niso mogli dijaki nastopati, dodati še pregled krvi, urina itd. To je sprožilo v veliko zagato ves birokratski ustroj. Po polemiki, ki je nastala po smrti znanega košarkarja Vendeminija, pa je velika večina zdravnikov nemudoma preklicala veljavnost pregledov. Porodi se nam vprašanje, kako je pravzaprav s poklicno etiko in resnostjo teh zdravnikov.

Strah pred hudo odgovornostjo je letel na glavo šolskih oblasti, ravnateljev in profesorjev, katerim so izrekli vso svojo solidarnost šolsko skrbništvo, občinski uslužbenci in drugi. Na šolah (vsaj v večini) pa prevladuje stara, a kljub temu še vedno aktualna teorija, da je šolska snov vse važnejša od zdravstvenega stanja dijakov (ki se vse premalo gibljejo); nič čudnega torej, da so soglasno sprejeli predlog: «Naša šola ne bo nastopala». Krivdo nosijo seveda drugi.

Vprašali smo se, če je mogoče, da so se take stvari dogajale tudi na naši, slovenski šoli. Kot vedno, nam dajo tudi tokrat pravilen odgovor številke. Letošnjih mladinskih iger sta se masovno udeležili le dve šoli (samo na Tržaškem pa imamo 7 srednjih in 4 višje slovenske šole). Če že vlada na šoli taka brezbrižnost, smo vsi upali, da bodo na mladinske igre kar jurišala vaška in mestna športna društva (pravilnik jim to možnost dopušča). Z veseljem smo brali, da sta se na primer kar dve društvi prijavili za turnir v odbojki, žal pa se nam je veselje kmalu poleglo, ko se je na igrišču predstavilo le eno.

Vendar pa vsi govorijo o naraščaju, o novih poteh do športa, o kontaktih med šolo in društvi.

Ob takih dogodkih, kot so bile letošnje mladinske igre, bi bilo morda prav, da bi vsi tisti, ki imajo kaj opraviti s športom in mladino, malce premislili in se vprašali, če je bilo vse prav storjeno za razvoj našega športa.

NAMIZNI TENIS

Bo Miličeva ohranila državni naslov?

V Krasovem taboru že nestrpno pričakujejo novice iz Parme, kjer se bo danes zaključilo državno namiznoteniško prvenstvo v prvi jakostni kategoriji, s podelitvijo naslovov za posameznice, ženske in mešane dvojice. Sonja Miličeva namreč brani svoj lanskoletni državni naslov in bo skušala že drugo leto zaporedoma seči po najvišjem naslovu, ki bi ji poleg prestiža, še utrdil mesto državne reprezentantke. Sonja se je odlično pripravila na to preizkušnjo in upoštevajoč tudi njeno borbenost, rutino ter psihofizično zrelost, ima objektivno vse možnosti, da ponovi lanskoletni dosežek.

Dobro uvrstitev pričakujemo tudi od para Milič - Vesnaver ter mešane dvojice Milič - G. Bjsi. —bs—

ŠZ BOR

sklicuje za ponedeljek, 30. maja 1977,

19. OBČNI ZBOR

ki bo na stadionu «1. maj», ob 19.30, v prvem in ob 20. uri v drugem sklicanju.

KOŠARKA

«VELIKA NAGRADA»

Tesen poraz Brežanov

Brežani — Libertas A 36:40 (12:21)

STRELJAJO: Milini 2, Rapotec, Štefanič, P. Žerjal, M. Štrajn, Maver 28, Vodopivec, B. Žerjal, A. Slavec, R. Žerjal.

SODNIKA: Barut in R. Pertot.

V 3. kolu prvenstva v minibasketu za «Veilko nagrado» so Brežani doma tesno izgubili s prvo Libertasovo ekipo. Bila je to najlepša tekma, ki so jo Bregovi košarkarji doslej odigrali.

Za veliko požrtvovalnost gre pohvaliti prav vse Brežane.

ROD MODREGA

TABORNIŠKI KOTIČEK

GORICA ● VALA ● TRST

O ALKOHOLU, TOBAKU IN DOPINGU NA IZLETIH

O alkoholu si večina ljudi ni na čistem, kako škodljiv je ta spremljevalec iz zadnjega žepa nahrbtnika. Kalorično je to sicer čudodelno «gorivo», a kaj ko so njegovi stranski učinki tako usodni. Nič ne bo pomagalo, če je vmes še nekaj užitkov, pa človekove sposobnosti ne bo škodilo: od ravnotežja in razsodnosti do zmožnosti opravljanja in premagovanja naporov. Zato bo pač vsak zase, vodja skupine pa za vse skupaj skrbel, da v gorah ne bomo nacejali z alkoholnimi pijačami. Kako utegne v gorah zlesti v noge, vemo vsi iz izkušnje. Zato si ga bo določeni hranljivosti privoščil zvečer po turi, ko nas čaka počitek. Tudi zdravilo postane strup, če ga ne uživamo v pravi meri.

Tobakom je stvar bolj neprijetna, ker večina ljudi kadi iz navade, ki sčasoma preide v kri v meri, da se je sploh več ne zavedamo. Roka sama seže po zaboju in vžigalicah, pa je preko dne v pljučih 20 cigaret ali pa celo več. Planinci niso izjeme, saj je nešteto, ki si s posebno slastjo privoščijo cigareto, takoj ko jo odložijo nahrbtnik ali ko pridejo na težko pričakovani vrh. Samo hudo je, ker mnogi to počnejo že od rane mladosti. Strokovnjaki vedo povedati, da kar 20 cigaret na dan za naše razmere hujše zlo kot pol litra vina ali čaše piva. Vse zlo je skrito v tem, da od cigarete nismo pijani in da posledic ne čutimo takoj. Posledice pa so zlasti usodne za krvni obtok in živčni sistem. Pljučni rak in poapnenje žil v zelo mladih letih sta dovolj prepričljivi preizkušnji za telo, ki jim je izpostavljeno, tudi naglo podleže. Že pa nikotin skrbi za to, da hitreje zadihamo, saj veže preko hemoglobina monoksida tudi do dvakrat toliko in celo več rdečih krvnih teles, ki bi sicer sodelovala v naravnem procesu dihanja.

Dopingu na tem mestu ne bomo tratili besed. Dovolj bo če vemo, da ga moramo odločno odklanjati. Naše poživilo so med, grozdni sladkor, C vitamin, ki na naravni način spodbujajo telo k večjemu aktivnosti in nadomestijo porabljeno energijo. Zaradi dopinga bo marsikaterega odličnega športnika doletel žalosten konec. Posledice so pa tudi v manj zgovornih primerih lahko zelo hude: od krvavitev v prebavilih in možganih do trajnih duševnih okvar. Ko odhajamo v gore, naj ne bo v popotnici nikoli tega goljufivega pomagala. Z naravo bodimo pošteni. V tem smislu je dolžan ukrepati vsak posameznik, vodja skupine pa naj še posebej skrbi, da njegovi varovanci ne zaidejo na kriva pota zaradi želje, da bi se izkazali in pokazali več, kot resnično zmorejo.

Priredil
Milan Pahor

DELOVANJE ŠD MLADINA

Mladi kriški športni delavci so zelo aktivni

S pričetkom lepe sezone se bo v teh dneh pričela tudi dejavnost rekreacijskega odseka kriškega ŠD Mladina, ki goji tudi mladinski namizni tenis, otroško telovadbo in pa balet. Mladi kriški športni delavci se zavedajo pomena, ki ga ima rekreacija v današnji moderni družbi, zato si prizadevajo nuditi vaščanom čimveč zanimivih in koristnih pobud. Za letošnjo sezono so izdelali dolgoročen program planinskih pohodov in izletov v matično domovino ter upajo, da se jih bo udeležilo čimveč mladine in vaščanov, ki jim je narava pri srcu. Program izletov je naslednji:

DANES, 22. maja: pohod na Nanos (odhod ob 7. uri pred spomenikom)

5.6.: z avtomobili do Senožeč, nato pohod na Vremščico in v Škocjanske jame

12.6.: z avtomobili do Slovenske vasi, nato izlet na Sv. Trojico

19.6.: z avtomobili do Cola, nato pohod na Javornik

26.6.: z avtomobili do Cerknega, nato pohod na Porezen in v bolnico Franjo

3.7.: z avtomobili do Predmeje, nato pohod na Mali Golak in Čaven

10.7.: z avtomobili do Cerknice, nato pohod na Slivnico

17.7.: z avtomobili do Kozine, nato pohod na Slavnik

Točen čas odhoda za vsak izlet bo društvo pravočasno najavilo v našem dnevniku. ŠD Mladina pripravlja tudi že tradicionalni večdnevni izlet v gore.

S. T.

POHOD PRIJATELJSTVA ZA ZNAČKO POLETA

V okviru desetletnice svojega delovanja razpisuje ŠD Polet za nedeljo, 29. maja 1977, «POHOD PRIJATELJSTVA ZA ZNAČKO POLETA».

Pohod je tekmovalnega in rekreacijskega značaja Odvija se pod geslom «ZA MIR SOŽITJE IN SODELOVANJE OBMEJNEGA PREBIVALSTVA» ter se ga lahko udeležijo športniki in prebivalci z obeh strani meje. Pokrovitelj pohoda je Združenje slovenskih športnih društev v Italiji.

REKREACIJSKI POHOD

Rekreacijski pohod ima poudareh na množičnosti. Zbirališče udeležencev pohoda je ob spomeniku talcem na Opčinah (Narodna ulica pri strelišču) in sicer ob 9.30 (ob 8.30 po jugoslovenskem času). Vsak udeleženec dobi značko in kontrolni kartonček.

Start je ob 10. uri (ob 9.00 po jug. času). Proga, ki je markirana, je dolga približno 6 km in vodi po stezah ter stranskih poteh in nikjer ne prečka glavnih cest, oziroma železnice. Hoja traja približno dve uri. Cilj je na istem mestu, kjer je start in kjer je tudi parkirišče za avtomobile.

Med udeležence bodo izžrebali nagrade.

TEKMOVALNI POHOD

Tekmovalni pohod velja za posameznike in skupine.

Posamezniki tekmujejo za najboljši čas v moški in ženski konkurenci.

Skupine 4 tekmovalcev tekmujejo za srednji najboljši čas. Prijavijo se lahko ženske, moške in mešane skupine.

Prvi trije posamezniki (moški in ženske) prejmejo plakete, skupine pa pokale

Tekmovalci imajo na startu prednost. Zborno mesto je ob 9.00, oziroma ob 8.00 po jug. času. Tu bodo razdeljene startne številke.

Ostali pogoji so enaki kot zgoraj.

* * *

Prijave sprejemajo: ŠD Polet v Športnem krožku na Opčinah - Konkonelska ulica 1, med 16. in 20. uro; ZSŠDI v Ul. sv. Frančiška 20, med 10. in 13. uro; Združenje Union v Ul. Valdirivo 30 (tel 64-459), od 17.00 do 20.30.

Telesnokulturna skupnost Sežana (poleg nogometnega igrišča).

Organizator eno uro pred startom.

Ob prijavi je treba vplačati 500 lir vpisnine, oziroma 10 din za delno kritje stroškov organizacije.

SMUČANJE

V MAVHINJAH

SK Devin se bo s praznikom poslovil od letošnje sezone

Devinski tekmovalci so dosegli vrsto lepih uspehov

SK Devin priredi v Mavhinjah v dneh 27., 28. in 29. maja, ob zaključku zimske sezone, klubski praznik s športnim in zabavnim programom.

Letos so člani SK Devin prvič uradno na raznih smučarskih tekmovanjih in mislimo, da so bile njihove uvrstitve (posebno pri tekačih) prav dobre. V lanski zimski sezoni je bilo opravljeno veliko dela. Obogatilo se je klubsko premoženje s stvarmi, ki so vsakemu klubu potrebne, poleg tega je klub pošiljal na tekmovanja tekmovalce z najmanjšimi denarnimi obremenitvami.

V alpskih disciplinah ni bilo uspehov, saj so odgovorni pri SK Devin ocenili za neumestno, da bi še nepripravljene smučarje pošiljali na tekmovanja. Nekaj uspeha so zabeležili na mladinskih šolskih pokrajinskih igrah, presenečenje pa je bilo 5. mesto na tržaškem prvenstvu.

Veliko bolj uspešni so bili tekači, ki so dosegli na različnih tekmovanjih odlične uvrstitve. Naj omenimo le uvrstitev na zimskih šolskih igrah za pokrajino Trst (1. in 6. mesto pri pionirjih, 2. mesto pri mlajših mladincih, 2. mesto pri cicibanih ter 1. in 3. mesto pri cicibankah). Veliko uspešnejši so bili na tržaškem prvenstvu (Trofeja Tommasini), ko so od treh možnih prvih mest zasedli dve mesti in sicer pri mladincih in pionirjih. V kategoriji pionirjev so zasedli celo prva tri mesta. Letošnja kakovostna lestvica tržaških smučarskih klubov uvršča SK Devin na odlično peto mesto.

Na tekmovanjih na Rojcah so se naši pionirji uvrščali vedno dobro, bodisi v severni Italiji, kakor v Sloveniji.

Praznik v Mavhinjah zaključuje torej uspešno sezono SK Devin. Naj navedemo, da bodo na tekmovanje povabljeni vsi prijateljski klubi SK Devin in sicer iz Slovenije, Milana, Vicenze in seveda naše pokrajine. O zabavno - športnih tekmovanjih, katerih se je lani udeležilo štiristo oseb, bomo še poročali.

SMUČARSKI KLUB DEVIN

priredi v Mavhinjah od 27. do 29. maja

Športno zabavno veselico

27. 5.	ob 17.00	— pokušnja vin iz Mavhinj in Cerovelj
	ob 19.00	— tekmovanje v briškoli
28. 5.	ob 19.30	— tek z jajcem
	ob 21.30	— tekmovanje v valčku
29. 5.	ob 9.30	— ex tempore za osnovnošolske otroke
		— ocenjevalni pohod
	ob 15.00	— tekmovanje na ski-rolkah
	ob 17.00	— tek na hoduljah

Vsak večer od 20. do 24. ure ples. Igra ansambel PRAPROT

PLANINSTVO

PRETEKLO NEDELJO

S SPD Trst na Ratitovec

Planinsko društvo Trst je prejšnjo nedeljo spet organiziralo izlet, tokrat na Ratitovec, ki je visok 1666 m. Izlet je spremljal nenehen dež, ki je zjutraj kvaril obisk dvorca Ivana Tavčarja na Visokem in ki ni ponehal vse do poznega popoldneva. Izleta se je udeležilo šestdeset oseb, trideset od teh pa je srečno doseglo vrh.

Pot je bila sprva precej enolična, ko pa so izletniki prispeli do vasice Prtovč, se je spremenila v prijazno, malo strmo stezico. Iz bukovega in smrekovega gozda so pozneje prešli v dolinico, ki je bila posejana z velikimi skalami, ki so se verjetno odtrgale od bližnjih vrhov. Ob poti je bilo vedno več krp snega, ki so mlajše kar navdušile. Že na začetku se je skupinica ločila od ostalih, ko so poskušali odkriti kako bližnjico. Toda prava pot je bila čisto na drugi strani in zato so se morali po mokri travi spet spustiti na cesto. Okrog dveh popoldne se je za hip pokazalo sonce in oblaki so se prav nad skalami razpršili, tako da se je ponudil krasen pogled, toda kaj kmalu se je vreme spet poslabšalo in je vrhove zajela megla.

Na pobočjih Ratitovca mora biti precej gamsov, ker so izletniki opazili nekaj ležišč in kupčke iztrebkov. Ker se pa vsaka pametna žival spravi pred dežjem kam v zavetje, niso opazili nobenega teh lepih rogatcev.

Malo pod vrhom stoji koča, ki je odprta le ob sobotah in nedeljah. Vanjo so se pred mrazom zatekli izletniki in se napili toplega čaja. Oskrbnik je bil zelo prijazen in je postregel še z dobro juho. Okoli koče je bilo precej snega, na bližnji rebri pa je bilo celo snežišče, s katerim so imeli mladi posebno veselje.

Pot do doline je bila precej neprijetna, ker je imel marsikdo mokre čevlje. V vasi, kjer je čakal avtobus, so planinci zavili v prijazno gostilno, kjer so spet prigriznili. Tudi zato je bilo med vožnjo nazaj veselo in nekaj zadovoljnih planincev je poskušalo celo zapeti, kar pa jim morda zaradi utrujenosti, niti ni najbolje uspelo.

V Trst so pa prispeli ob pol desetih.

Kajetan Kravos

INDIANAPOLIS, 21. — Boksarski zvezi Kube in ZDA sta se domenili, da se bosta odslej vsako leto srečali njuni boksarski amaterski reprezentanci. Prvo od teh srečanj bo že letos proti koncu leta. Kot je znano sta Kuba in ZDA po 17-letnem premoru zopet navezale športne stike, potem ko je meseca aprila ameriška košarkarska reprezentanca gostovala na Kubi.

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 - 57 23
Naročnina
Mesečno 2.500 lir — vnaprej plačana celotna 25.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 38.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 2,50 din, ob nedeljah 3,00 din, za zasebnike mesečno 35,00 letno 350,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 47,00, letno 470,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 10 22. maja 1977

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljublj. Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglasi Trgovski 1 modulus (širina 1 stolpec, višina 43 mm) ob delavnikih 13.000, ob praznikih 15 000
Finančno-upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sožalja 250 lir za mm v širini 1 stolpca. Mali oglasi 100 lir beseda. IVA 14%. Oglasi za tržaško, goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

KOLESARSTVO

«GIRO D'ITALIA»

Tudi v prvi etapi Maertens najboljši

Belgijski as je seveda ohranil roza majico

AVELLINO, 21. — Belgijski as Freddy Maertens je začel na letošnjem «Giru», kot je sam napovedal, to je, da bo že v prvih etapah osvojil roza majico in jo to obdržal vse do konca te etapne dirke. Vsaj prvi del načrta je Maertens tudi izpolnil: včeraj je zmagal v predetapi, danes pa je slavil v prvi «uradni» etapi in je tako seveda ohranil roza majico.

Prva etapa letošnjega «Gira» ni bila dokaj zanimiva. Glavnina je skupno prispela na končni cilj, kjer je bil seveda Maertens najhitrejši.

VRSTNI RED ETAPE
(Lago Miseno Avellino, 159 km)
1. Freddy Maertens (Belgija) v 4.3'57"; s poprečno hitrostjo 38.955 km na uro.
2. Basso
3. Gualazzini
4. De Witte (Bel.)

ZAČASNA LESTVICA
1. Maertens (Bel.) 4.15'00
2. Moser (It.) po 3"
3. Knudsen (Norv.) po 20"
4. De Muynck (Bel.) po 21"

Jutri (v nedeljo) bo druga etapa Avellino - Foggia (118 km). Popoldne pa bodo kolesarji vozili po mestnih ulicah Foggie za skupnih 65 km.

TENIS

PRVENSTVO ITALIJE

Tonino Zugarelli prvi finalist

RIM, 21. — Na mednarodnem teniškem turnirju za prvenstvo Italije je Tonino Zugarelli premagal Avstralca Phila Denta s 6:4, 5:7, 6:4, 6:2 in je tako postal prvi finalist tega turnirja.

Drugo polfinalno srečanje med Američanoma Gerulaitisom in Gottfriedom pa se, zaradi mraka, ni končalo. Srečanje so prekinili pri izidu 6:2, 7:6, 4:6, 5:5 za Gerulaitisa.

KOŠARKA

Jugoslovanska košarkarska reprezentanca je sinoči v Nišu v svojem prvem nastopu za «Medcelinski pokal» brez težav premagala skromne košarkarje Brazilije.

Končni izid je bil 104:63 za Nikolićeve varovance. Med domačini sta bila najboljša Dalipagić (22 točk) in Kičanović (18).

NOGOMET

V 2. AMATERSKI LIGI

Kljub neodločenemu izidu Primorje še ni v 1. AL?

Sodnik Devetak iz Gorice je namreč predčasno zaključil tekmo

E. Adriatica — Primorje 1:1 (0:1) prekinjena v 85. min.

Slavje proseških navijačev je zopet preloženo. V predzadnji prvenstveni tekmi 2. nogometne amaterske lige med ekipo Edile Adriatica in Primorjem je namreč sinoči prišlo do čudnih razpletov.

Srečanje je bilo dokaj živahno vse do 30. minute igre, ko je Primorje prišlo v vodstvo z avtogolom. Odtlej pa je moral sodnik Devetak iz Gorice večkrat prekiniti igro, tako da je že v 32. minuti Lanzi pokazal rdeči karton. Nakar so rumeni kartončki sledili kot na tekočem traku. Do osrednjega dogodka te čudne tekme pa je prišlo v 33. minuti d.p., ko je izključil domačina Vouka in nato, 3 minute kasneje še Paolija. Napetost na igrišču se je stopnjevala in do odločilnega dogodka je prišlo v 85. minuti igre. Rustja je startal na žogo, domači branilec ga je grobo zrušil na tla. Sodnik je igro prekinil in, ob splošnem začudenju igralcev in občinstva poslal vse nogometaše, pet minut pred koncem srečanja, v slačilnice.

O izidu te tekme bo seveda sedaj odločala nogometna disciplinska komisija, ki bi morala, po našem mnenju, dosoditi zmago Primorju z izidom 2:0.

Primorje je igralo z naslednjo postavo: Štoka; Blažina (v 72. min. Giovannini), Tomizza; Vižintin, Race, Angelieri; Marassi, Valenti Clari, Lanza, Barnaba, Rustja.

B. R.

1. JUGOSLOVANSKA LIGA

Crvena zvezda že prvak

Že pet kol pred koncem prve jugoslovanske nogometne lige je Crvena zvezda iz Beograda osvojila letošnji naslov državnega prvaka. Zagrebški Dinamo, ki je bil drugi na lestvici z 11 točkami zaostanka za «Zvezdo», je namreč včeraj izgubil proti Beogradu in je tako še v večji meri olajšal nadaljnje delo Crvene zvezde.

IZIDI VČERAJŠNJIH ANTICIPIRANIH SREČANJ
Beograd - Dinamo 2:1
Zagreb - Sloboda 2:0
Budučnost - Željezničar 1:1

AVTOMOBILIZEM

VELIKA NAGRADA MONAKA

V poskusnih vožnjah Watson najhitrejši

MONTECARLO, 21. — Irski pilot John Watson, na avtomobilu martini brabham, je bil v poskusnih vožnjah za jutrišnjo Veliko nagrado Monaka najhitrejši.

VRSTNI RED V POSKUSNIH VOŽNJAH
1. Watson (brabham) 1'29"86
2. Schechkter (wolf) 1'30"27
3. Reutemann (ferrari) 1'30"44
4. Peterson (tyrrell) 1'30"72

Dom v 2. MD

V zadnjem kolu 3. moške divizije je goriški Dom v Gradišču premagal ekipo Casa del Lampadario s 3:2 in se je tako uvrstil v 2. moško divizijo.

ZSŠDI v Kopru

V včerajšnjem mladinskem srečanju v Kopru je reprezentanca «Obale» slavila v moški košarki s 65:57, v ženski odbojki s 3:2, v moški odbojki s 3:0, v moškem namiznem tenisu s 7:2. Nogometno srečanje se je končalo z izidom 2:2. V ženskem namiznem tenisu pa je ZSŠDI zmagala s 7:2.

B.S.

«POMLAD»
Kontovel - Ferroviario B 73:69

DOMAČI ŠPORT

DANES

NEDELJA, 22. maja 1977

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA
17.00 v Dolini
Breg - Flaminio
***
17.00 v Križu
Vesna - Pro Farra
***
17.00 na Opčinah
Opicina - Zarja

3. AMATERSKA LIGA
17.00 na Padričah
Esperia Pio XII. - Gaja
***
10.30 na Proseku
Kras - Union
***
9.00 na Opčinah
Rozzol - Primorec
***
17.00 v Doberdobu
Mladost - Piedimonte
***
17.00 v Šlovrencu
S. Lorenzo - Sovodnje

KADETI
10.00 v Bazovici
Zarja - Opicina Supercaffè

NAJMLAJŠI
12.30 na Proseku
Primorje - Inter S. Sergio

NAMIZNI TENIS

ITALIJANSKO DRŽ. PRVENSTVO
9.00 v Parmi
Nastopa tudi Kras

ODBOJKA

TURNIR PRIJATELJSTVA
9.00 na Ravnah
Nastopata tudi Bor in Kontovel

1. MOŠKA DIVIZIJA
10.00 telovadnica Monte Cengio
Rozzol - Olympia

KOŠARKA

1. DIVIZIJA
11.00 v Ronkah
Ronchi - Dom

POMLAD
11.00 v Dolini
Breg - Inter 1904
***
11.00 na Opčinah
Polet - Don Bosco

ATLETIKA

POKRAJ. ŽENSKO TEKMOVANJE
9.00 v Trstu
Nastopa tudi Bor

KOLESARSTVO

1. KRONOMETER ADRIE
9.00 v Kokrici
Nastopa tudi Adria

TRŽAŠKI DNEVNIK

PO DEVETURNEM POSVETU SODNEGA ZBORA

GODEAS OPROŠČENA

27-letno učiteljico iz Medeje so že izpustili iz koronejskih zaporov

Tržaško prizivno porotno sodišče je sinoči, po devet ur trajajočem posvetu, oprostilo 27-letno učiteljico iz Medeje Roberto Godeas zaradi pomanjkanja dokazov in odredilo takojšnjo izpustitev na svobodo. S tem je sodišče razveljavilo lanskoletno razsodbo porotnega sodišča, ki je Godeasovo spoznalo za krivo očetomora in jo obsodilo na dosmrtno ječo.

Občinstvo, ki je kljub pozni uri v velikem številu počakalo na razsodbo, je sprejelo sklep prizivnega porotnega sodišča, ki mu je predsedoval dr. Boschini, z burnim ploskanjem. Očitno je šlo za razsodbo, na katero je marsikdo na tiho upal, a je, po lanskoletni izkušnji, ni pričakoval. Še najmanj pa sama Roberta, ki se je zgrudila na klop in izbruhnila v jok. Minilo je skoraj četrt ure, preden si je dekle opomoglo in zapustilo sodno dvorano. Z razsodbo je bil seveda zadovoljen tudi zagovornik odv. Maniacco, ki je sprejel to nalogo šele pred tremi meseci (lansko leto sta Godeasovo zastopala druga odvetnika) in je v zadnjem času opravil izredno težavo delo, saj je preskrbel sodnemu zboru vrsto novih podatkov, vrsto fotografij in tudi nekatere elemente, ki bodo lahko koristili preiskovalcem pri nadaljnji preiskavi, da odkrijejo morilca Arriga Godeasa.

Okoli 23. ure so Godeasovo izpustili iz koronejskih zaporov in pred vrati so jo pričakali mati in številni znanci, med katerimi tudi njen bivši zaročenec Ottorino Grion, edini, ki jo je v teh dveh letih in pol, ki jih je Godeasova preživela v zaporu, obiskoval in jo tolažil.

Po razsodbi je državni tožilec dr. Franzot izjavil časnikarjem, da si pridržuje pravico, da vloži priziv na kasacijsko sodišče. Franzot je namreč včeraj zjutraj nadaljeval s svojim govorom in ponovno zahteval potrditev prvostopenjske razsodbe, postavil pa je tudi nekaj podrejenih zahtev. Po kratkem posegu obeh zagovornikov, odv. Maniacca in odv. Battella, je predsednik dr. Boschini predal besedo Godeasovi, ki je izjavila: «V zaporu sem preživela že dve leti in pol; morate mi verjeti! Nisem ubila očeta, kajti imela sem ga rada.» Sodni zbor se je takoj nato — ura je bila 12.45 — umaknil v posvetovalno dvorano.

Tovornjak v skalo šofer samo opraskan

Včeraj se je v popoldanskih urah na velikem ovinku ceste 202 pri Katinari pripetila slikovita prometna nesreča, ki pa na srečo ni terjala žrtev. Ko je 40-letni jugoslovanski državljan Bogoljub Račić vozil tovornjak s prikolico v smeri proti Trstu, se je nenadoma zavedel, da so mu odpovedale zavore. Da bi preprečil najhujše, je zavrl na desno ter trčil v skalno pregrado. Tovornjak je uničen, vendar pa je na tak način preprečil tragedijo, saj se je on samo nekoliko opraskal po nogi. V splošni bolnišnici so mu dali prvo pomoč ter ga odslovili s prognozo okrevanja v 15 dneh.

danes ob obali

KINO

KOPER: ob 10. ameriška risanka: ROBIN HOOD; ob 16., 18. in 20. angleški: GROF MONTECRISTO.
IZOLA: ob 10. japonska risanka: MALA MORSKA DEKLICA; ob 16. in 20. francoski: VARUJ SE PRIJATELJEV; ob 18. angleški: OKUSI DRAKULOVO KRI.
ŠKOFIJE: ob 17. ameriška risanka: ROBIN HOOD.
ŠMARJE: ob 18. ameriški: KAZEN NA GORI EIGER.
PIRAN: ob 18. in 20. franc.: KRIK ŽIVLJENJA in domači TITO V SLOVENIJI.

DEŽURNE TRGOVINE

V nedeljo dopoldne bosta dežurali izolski trgovini Nanos v Pittonijevi ulici in mestna tržnica na Kristanovem trgu.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Čez soboto in nedeljo je organizirana dnevna in nočna zdravniška dežurna služba v zdravstvenih ustanovah vseh treh obalnih mest, prav tako pa bodo dežurale tudi lekarne.

ŠPORT

Slavnik: ob 11. uri planinska prireditev ob 20-letnici Tumove koče.
Izola: ob 17. uri prvenstvena nogometna tekma republiške lige Izola - Železničar.

Mali oglasi

CARLI VIRGILIO vas vabi, da obiščete Autosalone Trieste za nakup novih avtomobilov: nova 127 in 132/2000 ter vsi drugi modeli FIAT. Ugodne prilike rabljenih vozil — olajšave pri plačilu: 500 66, 68, 71; 126 73; 127 71; A 112 70; 128 71; 124 68; 124 coupè 70; flavia 1800 69; 1750 69; 1600 AR 68; diane 6 75; capri 1300 71; dune buggy 73; 1100 R 68; 850 68; mini 71; simca 1300 71; 131 1600 75. OBIŠČITE NAS V UL. GIULIA 10.

«CITROEN» — mehanična delavnica Cavalli, tudi drugih avtomobilov Ul. Rittmayer 4/a.

ŽELITE se poročiti? Informacije agencija «Conoscersi», Ul. Pellicceria 6, Videm — odprto ob sredah, sobotah popoldan in ob nedeljah dopoldan. Tel. 65-923.

KUPIM CITROEN DS 21 ali DS 23 PALLAS — letnik 1974. Ponudbe na ADIT - DZS, 61001 LJUBLJANA, p.p. 171.

HIŠNO POMOČNICO dvakrat tedensko išče družina v Rocolu. Tel. 93-925.

PAM PAM železnina
STROJI — TEHNIČNI ARTIKLI
import-export
za industrijo, kmetijstvo in za dom
TRST (Industrijska cona) DOMJO, 132 - Tel. 824 979

Specializiran tehnični servis za popravila
pralnih in pomivalnih strojev — hladilnikov — štedilnikov
TELEFON: 763-663
Ul. Molino a Vento 10/B — Trst

INFORMACIJE ZA MALE OGLASE PO TELEFONU 76 14 70

KMEČKA IN OBRTNIŠKA POSOJILNICA V NABREŽINI
ZADRUGA Z NEOMENJENIM JAMSTVOM
BILANCA Z DNE 31. DECEMBRA 1976

AKTIVA	Lire	PASIVA	Lire
1. Blagajna	24.492.440	1. Hranilne vloge	1.188.762.662
2. Banke	674.383.941	2. Tekoči računi	512.929.686
3. Vrednostni papirji	233.577.650	3. Cedenti menic za vnovčenje	28.382.825
4. Soudeležba	3.000.001	4. Razni upniki	30.688.426
5. Obrtniška posojila, kmečka in eskompt menic	14.278.550	5. Anticipativne obresti	2.251.800
6. Posojila na tekoči račun	121.866.382	6. Sklad odpravnin	7.820.967
7. Hipotekarna posojila	346.875.480	7. Sklad za amortizacijo	1.397.833
8. Menična posojila	322.849.513	8. Sklad za plačilo davkov	15.446.693
9. Razni dolžniki	28.192.333	9. Deleži (283x500)	141.500
10. Menice za vnovčenje	25.904.493	10. Redni rezervni sklad	5.554.607
11. Oprema	2.080.013	11. Izredni rezervni sklad	16.375.826
12. Nepremičnine	27.250.000	12. Sklad za rizike in izgube	9.218.760
13. Tranzitorna aktiva	7.687.970	13. Sklad za razvrednotenje vrednostnih papirjev	3.200.000
	1.832.438.766	14. Vzajemnostni sklad	1.720.942
			1.823.892.527
		15. Čisti dobiček 1976	8.546.239
	1.832.438.766		1.832.438.766
14. Razni računi	872.840.000	16. Razni računi	872.840.000
	2.705.278.766		2.705.278.766

Vsaka tvoja izbira je utemeljena
Pohištvo PAOLO
DOMJO 137 - TEL. 820862
(Cesta za Grandi Motori)
ker vsak dan v letu dobiš moderno pohištvo, ustrezno servisno službo in predvsem
IZREDNO UGODNE CENE

Salon pohištva BREST
v Cerknici
Odprto od 7. do 19. — ob sobotah od 8. do 14.
Telefon 79-15-29
Potrošniško posojilo do 30.000 din - ob nakupu z devizami 5 odst. popusta - Dostava na dom brezplačna ne glede na oddaljenost kraja

Kuhinja BREST

TRST - Ul. Boccaccio 3
Telefon 414161
TOVORNI PREVOZI
POŽAR ARTEMIO
v vse kraje, tudi v inozemstvo

Caat
Ul. Settefontane 74
TRST
Tel. 74-14-40
Združenje obrtnikov za opremo stanovanja bo prisotno na TRŽAŠKEM VELESEJMU v paviljonu B
Obiščite nas!

ZMRZOVALNE SKRINJE
IGNIS
od 70 do 610 litrov
■ V VAŠI KUHINJI VEDNO NA RAZPOLAGO SVEŽA HRANA
■ PRIHRANEK NA ČASU IN DENARJU
Za pojasnila in cene obrnite se na tvrdko
KOSMINA SERGIJ
NABREŽINA center 156 - Tel. 200-123

SPLOŠNA OPREMA
Korsič
od obrtniških izkušenj v trgovinsko dejavnost
— SERIJSKO POHIŠTVO
— POHIŠTVO PO MERI
— PREUREDITVE
— POHIŠTVO ZA TERASE IN VRTOVE
TRST, Ul. S. Cilino 38 (pri cerkvi sv. Ivana), tel. 54-390